

«Нұрбанк» АҚ

**Жеке қаржылық есептілік пен тәуелсіз
аудиторлардың аудиторлық
қорытындысы**

*2024 жылдың 31 желтоқсанында
аяқталған жыл үшін*

МАЗМҰНЫ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН
ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫ ЕКЕНІ ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ МӘЛІМДЕМЕСІ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІ

Пайданың немесе шығын мен басқа да жиынтық кірістің жеке есебі	1
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	2
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есеп	3
Жеке капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	4
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер	5–81

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫ ЕКЕНІ ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ МӘЛІМДЕМЕСІ

Басшылық «Нұрбанк» Акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Банк») 2024 жылдың 31 желтоқсаны күнгі күй-жай бойынша Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан былай – «ҚЕХС») сәйкес, шынайы қаржылық жағдайын көрсететін жеке қаржылық есептілікті әзірлеуге, сондай-ақ аталған күні аяқталған жыл ішіндегі оның қызметінің нәтижелері, ақша қаражаттарының қозғалысы мен капиталының өзгерістерінің дұрыс берілуі үшін жауап береді.

Басшылық жеке қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде төмендегідей істер үшін жауапкершілікке тартылады:

- есептік саясатты дұрыс таңдау мен ұстанымдарының қолдануын қамтамасыз ету;
- ақпаратты, соның ішінде есептік саясат туралы мәліметтерді, мұндай ақпараттың реттілігін, шынайылығын, салыстырмалығы мен түсініктілігін қамтамасыз ететін формада берілуі;
- ҚЕХС талаптарын орындау қандайда бір мәмілелер, сондай-ақ басқа да оқиғалар немесе шарттар Банк қызметінің қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне әсер ететін ықпалды есептілікті қолданушылардың түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда, қосымша ақпараттарды ашу;
- Банктің жақын келешектегі қызметін жалғастыруға қабілеттілігін бағалау тәсілін.

Басшылық төмендегідей істер үшін де жауапкершілікке тартылады:

- Банктің ішкі бақылау жүйелерін әзірлеу, енгізу және олардың тиімділігі мен сенімділігін қолдау;
- Банктің мәмілелерін ашу мен түсіндіруге, сондай-ақ беруге мүмкіндік беретін формада, Банктің қаржылық жағдайы туралы кез келген күнгі ақпараттың есебін жүргізуді, жеке қаржылық есептіліктің ҚЕХС талаптарына сәйкестігінің жеткілікті дәлдікте болуын қамтамасыз ету;
- бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есепті жүргізу туралы заңнамалары мен стандарттарына сәйкес жүргізу;
- Банк активтерінің сақталуын қамтамасыз етуге қатысты ақылға қонымды мүмкін болған шаралардың барлығын жасау; және
- қаржылық және басқа да теріс пайдалану деректерін анықтау мен алдын алу.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылғы бұл жеке қаржылық есептілікті Банк басшылығы 2025 жылдың 31 наурызында бекітті.

Баскарма төрайымы

Бас бухгалтер

Мусатаева Т.А.

Оспанова Т.А.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ПАЙДАНЫҢ НЕМЕСЕ ШЫҒЫН
МЕН БАСҚА ДА ЖИЫНТЫҚ КІРІСТІҢ ЖЕКЕ ЕСЕБІ**

5-ші беттен бастап 81-ші беттерге дейін қосымша берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

31 наурыз 2025 жыл
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

Оспанова Г.А.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңге	Ескерту	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	112,833,519	81,618,631
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер		15,811	13,194
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	41,641,848	36,251,092
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	91,311,459	63,305,268
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	9,923,622	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	17	237,663,043	238,614,469
Негізгі құралдар	18	9,348,861	9,514,974
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	19	2,655,051	2,655,051
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	20	14,335,505	15,195,504
Басқа да активтер	21	9,708,037	9,007,473
Активтердің барлығы		529,436,756	460,666,575
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	22	7,561,046	5,232,583
Клиенттердің қаражаты	23	395,357,922	343,352,867
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	24	10,374,125	10,374,125
Реттелген борыш	25	34,055,428	31,481,787
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	12	2,702,583	2,386,224
Жалдау бойынша міндеттемелер	26	1,017,055	948,682
Басқа да міндеттемелер	27	10,818,406	12,907,998
Міндеттемелердің барлығы		461,886,565	406,684,266
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	28	147,649,693	147,649,693
Меншікті сатып алынған акциялар		(11,883)	(11,883)
Әділ құнның қоры		925,296	377,786
Жер учаскелері мен ғимараттарды қайта бағалау қоры		4,602,530	4,663,414
Жинақталған шығындар		(85,615,445)	(98,696,701)
Капиталдың барлығы		67,550,191	53,982,309
Міндеттемелер мен капиталдың барлығы		529,436,756	460,666,575

5-ші беттен бастап 81-ші беттерге дейін қосымша берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

31 наурыз 2025 жыл

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

Мусатаева Т.А.

Оспанова Г.А.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ
ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Алынған пайыздық кірістер	59,986,316	49,492,129
Төленген пайыздық шығыстар	(33,155,436)	(26,695,788)
Алынған комиссиялық кірістер	15,257,471	13,450,998
Төленген комиссиялық шығыстар	(10,951,451)	(8,411,199)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша іске асырылған таза табыс	14,124,773	4,992,231
Өзгерістері кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрінетін, әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен операциялардан таза түсімдер (төлемдер).	(2,016,900)	—
Басқа операциялық кірістерден түскен түсім	194,433	547,203
Қызметкерлерге төленген шығыстар	(9,624,095)	(7,838,901)
Төленген жалпы және әкімшілік шығыстар	(7,317,541)	(6,328,059)
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейін операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары	26,497,570	19,208,614
Операциялық активтердің (өсуі)/төмендеуі		
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	(4,863)	1,372,908
Амортизацияланған құн бойынша есептелетін қаржы құралдары	(11,152,844)	9,987
Кредиттік мекемелердегі қаражат	(6,761,055)	(893,926)
Клиенттерге берілген кредиттер	(11,697,163)	(15,339,582)
Басқа да активтер	(5,028,993)	3,456,731
Операциялық міндеттемелердің өсуі/(төмендеуі)		
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	2,344,169	(863,366)
Клиенттердің қаражаты	61,703,996	3,116,490
Басқа да міндеттемелер	2,133,710	(2,000,446)
Корпоративтік табыс салығын төлегенге дейін от операциялық қызметтен түсетін ақша қаражаттарының таза артуы	58,034,527	8,067,410
Төленген корпоративтік табыс салығы	—	—
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза түсімі	58,034,527	8,067,410
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтерді сатып алу	(33,093,307)	(276,909,130)
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтерді сату мен өтеуден түскен түсім	8,630,364	322,246,744
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(237,839)	(195,793)
Инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатудан түскен түсім	—	617,755
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының (пайдаланылуы)/таза түсімі	(24,700,782)	45,759,576
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Борышкерлік бағалы қағаздарды өтеу (24-Ескерту)	—	(15,000,000)
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомаларын төлеу	(531,507)	(590,368)
Қаржылық қызметте ақшалай қаражатты таза пайдалану	(531,507)	(15,590,368)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза өсуі	32,802,238	38,236,618
Валюталық бағамдардың өзгеруінің ақша қаражаттары мен олардың баламаларының шамасына әсері	(1,590,250)	(404,447)
Күтілген кредиттік шығындардың ақша қаражаттары мен оның баламаларына әсері	2,900	1,094
Жыл басындағы ақшалай қаражат пен оның баламалары	81,618,631	43,785,366
Жыл аяғындағы ақшалай қаражат пен оның баламалары (13-Ескерту)	112,833,519	81,618,631

5-ші беттен бастап 81-ші беттерге дейін қосымша берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

Мусатаева Г.А.

Оспанова Г.А.

31 наурыз 2025 жыл

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

Мың теңге	Акционерлік капитал	Меншікті сатып алынған акциялар	Әділ құнының қоры	Жер учаскелерін, ғимараттарды қайта бағалау қоры	Жинақталған шығындар	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы қалдығы	147,649,693	(11,883)	(1,011,853)	4,729,697	(106,377,684)	44,977,970
Жиынтық кірістердің барлығы						
Жыл ішіндегі табыс	—	—	—	—	7,614,700	7,614,700
Жыл ішіндегі басқа да жиынтық кіріс	—	—	1,389,639	—	—	1,389,639
Басқа жиынтық кірістің барлығы	—	—	1,389,639	—	7,614,700	9,004,339
Меншікті капиталдағы басқа өзгерістер						
Амортизация мен шығару нәтижесіне қайта бағалаудан түскен мүлік құны сомасының өсімін көшіру	—	—	—	(66,283)	66,283	—
Меншікті капиталдағы барлық басқа өзгерістер	—	—	—	(66,283)	66,283	—
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдығы	147,649,693	(11,883)	377,786	4,663,414	(98,696,701)	53,982,309
Жиынтық кірістердің барлығы						
Жыл ішіндегі табыс	—	—	—	—	13,020,372	13,020,372
Жыл ішіндегі басқа да жиынтық кіріс	—	—	547,510	—	—	547,510
Басқа жиынтық кірістің барлығы	—	—	547,510	—	13,020,372	13,567,882
Меншікті капиталдағы басқа өзгерістер						
Амортизация мен шығару нәтижесіне қайта бағалаудан түскен мүлік құны сомасының өсімін көшіру	—	—	—	(60,884)	60,884	—
Меншікті капиталдағы барлық басқа өзгерістер	—	—	—	(60,884)	60,884	—
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдығы	147,649,693	(11,883)	925,296	4,602,530	(85,615,445)	67,550,191

5-ші беттен бастап 81-ші беттерге дейін қосымша берілген ескертулер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

Мусатаева Г.А.

Оспанова Г.А.

31 наурыз 2025 жыл
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТТАР**Ұйымдық құрылым мен негізгі қызмет**

«Нұрбанк» Акционерлік қоғамы (бұдан былай – «Банк») Қазақстан Республикасында 1992 жылы құрылды. Қызметтің депозиттер тарту, клиенттердің шоттарын ашу мен жүргізу, кредиттер мен кепілдіктер беру, есеп-кассалық қызмет көрсету, құнды қағаздармен мен шетел валютасында операциялар жүргізу сияқты негізгі түрлерімен айналысады.

Банк қызметін Қазақстан Республикасының Қаржылық нарықты реттеу және дамыту агенттігі (бұдан былай – «Агенттік») реттейді. Банк өз қызметін 2020 жылдың 3 ақпанындағы №1.2.15/193 бас лицензиясы негізінде жүргізеді және Қазақстандық депозиттерге кепілдік беру қорының мүшесі болып табылады. Банк келесі мекенжайда тіркелген: Қазақстан Республикасы, А15Е2D3, Алматы қ., Абай даңғ. 10В.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің құрамына 16 филиал мен 102 банктік қызмет көрсету орталығы кіреді (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 17 филиал мен 102 банктік қызмет көрсету орталығы). Банк активтері мен міндеттемелерінің басым бөлігі Қазақстан Республикасы аумағында орналасқан.

Акционерлер

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша келесі акционерлер Банктің шығарылған дауыс беретін акцияларының 5% немесе одан көп пайызын иеленді:

Атауы	Қатысу үлесі, %	
	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
«J. P. Finance Group» ЖШС	87.87	87.87
«JA Collection Company» ЖШС	5.97	5.97
Әрқайсысы 5%-дан азын иеленетін басқа да акционерлер	6.16	6.16
	100.00	100.00

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Э.Р. Сарсенов мырза, Қазақстан Республикасының азаматы, Банктің жай акцияларының 87.87%-ның бенефициарлық иесі болып табылады да Банктің соңғы бақылаушы тарабы болып табылады.

Қазақстан Республикасында қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Банк өз қызметін көбіне Қазақстан аумағында жүргізеді. Осы себептен Банк дамушы нарықтарға тән сипаттамалық ерекшеліктерде көрсетіледі. Қазақстан нарығындағы экономикалық және қаржылық тәуекелдерге ұрынады. Нормативтік құқықтық база мен салықтық заңнама жетілдіріліп келеді, бірақ жиі енгізілетін өзгерістер әртүрлі ұғым беруі мүмкін екенін жокқа шығармайды және жүйелер соған ұшырайды, бұл басқа құқықтық және фискалдық кемшіліктермен қосыла отырып, өз қызметін Қазақстанда жүзеге асыратын кәсіпорындар үшін қосымша қиыншылықтар туындатады.

Беріліп отырған жеке қаржылық есептілік қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының Банктің қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайына ықпал ету мүмкіндігіне берілген басшылықтың бағалауын қамтиды. Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарын кейінгі дамыту сипаты басшылық берген бағадан өзгеше болуы мүмкін.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ НЕГІЗДЕРІ

ҚЕХС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Жеке қаржылық есептілік Бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «БЕХСК») шығарған Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес әзірленді.

Бақылаудағы ұйымдар осы жеке қаржылық есептілікке шоғырланбады. Бақылаудағы ұйымдарға жасалған инвестициялар өзіндік құны бойынша есептелді. Осы жеке қаржылық есептілік 2025 жылдың 31 наурызында Банк басшылығы бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге қарастырылуы тиіс.

ҚЕХС сәйкес әзірленген және 2025 жылдың 31 наурызында шығарылған 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасы, А15Е2D3, Алматы қ., Абай даңғ. 10В мекенжайындағы Банктің бас офісінде қол жетімді.

Құнды анықтау базасы

Жеке қаржылық есептілік, кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның құрамында, әділ құны көрініс тапқан қолда бар сатуға арналған қаржылық активтердің және жер учаскелері мен ғимараттарға қайта бағалау қорында көрініс тапқан құрамында жер учаскелері мен ғимараттардың өзгерістері көрсетіледі, әділ құны бойынша бағаланған қаржылық құралдарды есепке алмағанда, нақты шығындар бойынша есеп жүргізу ұстанымдарына сәйкес әзірленді.

Функционалды валюта мен есептілікте берілген валюта

Қазақстандық теңге (бұдан былай – «теңге») Банк функционалды валюта болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Банк жүргізетін көптеген операциялардың және Банктің қызметіне әсер ететін шарттарда онымен байланысқан жағдайлардың мәнін ең жақсы экономикалық тәсілмен қамтиды.

Қазақстандық теңге осы жеке қаржылық есептіліктегі мәліметтер беруде де валюта болып табылады. Жеке қаржылық есептіліктегі барлық мәліметтер асқан дәлдікпен бүтін мың теңгеге дейін дөңгелендірілген.

Есептік бағалары мен кәсіптік пайымдауларды пайдалану

Банктің есеп саясатын қолдану үшін басшылық жеке қаржылық есептілікте танылған сомаларды анықтау кезінде өз пайымдауларын қолданды және бағалаулар жасады. Төменде көрсетілгендер пайымдаулар мен бағалаулардың ең маңызды пайдаланулары болып табылады:

Қаржылық құралдардың әділ құны

Егер қаржылық активтер мен қаржылық міндеттердің қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген әділ құны белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаған жағдайда, оны анықтауда құрамына математикалық моделдер кіретін бағалаудың әртүрлі моделдері қолданылады. Мұндай моделдердің бастапқы мәліметтері егер мұндай мүмкін болса, бақылауға алынған нарықтың негізінде анықталады; әйтпегенде, әділ құнды анықтау үшін, маңызды пайымдауларды қолдану қажет болады.

Кепілзаттық қамтаманы бағалау

Банк басшылығы жүйелі түрде кепілзаттық қамтамаға мониторингі жүргізеді. Банк басшылығы бағалауда нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, кепілзаттық қамтаманың құнын түзету үшін ішкі көзқарастарды немесе халықаралық талаптарға негізделген көзқарастарды пайдаланады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік бағалары мен кәсіптік пайымдауларды пайдалану (жалғасы)

Күтілген кредиттік шығындар («ККШ»)

Шығындарды қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша бағалауда пайымдауларды қолдану талап етіледі, атап айтқанда, ККШ анықтаған және кредиттік тәуекелдердің кәдімгідей өсуіне баға берген кезде, келешектегі ақша ағымдарының туындау шамасы мен мерзімін, құны мен қамтамасын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау бірқатар деректерге тәуелді, оған өзгерістер жасау құнсыздануға қатысты бағалаушы қорлардың әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Банктің ККШ есептемесі бастапқы мәліметтер мен олардың өзара тәуелділігін таңдаудағы өзгермелікке қатыстылығы бар бір қатар базалық болжамдар кіретін күрделі моделдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдау мен есептік бағалау болып есептелетін ККШ есебі моделінің элементтеріне кіреді:

- дефолт ықтималдығын анықтау үшін Банк қолданатын ішкі кредиттік рейтингті тағайындау жүйесі (PD);
- кредиттік тәуекелдер мен оның кәдімгідей өсуі орын алуын бағалауда Банк қолданатын өлшемдер, соның нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздандуды бағалаушы қор бүкіл мерзім мен сапалы бағалауға тең келетін ККШ сомасында бағалануы тиіс;
- ККШ топтық негізде бағаланған кезде, қаржылық активтерді банктерге біріктіру;
- әртүрлі формулалар мен бастапқы мәліметтерді таңдауды қосқанда, ККШ есебінің моделдерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық мәліметтер арасындағы өзара байланысты анықтау, мысалы, жұмыссыздық деңгейі мен қамтама құнын, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткішіне ықпалы (PD), дефолтқа ұшырау тәуекелінің шамасы (EAD) мен дефолт кезіндегі шығын деңгейі (LGD);
- болжамдық макроэкономикалық сценарийлерді таңдау мен ККШ бағалау моделіне арналған экономикалық бастапқы мәліметтерді алу ықтималдығын есепке ала отырып, оларды салмақтау.

Бұдан әрі аталатын Ескертулер есептік саясаттың шарттарын қолданған кездегі, маңызды анықталмаған бағалар мен сыни уәждеделген пайымдауға қатысты ақпаратты береді:

- корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар – 12-Ескерту;
- ККШ бағалау – 5-Ескерту;
- жер учаскелері мен ғимараттарды инвестициялық жылжымайтын мүлікті қайта бағалау – 18 және 19-Ескертулер;
- қаржылық құралдардың әділ құнын бағалау – 35-Ескерту.

Климатқа байланысты мәселелер

Банк ҚР Экологиялық кодексінің талаптарын орындайды. Банк қоршаған орта, әлеуметтік сала және басқару (ESG) факторларының өз қызметіне және жеке қаржылық есептілікке әсерін талдап, қызметінің сипаты мен бизнес ауқымын ескере отырып, бұл факторлар қазіргі уақытта қаржылық көрсеткіштерге айтарлықтай әсер етпейді деген қорытындыға келді.

Қазіргі уақытта Банк қоршаған ортаға, халықтың денсаулығы мен қауіпсіздігіне қатысты барлық қолданыстағы заңдар мен ережелерді сақтайды. Банк ESG факторларының әсері оның қызметін қайта бағалауға әкелуі мүмкін барлық сәйкесті заңнамалық және реттеуші өзгерістерге мониторинг жүргізуді жалғастырады.

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есеп қағидалары 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген, қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін Банктің жеке қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған, Бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «БЕХСК») шығарған ҚЕХС қағидаларына сәйкес келеді. Банк шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданылған жоқ.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӨЗІРЛЕУДІҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер (жалғасы)

Банк есепті жыл ішінде 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген келесі жаңа және қайта қаралған стандарттарды қабылдады:

- БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер – «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу»;
- БЕХС (IAS) 7 мен ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Жеткізулерді қаржыландыру туралы келісімдер»;
- ҚЕХС (IFRS) S1 - «Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар»;
- ҚЕХС (IFRS) S2 - «Климатқа байланысты ақпаратты ашу»;
- ҚЕХС (IFRS) 16-ға түзетулер – «Сатылым және кері жалға беру кезіндегі жалгерлік міндеттемелер».

БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер – «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында БЕХСК қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді міндеттемелерді жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін, «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу» БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер шығарды. Түзетулерде келесілер түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығын жүзеге асыру ықтималдығы әсер етпейді;
- айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болып табылса, міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Бұл түзетулер Банктің жеке қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға түзетулер – «Сатылым және кері жалға беру кезіндегі жалгерлік міндеттемелер»
Банктің жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер (жалғасы)

БЕХС (IAS) 7 мен ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Жеткізулерді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылдың мамыр айында БЕХСК «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» БЕХС (IAS) 7 мен «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» ҚЕХС (IFRS) 7 стандарттарына жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің сипаттамаларын түсіндіретін және осындай келісімдер туралы ақпаратты қосымша ашып көрсетуді талап ететін түзетулерді жариялады. Түзетулердегі ақпаратты ашу талаптары қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне ұшырауына әсерін түсінуге көмектесуге арналған.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Бұл түзетулер Банктің жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ҚЕХС S1 «Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар» мен ҚЕХС S2 «Климатқа байланысты ақпаратты ашу»

2023 жылдың маусымында Тұрақты даму стандарттары жөніндегі кеңес (International Sustainability Standards Board) тұрақты даму саласында ақша ағындарына, қаржыға қолжетімділік пен капитал құнына әсер етуі мүмкін жеткізу тізбегін қоса алғанда, дамудың барлық бағыттары бойынша тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты ашу мақсатында әзірленген ҚЕХС S1 және ақпаратты ашуға қойылатын келесі талаптарды қамтитын, климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты анықтауға, бағалауға және ашуға қойылатын талаптарды белгілейтін ҚЕХС S2 жаңа стандарттарын жариялады:

- климаттың өзгеруіне байланысты физикалық тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты өтпелі тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты мүмкіндіктер;
- ұйымның климатқа төзімділігі.

Стандарттар 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Банк осы стандарттардың Банктің қызметіне және қаржылық есептілігіне әсерін бағалайды (2-Ескерту – Климатқа байланысты мәселелер, 33-Ескерту – Қоршаған ортаны қорғау бойынша мәселелер).

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Осы жеке қаржылық есептілікте берілген есептік саясаттың бұдан былай сипатталған ережелерін, 2-Ескертуде көрсетілген есептік саясаттың өзгерістеріне қатысты белгілі бір ерекшеліктерді қоспағанда, Банк бұдан кейінгі барлық есептік кезеңдерде қолданды.

Жеке қаржылық есептіліктегі еншілес ұйымдарға салынған инвестицияның есебі

Банк бақылайтын кәсіпорын еншілес болып табылады. Банк инвестициялық нысанға қатысуға байланысты немесе мұндай кіріс алуға құқығы пайда болудан тұрақсыз кірістер тәуекелдеріне ұрынуы мүмкін болған кезде Банк еншілес кәсіпорындарға бақылау жүргізеді және осы кірістің шамасына ықпал ету мақсатында осы Кәсіпорындарға қатысты өзінің өкілеттігін қолдануына мүмкіндігі бар. Осы жеке қаржылық есептіліктегі еншілес кәсіпорындар нақты шығындарда көрінеді. Банк бастапқы мойындау кезінде нарықтан төмен мөлшерлемеді кредиттік келісім жасағанда, кредиттің әділ құны мен оның номиналды құны арасындағы айырмашылық еншілес ұйымға жасалған инвестиция ретінде мойындалады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**Шетелдік валюта**

Шетел валютасындағы операциялар Банктің құрамына кіретін кәсіпорындардың сәйкесті функционалды валютасына операциялар жасалған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша аударылады.

Есеп берілген күндегі жай-күй бойынша шетел валютасында қамтылған монетарлық активтер мен міндеттер есеп күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады. Монетарлық активтермен және міндеттермен жасалған операцияларда, шетел валютасында көрініс тапқан табыс немесе шығын кезеңнің басындағы күй-жай бойынша функционалды валютадағы, кезең ішіндегі тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген сыйақы мен төлем шамасына қарай түзетілген амортизацияланған құн мен есептік кезеңнің аяғындағы күй-жай бойынша, валюталық бағамда функционалды валютаға аударылған шетел валютасында амортизацияланған құн арасындағы айырмашылық түрінде беріледі.

Шетел валютасында қамтылған, әділ құн бойынша бағаланатын монетарлық емес активтер мен міндеттер әділ құн анықталған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады. Шетел валютасында қамтылған және нақты шығындар бойынша көрініс тапқан монетарлық емес активтер мен міндеттер операция жасалған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады.

Шетел валютасына аудару нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмашылықтар пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі, мұндай жағдайда, басқа жиынтық кірістердің құрамында көрініс тапқан бағамдық айырмашылық пайданың немесе шығынның құрамына; хеджирлеу тиімді болған жағдайда шетелдік операцияларға таза инвестициялар ретінде хеджирленген қаржылық міндеттер; немесе басқа жиынтық кірістердің құрамында көрініс тапқан хеджирлеу тиімді болған жағдайда, ақша қаражаттарының ағымдарын хеджирлеу операцияларының талаптарына сәйкес қайтадан сыныпталады. 2020 жылдың 31 желтоқсанына Қазақстандық қор биржасы (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгілеген және аталған қаржы есептілікте пайдаланылған айырбас бағамы төменде көрсетіледі:

	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Жыл соңындағы ақша айырбас бағамы		
Тенге/1 АҚШ доллары	525.11	454.56
Тенге/1 еуро	546.74	502.24
Тенге/1 рубль	4.88	5.06

Қаржылық активтер мен міндеттемелер**Бастапқы мойындау***Мойындалған күн*

Қаржылық активтер мен міндеттерді стандартты шарттарда сатып алу немесе сату мәмілелер жасалған күні, яғни Банк активтерді немесе міндеттерді сатып алу міндеттерін өзіне алған күні көрсетіледі. Стандартты шарттарда сатып алуға немесе сатуға қаржылық активтер мен міндеттерді келісімшарт шеңберінде сатып алу немесе сату жатқызылады, келісімшарттың шарттарында аясында ережелерде белгіленген немесе нарықта қабылданған келісімдерде қабылданған мерзімдер активтер мен міндеттерді жеткізу талап етіледі.

Бастапқы бағалау

Бастапқы мойындау кезінде қаржылық құралдарды сыныптау келісілген шарттар мен басқару құралдары үшін қолданылатын бизнес-моделдерге байланысты болады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттер пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланған жағдайларды қоспағанда, қаржылық құралдар, мәміле бойынша шығындарды қосқанда алдымен әділ құн бойынша бағаланады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары

Банк өзінің барлық қаржылық активтерін, активтерді басқаруда қолданылатын бизнес-моделдер мен активтерді бағалаудың келісілген төмендегі шарттары негізінде сыныптайды:

- амортизацияланған құны;
- басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн (БЖКӨК);
- табыс немесе шығындар арқылы әділ құн (ТШӨК).

Банк туынды құралдар мен саудаға арналған құралдарды ТШӨК бойынша сыныптайды және бағалайды. Банк өз қалауымен қаржылық құралдарды ТШӨК бойынша бағаланушы ретінде сыныптауы мүмкін, егер мұндай сыныптау бағалау немесе мойындау ұстанымдары қолданудағы жүйесіздікті жоюға немесе кәдімгідей азайтуға мүмкіндік беретін болса.

Қарыздар мен қаржылық кепілдіктер беру жөніндегі міндеттерді қоспағанда, қаржылық міндеттер амортизацияланған құн немесе ТШӨК арқылы бағаланады, егер олар саудаға арналған және/немесе туынды құралдар болып табылса немесе Банктің қалауымен әділ құн бойынша бағаланушы ретінде сыныпталса.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын кредиттік ұйымдардағы қаражаттар, клиенттердің кредиттері, инвестициялық құнды қағаздар.

Банк келесі екі шарттың екеуі де орындалған жағдайларда ғана кредиттік мекемелердегі қаражаттарды, клиенттердің кредиттері мен басқа да қаржылық инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша бағалайды:

- келісімшартта қарастырылған ақша ағымдарын алу үшін қаржылық активтерді ұстау мақсаты болып табылатын бизнес-моделдер шеңберінде қаржылық активтер ұсталады;
- қаржылық активтердің келісілген шарттары, қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының (SPPI) жабылмаған бөлігі пайыздар шотына ғана жасалатын төлемде болып табылатын ақша ағымдарының көрсетілген күн алуды шарт етіп қояды.

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылады.

Бизнес-моделді бағалау

Банк бизнеске белгілі бір мақсатқа жету үшін банктерге бірлескен қаржылық активтерді басқару қандай деңгейді жүргізіліп жатқанын дәл көрсететін деңгейдегі бизнес-моделді анықтайды.

Банктің бизнес-моделі жекелеген құралдардың деңгейінде емес, қоржындарды біріктіру мен бақыланатын төмендегідей деректерге сүйенген жоғарырақ деңгейде бағаланады:

- бизнес-моделдердің нәтижелілігі мен осы бизнес-моделдің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және мұндай ақпарат ұйымның басқарушы қызметкерлеріне хабарланады;
- бизнес-моделдердің нәтижелілігіне (осы бизнес-моделдің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігіне) ықпал ететін тәуекелдер, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай марапатталады (мысалы, сыйақы активтерді басқаратын әділ құннан, әлде қарастырылған келісімшартта ақша ағымдарынан алынған ақшаға ма);
- Банктің бизнес-моделдерін бағалауда сатылымның күтілген жиілігі, көлемі мен мерзімдері де маңызды аспекті болып табылады.

Бизнес-моделді бағалау туындауына күмән болмайтын «ең нашар» немесе «стрессті» сценарийлері есепке алынбаған негіздерге сүйенеді. Егер ақша ағымдары бастапқы мойындаудан кейін Банк күткеннен басқа тәсілмен жүзеге асырылған болса, онда Банк осы бизнес-моделдің шеңберінде ұсталатын қалған қаржылық активтердің сыныптауын өзгертпейді, бұдан ары қарай ол мұндай ақпаратты жақында жасалған немесе жақында сатып алынған қаржылық активтерді бағалау кезінде назарға алатын болады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

«Қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының жабылмаған бөлігіне есептелген пайыздар есебіне ғана жасалатын төлемдер» тесті (SPPI тесті)

Сыныптау үдерісінің екінші кезеңі шеңберінде Банк келісімшартта қарастырылған актив бойынша ақша ағымдарының қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының (SPPI) жабылмаған бөлігі пайыздар шотына ғана төленеді.

Осы тестің мақсатындағы «қарыздың негізгі сомасы» бастапқы мойындау кезіндегі қаржылық активтердің әділ құны ретінде беріледі және ол осы қаржылық активтер әрекет ететін мерзім барысында өзгеруі мүмкін (мысалы, егер қарыздың негізгі сомасы немесе сыйлықақы /дисконттың амортизациясын өтеу шотына төлем жасалса).

Әдеттегі ақшаның уақытша құны үшін өтем мен кредиттік тәуекел үшін өтем кредиттік келісімшарт шеңберіндегі пайыздардың ең маңызды элементтері болып табылады. SPPI тестін жүргізу үшін Банк орынды деректерге, мысалы, қаржылық активтер қандай валютада берілгеніне және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезең туралы пайым жасалады және талданады.

Тәуекелдерге немесе келісімшартта қарастырылған, базалық кредиттік келісімдермен байланысы жоқ ақша ағымдарының құбылуын байқау мүмкін емес өте төмен ықпал ететін келісілген шарттар бір мезгілде келісімшартта қарастырылған, қарыздың негізгі сомасының және қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздар шотына ғана жасалатын төлемдер болып табылатын ақша ағымдарының туындауына жол ашпайды. Мұндай жағдайларда, қаржылық активтерді ТШӘҚ бойынша бағалау қажет.

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар

Банк келесі екі шарттың екеуі де орындалған жағдайларда ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес БЖКӘҚ бойынша борыштық құралдарды бағалайды:

- келісімшартта қарастырылған ақша ағымдарын алу үшін қаржылық активтерді сату арқылы да жетуге болатын бизнес-моделдер шеңберінде ұсталады;
- қаржылық активтердің келісілген шарттары SPPI тестінің өлшемдерін ұстанады.

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар кейінірек әділ құн бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығындар, БЖК құрамында мойындалады. Пайыздық түсім мен валюталық бағамдардың өзгеруінен келетін пайда немесе шығындар амортизацияланған құн бойынша бағаланған қаржылық активтер мойындалғаны секілді үлгіде пайда немесе шығынның құрамында мойындалады. Мойындау тоқтатылғанда, ертерек БЖК құрамында танылған, жинақталған табыс немесе шығын, БЖК құрамынан шығып, пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталады.

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдардың күтілетін кредиттік шығындар (ККШ) әділ құн бойынша бұл қаржылық бағалануы жалғаса беретін активтердің қаржылық жағдайы туралы есептегі баланстық құнын түсірмейді. Күтілетін шығындардың бағалау қорына тең келетін, активті амортизацияланған құн бойынша бағалау кезінде жасалған осы сома орнына жинақталған соманың құнсыздану ретінде басқа жалпы кіріс құрамында танылады. БЖК құрамында танылған шығындардың жинақталған сомасы, активтерді мойындау кезінде тоқтатылған пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар

Кей кезде Банк үлестік құралдарға жасалған кейбір инвестицияларды бастапқы мойындау кезінде, кейін күшін жою құқығын берместен, оларды БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар ретінде сыныптау туралы шешім қабылдайды, егер олар БЕХС (IAS) 32 «Қаржылық құралдар: берілуі» сәйкес үлестік құралдардың анықтамасына сай келетін болса және саудаға арналмаған болса. Мұндай сыныптау туралы шешім әр құралға жеке-жеке қабылданады.

Мұндай үлестік құралдардың пайдалары мен шығындар пайданың немесе шығынның құрамына ешқашан қайта сыныпталмайды. Дивидендтері басқа кіріс ретінде пайданың немесе шығынның құрамында мойындалады, алайда дивидендтер алу құқығы белгіленіп қойған, бұған Банк мұндай құралдардың бастапқы құнына қатысты өтеме ретінде мұндай түсімдерден пайда көрген жағдайлары кірмейді. Мұндай жағдайдағы табыс БЖК құрамында танылады. БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар құнсыздануға қатысты бағалаудан өткізілмейді. Мұндай құралдарды есептен шығарғанда, қайта бағалауда жиналған кор белгіленбеген пайданың құрамына аударылады.

Қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер мен кредиттер беруге қатысты міндеттемелер

Банк әдеттегі қызметі барысында қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер мен қарыздар беруге қатысты міндеттер шығарады.

Қаржылық кепілдіктер алдымен алынған сыйлықақы сомасында, әділ құны бойынша жасалған қаржылық есептілікте мойындалады. Бастапқы мойындаудан кейін Банк әрбір кепілдікке қатысты өз міндеттерін пайда немесе шығын туралы жеке есепте танылған жинақталған амортизацияны есепке алмағанда, бастапқы мойындалған соманың ең жоғарғы шамасы деңгейімен – БЕХС (IAS) 37 – қаржылық міндеттерді реттеуге қажетті, кепілдіктер нәтижесінде туындайтын шығынды бағалаудың ең жақсы есептемесіне сәйкес немесе – ҚЕХС (IFRS) 9 – ККІІІ бағалаушы қорға сәйкес бағалайды.

Кредиттер мен аккредитивтер беру жөніндегі міндеттемелер келісілген міндеттемелер болып табылады, соның шарттары бойынша міндеттемелер әрекет ететін мерзімі ішінде, егер басқа шарттар болмаса, Банк ертерек келісілген шарттарда клиентке кредит беруге міндетті.

Банк кей кезде нарықтан төменгі пайыздық мөлшерлемеле кредиттер беру туралы міндеттер шығарады. Мұндай міндеттер алдымен әділ құн бойынша мойындалады және мойындалған кірістің жинақталған сомасын есепке алмағанда, алдымен мойындалған сомасында, кейінірек ККІІІ сәйкес бағалаушы қор сомасының ең жоғарғы шамасында бағаланады.

Орындау кепілдіктері

Орындау кепілдіктері – егер басқа тарап келісімшартта қарастырылған міндеттерін орындамайтын болса, өтемақы ұсынатын келісімшарттар. Орындау кепілдіктері кредиттік тәуекелдерге өткізілмейді. Орындау кепілдігі енгізілген келісімшарт бойынша тәуекел екінші тараптың келісімшартта қарастырылған міндеттерін орындамауы мүмкін екенін қарайды. Сәйкесінше, орындау кепілдіктері қаржылық құралдар қатарына кірмейді.

Ақшалай қаражат пен олардың баламалары

Ақшалай қаражат пен олардың баламаларының құрамына қолма-қол ақшалай қаражаттары, ҚРҰБ қаражаттары мен кредиттік ұйымдардағы туындаған күннен бастап тоқсан күн ішінде өтелуі тиіс мерзімі көрсетілген, қандай да бір келісілген міндеттермен ауыртпалықтар салынбаған қаражаттар кіреді. Ақшалай қаражат пен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

Репо мен кері репо келісімшарттары

Құнды қағаздарды сату мен кері сатып алу келісімшарттары (репо келісімшарттары) қаржыландыру операциялар қамтамалары ретінде жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі. Репо келісімшарттары бойынша сатылған құнды қағаздар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілуін жалғастыра береді және контрагентте өзара шарттың немесе жалпы қабылданған тәжірибенің шарттарынан туындаған құнды қағаздарды сату немесе қайтара кепілге қою құқығы болған жағдайда, репо келісімшарттары бойынша кепілзаты ретінде берілген құнды қағаздар санатына аударылады. Сәйкесті міндеттер кредиттік ұйымдардың немесе клиенттердің қаражаттарының құрамына енгізіледі. Кері сату келісімшарттары бойынша құнды қағаздарды сатып алу (кері репо) жағдайға қарай ақша қаражаттары мен олардың баламалары, кредиттік ұйымдардағы немесе клиенттердің кредиттері қаражаттары құрамында қамтылады. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздар ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша репо келісімшарттары әрекет еткен мерзім ішінде есептеледі.

Туынды қаржылық құралдар

Банк өзінің әдеттегі қызметі барысында валюталық нарығында әртүрлі туынды қаржылық құралдарды (қысқамерзімді своптарды қосқанда) қолданады. Бұл қаржылық құралдар саудаға арналады және алдымен әділ құн бойынша көрсетіледі. Әділ құн базалық құралдар мен басқа да деректерге сәйкес келетін ағымдағы нарықтық және келісілген құнның негізінде анықталады. Оң әділ құндағы туынды қаржылық құралдар активтердің құрамында, ал теріс әділ құнмен – міндеттемелердің құрамында көрсетіледі. Көрсетілген құралдармен жасалған операциялар бойынша пайдалар мен шығындар туынды қаржылық құралдармен жасалған операциялар бойынша таза кірістер/(шығындар) құрамындағы пайда немесе шығын туралы жеке есепте көрсетіледі.

Қарыз қаражаттары

Егер келісілген келісімдер нәтижесінде Банк ақшалай қаражатты немесе басқа қаржылық активтерді жеткізуге, әлде міндеттерді ақша қаражаттарының немесе басқа қаржылық активтердің тіркелген сомаларын өзіндік үлестік құралдардың тіркелген санына алмастырғаннан басқаша тәсілмен орындауға міндетті болса, онда шығарылған қаржылық құралдар немесе оның құрамдастары міндеттер сияқты сыныпталады. Мұндай құралдардың құрамына Үкімет алдындағы берешек, Кредиттік ұйымдардың қаражаты, Клиенттердің қаражаты, шығарылған Борышкерлік құнды қағаздар кіреді. Бастапқы мойындаудан кейін қарыз қаражаттары тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттерді мойындау тоқтатылғанда, сондай-ақ амортизация үдерісіндегі пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі.

Қаржылық активтерді өзара есепке алу

Өзара есепке алуды жүргізу мен бір мезгілде міндеттерді реттей отырып, активті сату ниетіне қатысты заңды түрде бекітілген құқығы болғанда ғана, қаржылық активтер мен міндеттерді өзара есепке алу ісі қаржылық жағдай туралы есепте таза сальдоны ғана көрсете отырып, жүргізіледі.

Есепке алу ісін жүргізу құқығы келешектегі оқиғаға қатысты болмауы тиіс және келесі жағдайлардың барлығында заңдық күшін сақтауы тиіс:

- әдеттегі қызмет барысында;
- міндеттер орындалмаған жағдайда;
- ұйымның немесе контрагенттерінің бірі кабілетсіз немесе банкрот жағдайда.

Әдетте, бұл шарттар, өзара есепке алысу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және сәйкесті активтер мен міндеттер қаржылық жағдайы туралы жеке есепте толық сомасында көрсетіледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Кредиттерді қайта құрылымдау

Банк қарыз алушының қаржылық жағдайына қарай уақытша қаржылық қиындыққа тап болған қарыз алушыларға жеке-жеке жол табуға тырысады. Клиент кредитті мойындауды тоқтатуға тиіс екендігіне бағалау кезінде Банк басқалармен қатар келесі деректерді де қарастыруға тиіс:

- кредит валютасын өзгерту;
- контрагентті өзгерту;
- модификация бұдан былай құралдың SPPI тестінің өлшемдеріне жауап бермейтіндей деңгейге жеткізе ме.

Егер модификация ақша ағымдарының өзгерістеріне алып келмейтін болса, модификация мойындауды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының өзгерістеріне сүйене отырып, құнсызданудан келген шығын ретінде танылғанға дейін пайда немесе шығын туралы жеке есептегі модификациядан келген шығындарды есепке алмағанда, Банк модификациядан келген табыс немесе шығынды мойындайды.

Мойындаудың тоқтауына алып келмейтін модификация жағдайында, Банк сондай-ақ кредиттік тәуекелдер кәдімгідей өсуінің болғанын немесе активтерді кредиттік-құнсызданған ретінде сыныптау қажеттігін қайтадан бағалайды. Активтерді модификация нәтижесінде кредиттік-құнсызданған ретінде сыныптағаннан кейін, ол тұрақтандыру кезеңі аяқталғанға дейін 3-Кезең құрамында қалады. Тұрақтандыру кезеңі – Банк қарыз алушыға, қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қайта құрылымдау берілгеннен кейін қарыз алушының кредиттік пәнін қадағалайтын кезең. Қайта құрылымдалған қарызды 3-Кезеңнен аудару үшін еріксіз қайта құрылымдау берілетін күннен басталатын кезең қажет, оның ішінде қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы байқалмайды және қатарынан кемінде 12 (он екі) айды құрайды.

Құнсыздануды бағалау

Банк тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе соған жақын мәнді қолдана отырып дисконтталатын күтілген, алынып бітпеген ақша қаражаттарын бағалау үшін ықтималдықты есепке ала отырып таразыланған бірнеше сценарийлер негізінде ККШ есептейді. Ақша қаражаттарын толық алмау – бұл келісімшартқа сәйкес ұйым алуы тиіс ақша ағымдары мен ұйым алуды күтіп отырған ақша ағымдары арасындағы айырмашылық.

ККШ есептеу механикасы төменде сипатталған, оның негізгі элементтері төмендегідей болып келеді:

Дефолттың ықтималдығы (PD)	Дефолттың ықтималдығы белгіленген уақыт кезеңі барысындағы дефолттың орын алу ықтималдығын бағалау түрінде беріледі. Дефолт қарастырылған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана орын алуы мүмкін, егер активті мойындау тоқтатылмаған болса, онда ол бұрынғысынша қоржынның бөлігі болып табылады.
Дефолт тәуекеліне ұрынған шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұрынған шама, келісімшартта немесе басқаша қарастырылған, берілген қарыздар мен пайыздар өтеу күтілген, төлемдерді кешіктіру нәтижесінде есептелген қарыздың негізгі сомалары мен пайыздарының төлемдерін қосқанда, есеп күнінен кейін осы шаманың күтілген өзгерістерін есепке алғандағы, келешекте қандай да бір күні дефолтқа ұрынған шамаларды есептік бағалау түрінде беріледі.
Дефолт кезіндегі шығын деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақыт сәтіндегі дефолт орын алған жағдайда туындайтын шығындарды бағалау түрінде беріледі. Бұл көрсеткіш келісімшартта қарастырылған ақша ағымдары мен кредитор алуды күткен, соның ішінде қамтаманы сату нәтижесінде алынған ақша ағымдары арасындағы айырмашылықтарды ескере отырып есептеледі. Әдетте EAD қатысты пайыздық мәнде беріледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

ККШ бағалаушы қоры бастапқы мойындалған сәттен бастап кредиттік тәуекелдер кәдімгідей өскен болса, актив әрекет еткен мерзім ішінде туындайды деп күтілген кредиттік шығындардың (бүкіл мерзімде немесе ККШ бүкіл мерзімдегі күтілген кредиттік шығындар) негізінде есептеледі, әйтпегенде бағалаушы қор 12 айлық күтілген кредиттік шығынға (12 айлық ККШ) тең сомада есептеледі. 12 айлық ККШ – бұл есеп күнінен кейінгі мүмкін болған 12 ай ішінде, қаржылық құралдардың дефолттары себебінен туындайтын, бүкіл мерзімде ККШ түрінде берілетін ККШ-ның бөлігі. Бүкіл мерзімдік ККШ мен 12 айлық ККШ қаржылық құралдардың базалық қоржындарының сипатына қарай әлде дербес негізде немесе топтық негізде есептеледі.

Банк қаржылық құралдың әрекет етуінің қалған мерзімінде дефолттың орын алу тәуекелінің өзгеруін тіркеу арқылы бастапқы мойындау сәтінен бастап қаржылық құрал бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай өсуіне қарай әрбір есеп айының аяғында бағалау жүргізу мақсатындағы саясатын әзірледі. Жоғарыда баяндалған үдерістер негізінде Банк берілген кредиттерді келесі топтарға біріктіреді:

1-Кезең:	Кредитті бастапқы мойындау кезінде Банк бағалаушы қорды 12 айлық ККШ тең сомада мойындайды. 1-Кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекелдері 2-Кезеңнен аударылатындай деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа да кредиттік желілер кіреді.
2-Кезең:	Бастапқы мойындау сәтінен бастап кредит бойынша кредиттік тәуекел кәдімгідей өссе, Банк бағалаушы қор бүкіл мерзімде ККШ тең сомада мойындайды. 2-Кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекелдері 3-Кезеңнен аударылатындай деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа да кредиттік желілер кіреді.
3-Кезең:	Кредиттік-құнсызданған болып табылатын кредиттер. Банк бағалаушы қорды бүкіл мерзімде ККШ тең сомада мойындайды.
Кредиттік – құнсызданған, сатып алған немесе жасалған (бұдан былай – «КҚСЖ») активтер:	КҚСЖ активтер – бұл бастапқы мойындау кезінде кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. Бастапқы мойындау кезінде КҚСЖ активтер әділ құн бойынша бағаланады, кейінірек кредиттік тәуекелдерді есепке ала отырып есептелген, түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық түсім бойынша танылады. ККШ бағалаушы қоры бүкіл мерзімдегі күтілген кредиттік шығындар сомасының өзгеруі кейінірек орын алған көлемде ғана танылады немесе танылуы тоқтатылады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Дефолтты анықтау мен сауықтыру

Шағын, орта және корпоративтік бизнесті кредиттеу сегментінде қарыздар бойынша дефолт деректеріне осы қарыздар бойынша есептелген келешектегі ақша ағымдарына жағымсыз ықпалы ететін бір немесе бірнеше оқиғалар кіреді (3-Кезеңге көшу өлшемдері):

- Бастапқы мойындау сәтінен бастап қарыз алушының ішкі кредиттік рейтингін D деңгейіне төмендету;
- Қарыз алушының Банк алдындағы міндеттерінің көлемі талаптардан асып кеткен жағдайда, Банкте ашылған төлемдік талап-тапсырмаларды қарыз алушының/ контрагенттің шоттарына қою;
- Негізгі қарыз және/немесе сыйақы бойынша 60 және одан көп күнтізбелік күнге мерзімі өткен берешектер болған;
- Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарыз бойынша сыйақы есептеуді уақытша тоқтату;
- Кейінгі жиырма ай ішінде бір және бірнеше рет қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарызды қайта құрылымдау;
- Қарыз берілген сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен қарыз алушы берешегінің бөлігін немесе барлық сомасын есептен шығару;
- Айтарлықтай дисконтпен қарыздарды сату;
- Қарыз алушыға/контрагентке кәдімгідей материалдық залал келген немесе оның өз қызметін жалғастыруына мүмкіндік бермеген, мысалы, қызметін жүзеге асыру лицензиясының алыну секілді форс-мажор, сондай-ақ басқа да жағдайлардың болғаны туралы Банктің ақпараттар алуы;
- ҚР заңнамасына сәйкес қарыз алушыны банкрот деп мойындау туралы арыздың берілуі;
- ҚР заңнамасына сәйкес қарыз алушы оны банкрот деп мойындау туралы арызбен сотқа жүгінуі.

Занды және жеке тұлғалардың кредиттері мен кредиттік сипаттағы міндеттерін есепке алмағанда, басқа қаржылық құралдар бойынша:

- Контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін «Дефолт» деңгейіне дейін төмендету (Standard&Poor's, Moody's, Fitch халықаралық рейтингілік агенттіктер белгілеген);
- Банктер-контрагенттер мен қаржылық институттарға мониторинг жүргізуді реттейтін Банктің ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес контрагенттің қаржылық жағдайын «сыни» санатына дейін айтарлықтай нашарлауы;
- Банкте үш күннен артық мерзімге негізгі қарыз және/немесе пайыздық кіріс бойынша мерзімі өткен берешектің болуы.

Банктің саясатына сәйкес қаржылық актив бір санаттан екіншісіне ауыстырылған кезде, дефолттың орын алуының бірде бір өлшемі байқалмаса және қорлар құрылған күні контрагент қаржылық активтің жалпы баланстық құнының төмендеуіне алып келетіндей берешектерді өтеген кезде қаржылық құралдар «сауықтырылған» болып есептеледі және сәйкесінше 3-Кезеңнен ауыстырылады.

Ішкі рейтинг тағайындау және дефолттың ықтималдығын бағалау үдерісі

Ішкі рейтинг деңгейін тағайындау моделін Банктің тәуелсіз тәуекелдер департаменті әзірлейді және қолданады. Моделдерде қарыз алушының өзіндік ақпараттарынан басқа сандық, сонымен қатар сапалық ақпараттар қолданылады, сондай-ақ сыртқы көздерден қарыз алушыға ықпал жүргізуі мүмкін қосымша ақпараттар есепке алынады. Пайдалануға болатын жерлердің барлығында, сондай-ақ ұлттық және халықаралық рейтингілік агенттіктердің ақпараттары қолданылады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Мойындауды тоқтату

Банк осы қаржылық активке қатысты келісімшартта қарастырылған ақша қаражаттарының ағымына қатысты құқықтарын жоғалтқан кезден бастап, әлде екінші тарапқа осы қаржылық активтің меншік құқығына қатысты барлық тәуекелдер мен пайда түгелімен дерлік өткізілетін немесе осы қаржылық активтің меншік құқығына қатысты барлық тәуекелдер мен пайданың басым бөлігін Банк өткізбеген, сақтамаған, бірақ қаржылық активтерге бақылау жүргізу құқығын сақтамайтын мәмілелерді жүзеге асыру нәтижесінде қаржылық активті басқа тарапқа өткізген кезде, қаржылық активті мойындауды тоқтатады. Қаржылық активтерге өткізілген қатысудың кез келген үлесіне қатысты, Банк жасаған немесе өзінде сақтап қалған мойындауды тоқтату талаптары сақталатын болса, онда ол қаржылық жағдай туралы жасалған жеке есепте жеке актив немесе міндет ретінде мойындалады.

Қаржылық міндеттерге қатысты келісілген міндеттер орындалса, жоққа шығарылса немесе тоқтатылса, Банк қаржылық міндеттерді мойындауды тоқтатады.

Егер Банк өзіндік борыштық міндеттерді алатын болса, онда ол қаржылық жағдайы туралы жеке есептен шығарылады және айырмашылық міндеттердің баланстық құны мен төленген өтемдер арасындағы айырмашылық міндеттерді мерзімінен бұрын өтеуден келетін пайданың немесе шығынның құрамына енгізіледі.

Жалдау

Банк жалгер ретінде

Банк қысқа мерзімдік жалдау мен құны төмен активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау келісімшарттарын мойындау мен бағалауда бірінғай тәсілді қолданады. Банк базалық актив құқығын беретін төлемдер мен активтерді пайдалану құқығына қатысты міндеттерді мойындайды.

Пайдалану құқығы формасындағы активтер

Банк жалдау басталған күні (яғни базалық актив қолдануға қол жетімді болған күні) пайдалану құқығы формасындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы формасындағы активтер, жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған шығындарды алып тастап, жалдау бойынша міндеттерді қайта бағалауға түзетулер жасай отырып, бастапқы күн бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы формасындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді алып тастағанда, жалдау басталған күні немесе сол күнге дейін жасалған бастапқы тікелей шығындар мен жалгерлік төлемдер бойынша мойындалған жалдау міндеттерінің көлемі кіреді. Егер жалдау мерзімінің соңында Банктің жалға алынған активті жеке меншік құқығына алатындығына сенімсіздеу болса, онда пайдалану құқығы формасында мойындалған актив келесі кезеңдердің ең қысқа мерзіміне арналған сызықтық әдіспен амортизация жасалады: активті табысты қолданудың болжанған мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы формасындағы активтердің құнсыздануы тексерілетін болады.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Банк жалдау мерзімі кезінде жүргізілетін жалгерлік ақылардың берілген бағасы бойынша бағаланатын жалдау міндеттерін мойындайды. Жалгерлік ақының құрамына жоюға бекітілген кепілдіктер бойынша төленетін индекске немесе мөлшерлеме мен сомаға тәуелді құбылмалы жалгерлік төлемдерді жалдауға қойылған ынталандырығыш кез келген төлемді алып тастағандағы тіркелген төлемдер (соның ішінде шын мәнінде тіркелген төлемдер) кіреді. Сондай-ақ, Банктің опционды орындайтынына және жалдау мерзімі Банктің жалдауды тоқтатуға бағытталған опционды орындауға әлеуетті екенін көрсететін жалдау мерзімі белгіленсе, жалдауды тоқтатқаны үшін айыппұлдар төлейтініне жеткілікті түрде сенімділік болса, сатып алу опционын орындау құны жалгерлік ақының құрамына кіргізіледі. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес құбылмалы жалгерлік ақы, мұндай төлемдердің орындалуына алып келетін оқиға немесе жағдай орын алған кезеңде шығындар ретінде мойындалады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жалдау (жалғасы)

Жалдау бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Егер жалдау келісімшартында қойылған пайыздық мөлшерлемені анықтау оңай болмаса, берілген жалгерлік ақылардың құнын есептеу үшін Банк жалдау басталған күнгі қарыз қаражаттарын тартуға белгіленген мөлшерлемені қолданады. Жалдау басталған күн аяқталғаннан кейін, пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалдау міндеттерінің көлемі артады және жалгерлік ақылардың жасалғанын көрсету үшін төмендейді. Сонымен қатар жалдау мерзіміне модификация, өзгерістер, тіркелген жалгерлік ақының мәніне өзгерістер немесе базалық активті сатып алудағы опционның құнына өзгерістер жасалғанда, жалдау жөніндегі міндеттердің баланстық құнына қайта бағалау жасалады.

Қысқа мерзімдік жалдау және құны төмен активтерді жалдау

Банк қысқа мерзімді келісімшарттарды (жалдау мерзімі басталған күнгі қарастырылған жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опцион қарастырылмаған келісімшарттар) қысқа мерзімге жалдауына қатысты мойындаудан босатады. Банк сондай-ақ құны төмен деп есептелетін (2,313 мың теңгеге дейін) офистік жабдықтарды жалдау келісімшарттарын мойындаудан босатады. Қысқа мерзімдік жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалгерлік төлемдер жалдау мерзімі барысындағы желілік әдіспен жалдау шығындары ретінде мойындалады.

Операциялық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк активтерді иеленуге қатысты барлық шығындар мен пайданы мүлдем өткізбейтін жалдау – операциялық жалдау ретінде сыныпталады. Жалдаудан түскен кіріс жалдау мерзімі барысындағы желілік әдіспен есептеледі және өзінің операциялық сипатына қарай табыс немесе шығын туралы есептегі пайда құрамына енгізіледі. Операциялық жалдау келісімшарттарын келісу және жасау барысында жұмсалған бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау мерзімінің барысында жалдаудан түскен кіріс сияқты негізде мойындалады. Шартты жалгерлік төлемдер, олар алынған кезең ішіндегі түсім ретінде мойындалады.

Қаржылық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау мерзімі басталатын күннен бастап жалдаудағы таза инвестицияларға тең келетін сомадағы жалдау төлемдерінің дебиторлық берешектерін көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың баланстық сомасының табыстылық нормасын үнемі жүйелі түрде көрсететін схема бойынша есептеледі. Тікелей бастапқы шығындар жалдау төлемдерінің дебиторлық берешектерінің бастапқы сомасының құрамында есептеледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың нысандары жеке қаржылық есептілікте, қайта бағалау құны бойынша бұдан былай көрсетілетін, жинақталған амортизацияны және жер учаскелері мен ғимараттарды есепке алмағандағы құнсызданудан келген шығындарды қоспағанда, нақты шығындар бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың нысаны қолданудың әртүрлі пайдалы мерзімдеріне есептелген бірнеше құрамдастардан құралған жағдайда, мұндай құрамдастар негізгі құралдардың жеке нысандары ретінде көрсетіледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Қайта бағалау

Жер учаскелері мен ғимараттар жүйелі түрде қайта бағалануы тиіс. Қайта бағалау кезеңділігі қайта бағалануы тиіс ғимараттардың әділ құнының өзгерістеріне қарай жасалады. Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген нысандарды құнын қайта бағалау нәтижесінде алдыңғы өтемдерді есепке алмағанда, «Жер учаскелері мен ғимарат» санатына жататын жер учаскелері мен ғимараттардың қайта бағалау құнын өсіру нәтижесі басқа жиынтық кіріс құрамында қамтылады. Мұндай жағдайда қайта бағалау нәтижесі пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетілген нысандардың құнын қайта бағалау нәтижесінде алдыңғы артық төлемдерді есептен шығару жағдайларын қоспағанда, «Жер учаскелері мен ғимарат» санатына жататын жер учаскелері мен ғимараттардың қайта бағалау құнын төмендетілген нәтижесі басқа да жиынтық кірістің құрамында қамтылады. Мұндай жағдайда қайта бағалау басқа да жиынтық кірістің құрамында қамтылады.

Амортизация

Негізгі қаражаттар бойынша амортизация болжанған тиімді қолдану мерзімі ішінде теңдей үлестермен есептеу әдісімен есептеледі және ол пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Амортизация нысанды пайдалануға берілген айдан кейінгі айдан бастап, ай сайын, ал негізгі құралдардың шаруашылық тәсілмен тұрғызылған нысандары – нысанның құрылысы аяқталған және ол пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді.

Негізгі құралдардың әртүрлі нысандар пайдалы қолдану мерзімі келесі үлгіде берілуі мүмкін:

Ғимараттар	67 жыл
Көлік құралдары	10 жыл
Компьютерлік және банктік жабдықтар	4 жылдан 10 жылға дейін
Жалға алынған меншікті жақсарту	жалдау мерзімінде
Басқасы	5 жылдан 20 жылға дейін

Материалдық емес активтер

Сатып алынған материалдық емес активтер, оның ішінде бағдарламалық жасақтама жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Арнайы бағдарламалық камтамалардың лицензияларын сатып алу мен оларды енгізуге жұмсалған шығындар сәйкесті материалдық активтер емес құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтер бойынша амортизация болжанған мерзім ішіндегі ескіруді теңдей есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Материалдық емес активтерді пайдалы қолдану мерзімі 1 жылдан 10 жылға дейін құбылады.

Сату үшін ұсталатын активтер

Ұзақ мерзімдік активтер немесе шығу тобының құрамына кіретін активтер мен міндеттердің өтем құны бәрінен бұрын ұзақ мерзім қолданудан емес, сату есебінен келеді, олар сату үшін ұсталатын активтер санатқа анықталады. Сату үшін ұсталатын активтер санатына жатқызбас бұрын Банктің есептік саясатына сәйкес активтерге немесе банктен шығу құрамдастарына қайта бағалау жүргізіледі. Сәйкесінше, активтерге немесе шығу тобына бағалау аз дегенде екі шама бойынша жасалады: баланстық құн немесе сатылым шығындарын есепке алмағандағы әділ құн.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік капиталды өсіру немесе басқа да жағдайлардағы жалдау ақысын алу үшін қолданылатын нысандардан тұрады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктердің нысандары алдымен сатып алу шығындарын қосқандағы, сатып алу құны бойынша есептеледі. Осыдан кейін олар әділ құн бойынша көрсетіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктердің әділ құнына жасалған өзгерістер, олар туындайтын кезең ішіндегі пайданың немесе шығындардың құрамына қосылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктер шығарылғанда немесе пайдаланудан мүлдем алынғанда және сонымен байланысты экономикалық пайда көру тоқтатылғанда, инвестициялық жылжымайтын мүліктердің нысандары есептен шығарылады. Нысанды шығарудан келген кез келген кіріс немесе шығын (шығарудан келген таза түсім мен активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық) есептен шығару кезеңі ішіндегі шығын немесе табыстың құрамына енгізіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына аудару немесе одан шығару жылжымайтын мүлікті қолданудың сипаты өзгерген кезде ғана жүргізіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иелері тұратын жылжымайтын мүлік нысанына аударған кезде, бұдан былай тіркеу мақсатындағы шартты бастапқы құн пайдалану мақсатын өзгерту сәтіндегі әділ құн ретінде алынады. Иесі орналасқан жылжымайтын мүлік нысаны инвестициялық жылжымайтын мүлік нысанына айналған кезде, Банк мұндай жылжымайтын мүлікті, пайдалану мақсаты өзгерген сәтке дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес есепке алады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Кейінге қалдырылған, салықтарға ұқсамайтын қаржылық емес активтер құнсыздану белгілердің болуына қарай әрбір есеп күніндегі жай-күй бойынша бағаланады. Өтелетін гудвил құны әрбір есеп күніндегі жай-күй бойынша бағаланады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны, сатылым шығындары мен қолданудан келген құндылықты есепке алмағанда, әділ құнының ең жоғарғы шамасы болып табылады. Келешекте түсуі болжанған ақша қаражаттарының ағымын қолданудан келген құнды анықтаған кезде, осы активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша ағымдағы нарықтық құнын бағалауды қамтитын, салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып, анықталған құнның ағымдағы сәтіне дисконтталады. Басқа активтермен түрленетін ақша қаражаттарының ағымдарынан белгілі бір деңгейде тәуелсіз ақша қаражаттарының ағымын түрлендірмейтін активтер үшін өтелетін құн құрамына актив кіретін ақша қаражаттарын түрлендіретін активтердің тобы бойынша анықталады. Ақша қаражаттарын түрлендіретін активтің немесе активтер тобының баланстық құны оның өтелетін құнынан асып түскенде, құнсызданудан келген шығын мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан келген барлық шығындар пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі және өтелетін құнды анықтаған кезде қолданылған бағалауға өзгерістер жасалған жағдайда ғана қалпына келтірілуі тиіс. Активтің құнсыздануынан келген кез келген шығын, жеке қаржылық есептілікте көрсетілмеген құнсызданудан құралған баланстық құннан (амортизация мен ескіруді есепке алмағанда) Асып кетпейтін көлемдегі активтің баланстық құнының көлемінде қалпына келтірілуі тиіс. Гудвилдің құнсыздануынан келген шығын үшін есептен шығарылған сомалар қалпына келтірілмейді.

Қорлар

Орын алған оқиғалар нәтижесінде Банк алдында заңдық немесе негізделген міндеттер туындаған жағдайда қаржылық жағдай туралы жеке есепте қор қамтылады және аталған міндеттерді орындау үшін қаражаттар қарастырылуы керек болуы ықтимал. Егер мұндай міндеттердің сомасы айтарлықтай болса, онда қорлар салық салынғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып, ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін және осы міндеттерге тән тәуекелдерді қамтитын келешекте болуы ықтимал ақша қаражаттарының ағымдарын дисконттау арқылы анықталады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер

Банк ағымдағы шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында, құрамына қолданылмаған кредиттік желілер, аккредитивтер мен кепілдіктер кіретін кредиттік сипаттағы шартты міндеттерді қабылдайды және кредиттік сақтандырудың басқа да формаларын көрсетеді.

Қаржылық кепілдіктер – бұл белгілі бір дебитор қарызгерлік құралдың шарттарында белгіленген мерзімде төлем жасай алмау нәтижесінде келген шығындарға жасалған қаржылық кепілдіктерді ұстаушыға компенсациялау мақсатындағы белгілі бір төлемдер жасауды Банкке міндеттейтін келісімшарттар.

Қаржылық кепілдіктерге қатысты міндеттер алдымен мәмілеге шығындарын есепке алмағандағы әділ құн бойынша танылады және ол кейінірек ең жоғарғы келесі екі шамада бағаланады: осы кепілдіктер бойынша ықтимал шығындарға есептелген жинақталған амортизацияны немесе қордың шамасын есепке алмағандағы бастапқы деп танылған сомала. Шығынның туындау ықтималдығы жоғары болғанда және мұндай шығын көлемі сенімділіктің жеткілікті деңгейінде өлшенуі ықтимал болғанда, ықтимал қаржылық кепілдіктер мен басқа кредиттік сипаттағы міндеттердің шығындарына есептелген қорлар мойындалады.

Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттер мен кредиттік сипаттағы басқа міндеттерге жасалған қорлар басқа да міндеттердің құрамына енгізіледі.

Келесі жағдайларды қоспағанда, кредиттер беруге қатысты міндеттер жеке қаржылық есептілікте мойындалмайды:

- Банк әділ құн бойынша бағаланған қаржылық міндеттердің санатында анықтаған кредиттерді беруге қатысты міндеттерді, кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген өзгерістер;
- Банкте кредиттерді беруге қатысты міндеттер туындағаннан кейін сатып алынған активтерді бұрын сатқан, туынды қаржылық құралдар ретінде қарастырылатын аспаптар сыныбына жататын кредиттерді беруге қатысты тәжірибесі болған жағдайда;
- нетто-шама келісімшарты сәйкес есептелетін кредиттерді беруге қатысты міндеттер, ақша қаражаттары немесе басқа қаржылық құралдарды өткізу немесе шығару;
- нарықтан төмен мөлшерлеменде кредиттер бойынша міндеттер.

Қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруі мәселелері

Басшылық климат пен экологияның өзгеруі саласындағы нормативті-құқықтық актілерге енгізілген өзгерістердің әсері жеке қаржылық есептілікке елеулі әсер етпейді деп есептейді және Банк қазіргі уақытта қоршаған ортаны қорғау, халықтың денсаулығы мен қауіпсіздікке қатысты барлық қолданыстағы заңдар мен нормативті актілерді сақтауда. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банкке экологиялық талаптар қойылмады және климаттық мәселелерге қатысты қандай да ауыртпалықты өзара шарттарды анықтаған жоқ.

Банк өзін қоршаған ортаға ең аз теріс әсер ететін және экологиялық тәуекелдермен байланысты қорларды жасамайтын төртінші санаттағы объектілерге жатқызады.

Акционерлік капитал

Жай акциялар

Жай акциялар капитал сияқты сыныпталады. Жай акциялар мен акциялардың опциондарын шығаруға тікелей байланысты шығындар, кез келген салықтық әсерді есепке алмағанда, капиталдың төмендету ретінде мойындалады.

Артықшылықты акциялар

Сатып алынбайтын және дивидендтер төленуі міндетті емес артықшылықты акциялар капитал құрамында көрсетіледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Акционерлік капитал (жалғасы)

Артықшылықты акциялар (жалғасы)

Мәміле бойынша шығындарды есепке алмағандағы міндеттердің сипатындағы шоғырланбалы артықшылықты акциялардың бөліктері қаржылық жағдай туралы жеке есепте міндеттер ретінде қамтылады. Мұндай акциялардың сәйкесті шоғырланбалы дивидендтері пайда немесе шығын және басқа да жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық шығыстар ретінде мойындалады. Артықшылықты шоғырланбалы акцияларды шығарған кезде, міндеттер бөліктерінің әділ құнын анықтауда баламалы айырбасталмайтын облигацияларға арналған нарықтық мөлшерлеме қолданылады; бұл сома сатып алу кезіндегі ұзақ мерзімдік міндеттердің өтеу жасалғанға дейінгі амортизацияланған құн негізінде анықталады.

Меншікті акцияларды сатып алу

Банк меншікті акцияларды сатып алған жағдайда, осы сатып алумен тікелей байланысқан шығындарды қоса есептегендегі төленген сома жеке қаржылық есептілікте капиталдың төмендеуі ретінде қамтылады.

Дивидендтер

Банктің дивидендтерді жариялауы және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында реттеледі.

Жай акциялар бойынша дивидендтер жариялануына қарай, жеке қаржылық есептілікте белгіленбеген пайданы қолдану ретінде көрсетіледі.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығының сомасына ағымдағы корпоративтік табыс салығының сомасы мен кейінге қалған корпоративтік табыс салығының сомасы кіреді. Корпоративтік табыс салығы, сомаларды есепке алмағанда, басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетілетін операцияларға жататын немесе басқа жиынтық кірістер құрамында немесе тікелей капитал шоттарында сәйкесінше пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілетін операцияларда толық көлемде қамтылады.

Ағымдағы корпоративтік табыс салығының шығынына жыл ішіндегі салық салынатын пайдаға немесе салықтық залалға қатысты төленетін және қолданыстағы немесе есеп берілген күнгі қолданыста болған, сондай-ақ өткен жылғы корпоративтік табыс салығына жасалған түзетулермен қоса, салықтық мөлшерлемелер негізінде есептелген салық сомасы кіреді.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттер, олардың салықтық базасында және шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсету мақсатында анықталатын активтер мен міндеттердің баланстық құндары арасында туындайтын мезгілдік айырмаларға қатысты көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттер келесі мезгілдік айырмаларға қатысты мойындалмайды: гудвил мен төмендетілмейтін салық салу базасын қайтаруға қатысты, активтер мен міндеттерге қатысты айырмашылықтар, алдымен бухгалтерлік және де салық салу табысына әсер етпейтін деректерді қайтару; сондай-ақ бас кәсіпорын аталған айырмашылықтардың жүзеге асу уақытын бақылауға мүмкіндігі болған және осы мезгілдік айырмалардың жақын келешекте жүзеге аспайтынына сенімділік болған жағдайда, инвестициямен және еншілес кәсіпорындармен байланысты мезгілдік айырмалар.

Кейінге қалдырылған салықтық активтердің және кейінге қалдырылған салықтық міндеттердің есебі Банктің активтер мен міндеттердің баланстық құнын өтеуге немесе жабуға есептік кезеңнің аяғына жоспарлаған тәсілдерге тәуелді болып келетін салықтық салдарды қамтиды.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Салық салу (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салықтық активтердің және кейінге қалдырылған салықтық міндеттердің шамасы, мерзімдік айырма қалпына келтірілген кезде келешекте қолданылатын салықтық мөлшерлемелер ескеріле отырып, есеп күніндегі жай-күй бойынша қолданыста болған немесе қолданысқа енгізіліп қойған заңдарға сүйене отырып, анықталады.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер, мезгілдік айырмаларды, салыққа қатысты қабылданбаған шығындар мен пайдаланылмаған салықтық жеңілдіктерді жабуға жеткілікті болатын келешекте табыс салығын алуға мүмкіндік беретіндей шамада көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтық активтердің көлемі есептен шығарылған мезгілдік айырмаларды қолдануға мүмкіндік беретін, табыс салығы алынбауы ықтимал деңгейге төмендетіледі.

Кірістер мен шығындарды мойындау

Банк экономикалық пайда алатыны және сенімді бағалануы мүмкін болатын болса, түсім мойындалады.

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Банк кредиттік-құнсызданған қаржылық активтерден басқа қаржылық активтердің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, амортизацияланған құнмен немесе БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтер бойынша пайыздық пайданы есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл келешек ақша төлемдері немесе қаржылық құралды қолданған кездегі болжанған мерзім немесе одан қысқа мерзім ішіндегі түсімдерді дисконттау кезіндегі мөлшерлеме, ол қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттердің таза баланстық құнына дәлдікпен алып келеді.

Есептеу кезінде қаржылық құралға (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) қатысты келісілген барлық шарттар және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлшегі болып табылатын құралға тікелей қатысы бар комиссиялық немесе қосымша шығындар есепке алынады, бірақ келешектегі кредиттік залалдар есептелмейді. Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттердің баланстық құны Банк төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, баланстық құнның өзгерісі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде қамтылады.

Кредиттік-құнсызданған активке айналған қаржылық актив жағдайында Банк осы қаржылық активтің таза амортизацияланған құнының тиімді пайыздық мөлшерлемелерін қолдана отырып, пайыздық түсімді есептейді. Егер қаржылық актив бойынша дефолт жойылатын болса және ол бұдан былай кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын болса, Банк жалпы құн негізіндегі пайыздық түсімдер есебіне қайта оралады.

Банктің қаржылық активтеріне КҚСЖ жасалған жағдайда, кредиттік тәуекелдерді есептей отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы қаржылық активтің амортизацияланған құнына пайыздық түсім есептеледі. Кредиттік тәуекелдерді есептей отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл бастапқы мойындау кезіндегі есептелген келешектегі ақша ағымдарын (кредиттік шығындарды қосқанда) КҚСЖ активтерді амортизацияланған құнға дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

ТШӨҚ бойынша бағаланатын барлық қаржылық активтердің пайыздық түсімі «Басқа пайыздық түсім» бабының құрамындағы пайда немесе шығын жайлы жеке есепте келісілген пайыздық мөлшерлеме баптары қолданыла отырып мойындалады.

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсетіп отырған әртүрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер төмендегідей екі санатқа бөлінуі мүмкін:

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Кірістер мен шығындарды мойындау (жалғасы)

Комиссиялық кірістер (жалғасы)

Белгілі бір кезең ішінде қызметтер көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер

Белгілі бір кезең ішінде қызметтер көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер сәйкесті міндеттер орындалуына қарай осы кезең ішінде есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер мен басқарушылық және кеңестік активтер кіреді. Кредиттің қолдану ықтималдығы сенімді болған жағдайда кредиттерді беруге қатысты комиссиялар мен басқа комиссиялар келешек кезеңдерге (қосымша шығындармен бірге) жатқызылады және кредиттің тиімді пайыздық мөлшерлемесінің түзетулері ретінде мойындалады.

Операциялар жүргізу жөніндегі қызметтерден комиссиялық кірістер

Операциялар жүргізгені немесе үшінші тараптың атынан келіссөздерге қатысқаны үшін алынатын комиссиялар, мысалы акцияларды немесе құнды қағаздарды сату немесе бизнесті сату немесе сатып алу кезінде Банктің міндетіне келісім жасау жатқызылған кезде осындай операциядан кейін мойындалады. Белгілі бір орындалуы тиіс міндеттерге байланысты комиссиялық төлемдер (немесе комиссиялардың бөлігі) сәйкесті өлшемдер орындалғаннан кейін мойындалады. Келісімшартта аралық өтеу қарастырылған болса, онда комиссиялық кірістер аралық өтеуге тән болып келетін белгісіздік шешім жасалған кездегі ең жоғарғы деңгейге сәйкес келетін деңгейде ғана мойындалады, түсімнің жинақталған сомасында мойындалған сома айтарлықтай төмендетілмейді.

Басқа да кірістер

Дивидендтер формасындағы кіріс дивидендтер жарияланған күнгі пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Жалдау операцияларының келісімшарттары бойынша төлемдер жалдау әрекет еткен бүкіл мерзімі бойындағы кезең үшін теңдей үлеспен пайданың немесе шығынның құрамында мойындалады. Алынған жеңілдіктер жалдау әрекет еткен бүкіл мерзімі бойындағы сомасы жалдауға жұмсалған шығынның жалпы сомасын төмендетеді.

Сегменттік есептілік

Операциялық сегмент коммерциялық қызметке тартылған, Банк пайда табатын, әлде шығындар көтеретін (Банктің басқа құрамдастарымен жасалған операцияларға қатысты пайда немесе шығындарды қосқанда Банктің құрамдас бөлігін құрайды), сегменттер арасында ресурстарды бөлген кезде және оның қызметінің қаржылық нәтижелеріне баға берген кезде және қаржылық ақпарат оған қолжетімді болған жағдайларда, операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлға талдау жүргізетін қызмет нәтижелері көрсетілетін коммерциялық қызмет түрінде болады. Банктің қызметі жоғары интегралданған болып табылады және ҚЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегмент» талаптарына сәйкес операциялық бизнес–сегменттен тұрады.

Қолданысқа енгізіле қоймаған жаңа стандарттар мен түсіндірулер

Төменде шығарылған, бірақ Банктің қаржылық есептілігін шығару күніне дейін күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер берілген. Банк осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылса, күшіне енген күні қабылдауға ниетті.

- ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау»;
- ҚЕХС (IFRS) 18 – «Қаржылық есептілікті беру және ашу»;
- БЕХС (IAS) 21-ге түзетулер – «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы»;
- ҚЕХС (IFRS) 19 – «Жария есептіліксіз еншілес компаниялар: ақпаратты ашу».

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қолданысқа енгізіле қоймаған жаңа стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау»

2024 жылдың мамыр айында БЕХСК төмендегілерге қатысты «Қаржы құралдары» ҚЕХС 9 және «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» ҚЕХС 7-ге түзетулер шығарды:

- электрондық төлем жүйесін пайдалану арқылы қаржылық міндеттемелерді есептеу;
- қаржы активтерінің, оның ішінде экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық сипаттары бар активтерді қоса алғанда, келісімшарттық ақша ағынының сипаттамаларын бағалау.

Түзетулер 2026 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі және бұл факт ашылуы тиіс. Қазіргі уақытта Банк осы түзетулердің ықтимал әсерін талдауда.

ҚЕХС (IFRS) 18 – «Қаржылық есептілікті беру және ашу»

2024 жылдың сәуір айында БЕХСК жалпы мақсаттағы қаржылық есептілікті беру және ашып көрсетуге қойылатын талаптарды белгілейтін жаңа «Қаржылық есептілікті беру және ашу» ҚЕХС (IFRS) 18 стандартын шығарды. ҚЕХС (IFRS) 18 «Қаржы есептілігін беру» БЕХС (IAS) 1-ді ауыстырады.

ҚЕХС (IFRS) 18-дің негізгі мақсаты – қызметтің нәтижелері туралы есептің салыстырмалылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету және басшылық анықтаған тиімділік көрсеткіштерінің берілуін қамтамасыз ету.

Түзетулер 2027 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі және бұл факт ашылуы тиіс. Қазіргі уақытта Банк осы түзетулердің ықтимал әсерін талдауда.

Банк «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы» БЕХС (IAS) 21 мен «Жария есептіліксіз еншілес компаниялар: ақпаратты ашу» ҚЕХС (IFRS) 19-ға түзетулер Банктің жеке қаржылық есептілігіне елеулі әсерін тигізеді деп күтпейді.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

4. ТАЗА ПАЙЫЗДЫҚ КІРІС

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, есептелген пайыздық кірістер (бұдан әрі – «ТПМ»)		
Клиенттерге берілген кредиттер	40,369,213	35,794,043
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	10,236,257	11,742,256
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	7,964,185	3,356,972
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	1,172,742	1,146,289
ТПМ қолдана отырып, есептелген пайыздық кірістер	59,742,397	52,039,560
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	970	1,589
Басқа да пайыздық кіріс	970	1,589
Пайыздық шығыстар		
Клиенттердің қаражаты	(29,649,272)	(22,968,351)
Реттелген борыш	(4,780,192)	(3,143,027)
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	(1,095,000)	(1,643,112)
Репо мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(33,901)	(134,266)
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығындар (26-Ескерту)	(180,364)	(105,251)
Банктер мен басқа қаржылық ұйымдардың қаражаты	(118,407)	(102,270)
Пайыздық шығыстар	(35,857,136)	(28,096,277)
Таза пайыздық кіріс	23,886,231	23,944,872

5. КҮТІЛГЕН КРЕДИТТІК ШЫҒЫН БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын туралы жеке есепте көрсетілген қаржылық активтердің ККШ бойынша шығыстары төмендегі кестеде берілген:

Мың теңге	Ескерту	2024 жыл			
		1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	(2,900)	–	–	(2,900)
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	60,946	–	–	60,946
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	103,787	–	–	103,787
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	(8,904)	–	–	(8,904)
Клиенттерге берілген кредиттер	17	(4,053,515)	495,231	1,034,643	(2,523,641)
Басқа да қаржылық активтер	21	–	–	(7,032,493)	(7,032,493)
Қаржылық кепілдіктер	27	–	–	4,057,603	4,057,603
Күтілген кредиттік шығындар бойынша шығыстар/ (орнын толтыру)					
жиынтығы		(3,900,586)	495,231	(1,940,247)	(5,345,602)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын туралы жеке есепте көрсетілген қаржылық активтердің ККШ бойынша шығыстары төмендегі кестеде берілген:

Мың теңге	Ескерту	2023 жыл			
		1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	(1,094)	–	–	(1,094)
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	212,234	–	–	212,234
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	(50,476)	–	–	(50,476)
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	3	–	–	3
Клиенттерге берілген кредиттер	17	(3,795,708)	35,058	(6,781,077)	(10,541,727)
Басқа да қаржылық активтер	21	–	–	(1,712,544)	(1,712,544)
Қаржылық кепілдіктер	27	3,502,035	(177)	(7,089,426)	(3,587,568)
Күтілген кредиттік шығындар бойынша шығыстар/ (орнын толтыру)					
жиынтығы		(133,006)	34,881	(15,583,047)	(15,681,172)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

6. ТАЗА КОМИССИЯЛЫҚ КІРІС

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Комиссиялық кірістер		
Банктік картаға қызмет көрсету комиссиясы	8,360,250	6,809,144
Аудару операциялары	4,231,237	4,230,681
Кепілдіктер мен аккредитивтер беру комиссиясы	916,707	816,889
Шетел валютасымен операциялар комиссиясы	791,340	683,088
Ақшалай қаржыны шешу комиссиясы	657,521	701,656
Агенттік комиссия	18,903	17,775
Инкассация	18,600	10,764
Баскалары	21,799	19,537
Комиссиялық кірістер жиынтығы	15,016,357	13,289,534
Комиссиялық шығыстар		
Банктік картаға қызмет көрсету комиссиясы	(10,436,477)	(8,002,148)
Аудару операциялары	(467,231)	(306,700)
Кепілдіктер мен аккредитивтер шығару	(28,043)	(69,870)
Бағалы қағаздармен операциялар	(4,138)	(8,897)
Баскалары	(15,680)	(64,021)
Комиссиялық шығыстар жиынтығы	(10,951,569)	(8,451,636)
Таза комиссиялық кіріс	4,064,788	4,837,898

7. КІРІС НЕМЕСЕ ШЫҒЫН АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАНАЛАТЫН ҚАРЖЫ
ҚҰРАЛДАРЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАРДАН ТҮСКЕН ТАЗА ПАЙДА

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
«Своп» операцияларынан (шығын) / пайда	(2,018,072)	1,373,707
Борышкерлік қаржы құралдарымен операциялар бойынша пайда	1,172	2,432
	(2,016,900)	1,376,139

8. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫНДАҒЫ ОПЕРАЦИЯЛАРДАН ТҮСКЕН ТАЗА ПАЙДА

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Дилингілік операциялар, нетто	5,687,630	4,992,231
Шетел валютасын қайта бағалаудан таза бағамдық айырмашылық	4,218,571	(1,312,260)
	9,906,201	3,679,971

9. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР, НЕТТО

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Негізгі емес қызметтен түскен басқа да кірістер	104,680	85,798
Инвестициялық жылжымайтын мүлікті жалға беруден түскен кірістер (19-Ескерту)	52,813	39,307
Банктік қызметтен түскен басқа да кірістер	23,171	1,316
Алынған кепілзат мүлікті сатудан түскен кірістер	11,552	437,242
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түскен кірістер	2,217	4,306
	194,433	567,969

10. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ШЫҒЫСТАРЫ

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Еңбек ақы мен басқа да төлемдер	8,734,196	7,093,926
Еңбекақы бойынша салықтар мен аударымдар	1,032,668	773,228
	9,766,864	7,867,154

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

11. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Ескіру мен амортизация	1,209,317	1,224,582
Ақпараттық және телекоммуникациялық қызметтер	857,538	881,659
Депозиттерді сақтандыру	652,389	591,780
Корпоративтік табыс салығынан басқа да салықтар	520,283	569,179
Күзет	506,479	460,194
Кәсіптік қызметтер	400,382	120,395
Қайырымдылық және демеушілік	326,710	260,526
Жарнама және маркетинг	277,850	302,256
Жалдау операцияларының шығыстары	240,539	223,110
Инкассация қызметі	239,594	131,917
Басқа да сақтандырулар	236,275	293,990
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	196,839	174,105
Коммуналдық қызметтер	178,186	157,958
Көліктік шығыстар	177,852	142,294
Кеңсе тауарлары	98,115	209,128
Пошта мен курьер шығыстары	59,204	56,424
Іссапар шығыстары	52,260	27,338
Басқасы	271,537	325,207
	6,501,349	6,152,042

12. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ЭКОНОМИЯ/ (ШЫҒЫСТАР)

Корпоративтік табыс салығы (бұдан әрі – «КТС») бойынша шығыстарға келесі баптар кіреді:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	–	(7,837)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар)/ экономия	(316,359)	3,253,199
Корпоративтік табыс салығы бойынша экономияның/ (шығыстардың) барлығы	(316,359)	3,245,362

2024 пен 2023 жылдардағы ағымдағы және кейінге қалдырылған КТС бойынша ресми мөлшерлеме 20% құрайды.

КТС бойынша осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілген шығындар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген КТС бойынша шығындарды есепке алғанға дейінгі табыс арасындағы салыстыру, төмендегідей берілген:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығынға дейінгі табыс	13,336,731	4,369,338
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығындар	2,667,346	873,868
Провизия құру бойынша есептен алынбаған шығындар	25,710	969,443
Салық алынбайтын, ҚҚБ ресми тізіміндегі мемлекеттік және басқа бағалы қағаздардан түскен пайыздық кіріс	(2,276,164)	(2,572,955)
Мойындалмаған кейінге қалдырылған салықтық активтерді өзгерту	–	(2,751,573)
ОУСА NV» ЖШС берген қарыздар бойынша есептен шығарылмайтын провизиялар	(135,391)	(149,821)
Басқа да (салық алынбайтын кірістер)/есептен шықпайтын шығындар	34,858	385,676
Корпоративтік табыс салығы бойынша (экономика)/шығыстар	316,359	(3,245,362)

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер

қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттердің баланстық құндары мен салық салу базаны есептеу мақсатында қолданылатын сомалар арасында туындайтын мезгілдік айырмалар 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтердің пайда болуына алып келеді. Кейінге қалдырылған салықтық активтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ішінара көрсетілген.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)12. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ЭКОНОМИЯ/ (ШЫҒЫСТАР)
(ЖАЛҒАСЫ)

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер (жалғасы)

Келешектегі салықтық жеңілдіктер есебіне қолданылмаған салықтық шығындарды енгізу мүмкін болатындай, Банк табыс тапқан жағдайда ғана алынуы мүмкін және Қазақстан Республикасы заңнамасында Банктің келешек кезеңдерде аталған жеңілдіктерді пайдалануына ықпал ететіндей нашар өзгерістер жасалмасын. Аталған келешектегі салықтық жеңілдіктер, оны алуға байланысты белгісіздік болғандықтан, ішінара шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген. Табыс салығы бойынша салық салу базасының көлемін төмендетін мезгілдік айырмалар қолдану мерзіміне Қазақстан Республикасының қолданыстағы салықтық заңнамасы шектеу қоймайды. Кейінге қалдырылған салықтық активтер 2020 жылдардағы салық шығындарына қатысты толық көлемде мойындалды. Келешек кезеңдерге көшірілген салықтық шығынды қолдану мерзімі 2030 жылдары аяқталады.

2024 пен 2023 жылдар ішіндегі уақыт айырмашылығының шамасын өзгерту төменде берілген сипатта болады.

Мың тенге	2022 жылдың 31 желтоқсанынд ағы күй-жай бойынша қалдығы	Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген	2023 жылдың 31 желтоқсанынд ағы күй-жай бойынша қалдығы	Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген	2024 жылдың 31 желтоқсанынд ағы күй-жай бойынша қалдығы
Басқа да міндеттемелер	185,087	5,651	190,738	28,553	219,291
Келешек кезеңдерге көшірілген салықтық шығындар	3,886,167	—	3,886,167	(620,494)	3,265,673
Мойындалмаған кейінге қалдырылған салықтық актив	(2,751,573)	2,751,573	—	—	—
Кейінге қалдырылған салықтық актив	1,319,681	2,757,224	4,076,905	(591,941)	3,484,964
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	(294,584)	272,096	(22,488)	104,821	82,333
Негізгі құрал пен материалдық емес активтер	(1,003,207)	46,554	(956,653)	(34,891)	(991,544)
Реттелген облигациялар бойынша дисконт	(5,661,313)	177,325	(5,483,988)	205,652	(5,278,336)
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(6,959,104)	495,975	(6,463,129)	275,582	(6,187,547)
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеменің жиынтығы	(5,639,423)	3,253,199	(2,386,224)	(316,359)	(2,702,583)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

13. АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ПЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Ақшалай қаражат пен олардың баламаларына келесі айқындамалар кіреді:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Кассадағы ақшалай қаражат	13,401,412	14,073,379
ҚРҰБ-дағы «Ностро» үлгісіндегі шоттар	11,536,615	6,329,628
ҚРҰБ-дағы мерзімдік депозиттер	40,061,424	32,041,583
ҚРҰБ-дағы бір түнге салымдар	29,500,000	7,500,000
Басқа банктердегі «Ностро» үлгісіндегі шоттар		
АА– бастап АА+ дейінгі кредиттік рейтингпен	4,613,085	6,227,325
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	1,419,621	760,498
BBB– бастап BBB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	482,503	664,209
BB– бастап BB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	117,073	93,841
Кредиттік рейтинг тағайындалмағандары	1,607,743	842,667
Басқа банктердегі «Ностро» үлгісіндегі шоттар жиынтығы	8,240,025	8,588,540
Ақшалай қаражаттың баламалары - басқа банктердегі мерзімдік депозиттер		
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	94,422	81,821
Басқа банктердегі мерзімдік депозиттердің жиынтығы	94,422	81,821
Кері репо мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	10,006,781	13,007,940
Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының жиынтығы	112,840,679	81,622,891
Минус: күтілген кредиттік шығын бойынша қор	(7,160)	(4,260)
Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының жиынтығы	112,833,519	81,618,631

Бұл кесте «Standard & Poor's» агенттігі тағайындаған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша жасалған рейтингідегі басқа рейтингілік агенттік тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанына Банк екінші деңгейдегі банкте үлесіне капиталдың 10%-ынан көп бөлігі кіретін ақшалай қаражат орналастырмады. Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының барлық қалдықтары 1-Кезеңге жатқызылды.

2024 пен 2023 жылдардың ККШ бойынша бағалаушы қорлардың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(3,166)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(1,094)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(4,260)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(2,900)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(7,160)

Қамтама

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша кері репо мәмілелеріне сәйкес дебиторлық берешек келесі әділ құн бойынша бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген болатын:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық облигациялары	10,026,794	13,005,557
Қазақстан Тұрақтылық Қорының облигациялары	—	29,068
	10,026,794	13,034,625

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

13. АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ПЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Ең төменгі қорларға қойылатын талаптар

ҚРҰБ бекіткен нормативтік актілерге сәйкес қордың ең төменгі талаптары Банк міндеттерінің әртүрлі топтары арасында қойылған тепе-теңдік жалпы сома ретінде. Банктің аталған талаптарды орындауы активтер қорының орташа сомасына тең келетін деңгейде ұстау (кассадағы ақша қаражаттары мен ҚР ҰБ ағымдағы шотындағы қалдық) немесе ең төменгі талаптарды көтеру арқылы қамтамасыз етіледі.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша ең төменгі қордың сомасы 8,093,293 мың теңгені құрады (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 6,854,258 мың теңге).

14. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН БОРЫШКЕРЛІК БАҒАЛЫ
ҚАҒАЗДАР

Құнсыздану қорын шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар келесілерден тұрды:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Борышкерлік құралдар - мемлекеттік облигациялар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	41,774,433	36,423,213
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	41,774,433	36,423,213
Минус: күтілген кредиттік шығын бойынша қор	(132,585)	(172,121)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік құралдардың барлығы	41,641,848	36,251,092

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 3,250,809 мың теңге сомасындағы еурооблигациялары «Даму» Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-дан алған қарыздар бойынша қамтама болып табылады (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 3,743,069 мың теңге).

Төменде амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздарға сәйкес ККШ бойынша жалпы баланстық құндағы және тиісті бағалау резервтердегі өзгерістердің талдауы берілген:

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар

Мың теңге	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы таза баланстық құны	37,329,347
Купон бойынша есептелген сыйақы	1,400,797
Купон бойынша алынған сыйақы	(1,406,043)
Сыйлықақының амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	(254,508)
Бағамдық айырмашылық	(646,380)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы таза баланстық құны	36,423,213
Купон бойынша есептелген сыйақы	1,440,583
Купон бойынша алынған сыйақы	(1,394,840)
Сыйлықақының амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	(269,766)
Бағамдық айырмашылық	5,575,243
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы таза баланстық құны	41,774,433

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)14. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН БОРЫШКЕРЛІК БАҒАЛЫ
ҚАҒАЗДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар бойынша ККШ қоры

Мың теңге	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(392,292)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	212,234
Бағамдық айырмашылық	7,937
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(172,121)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	60,946
Бағамдық айырмашылық	(21,410)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(132,585)

15. БАСҚА ДА КІРІСТЕРДІҢ ЖИЫНТЫҒЫ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Борышкерлік құралдар - мемлекеттік облигациялар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық облигациялары	64,157,493	43,395,175
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	10,881,213	9,512,264
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	75,038,706	52,907,439
Корпорациялар мен қаржылық институттардың облигациялары		
А- бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	386,695	328,029
BBB- бастап BBB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	15,647,231	9,829,331
Кредиттік рейтингі жоқ	236,133	237,775
Корпорациялар мен қаржылық институттар облигацияларының барлығы	16,270,059	10,395,135
Борышкерлік құралдардың барлығы	91,308,765	63,302,574
Үлестік құралдар - корпорациялардың акциялары		
Кредиттік рейтингі жоқ	2,694	2,694
Үлестік құралдардың барлығы	2,694	2,694
	91,311,459	63,305,268

Бұл кесте «Standard & Poor's», агенттігі тағайындалған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша алмастырылатын басқа рейтингілік агенттіктер тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

Төменде жалпы баланстық құндағы және БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздарына қатысты қолданылатын ККШ бойынша сәйкесті бағалаушы қорлары өзгерістерінің талдауы берілген:

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	102,613,109
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	276,909,130
Өтелген активтер	(322,246,744)
Дисконт амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	4,958,984
Бағамдық айырмашылық	1,068,095
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жалпы баланстық құны	63,302,574
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	33,093,307
Өтелген активтер	(8,630,364)
Дисконт амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	1,606,562
Бағамдық айырмашылық	1,936,686
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы жалпы баланстық құны	91,308,765

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)15. БАСҚА ДА КІРІСТЕРДІҢ ЖИЫНТЫҒЫ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар бойынша ҚҚШ қоры

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(448,932)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	(77,288)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(151,348)
Өтелген активтер	178,160
Сатылған активтер	—
Бағамдық айырмашылық	1,990
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(497,418)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	167,088
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(63,781)
Өтелген активтер	480
Бағамдық айырмашылық	(36,139)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(429,770)

16. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
ҚР ҰБ-дағы шартты депозит	451,560	949,277
Басқа да шоттар мен депозиттер:		
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	—	3,488,293
BBB– бастап BBB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	4,029,694	—
BB– бастап BB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	5,451,288	—
B– бастап B+ дейінгі кредиттік рейтингпен	—	53,365
Кредиттік мекемелердегі қаражаттардың жиынтығы	9,932,542	4,490,935
Минус: күтілген кредиттік шығындар қоры	(8,920)	(16)
	9,923,622	4,490,919

Бұл кесте «Standard & Poor's», агенттігі тағайындалған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша алмастырылатын басқа рейтингілік агенттіктер тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

16. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР (ЖАЛҒАСЫ)

Шартты депозит

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша 89,372 мың теңге көлеміндегі қаражат (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 431,680 мың теңге) кредиттік келісімге сәйкес Қазақстан Даму Банкінен (бұдан әрі - «ҚДБ») алынған.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша 362,188 мың теңге көлеміндегі қаражат (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 517,597 мың теңге) кредиттік келісімге сәйкес Дамудан алынған.

ҚРҰБ-тағы шартты депозиттегі қаражаттар жеңілдетілген шарттарда шағын және орта бизнес субъектілерінің арасында бөлінеді. ҚДБ немесе Даму рұқсаты болған жағдайда ғана, әрбір қаржылық институттан алынған депозит сомасының шегіндегі қаражаттарды шартты депозиттер есебінен алуға болады.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі жалпы баланстық құнның өзгерістерінің талдауы төмендегі кестеде берілген:

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	3,685,387
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	2,772,765
Өтелген активтер	(1,880,824)
Бағамдық айырмашылық	(86,393)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	4,490,935
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	9,723,488
Өтелген активтер	(5,596,608)
Аударымдар	160,571
Бағамдық айырмашылық	1,154,156
2024 жылдың 31 желтоқсанында	9,932,542

Кредиттік мекемелердегі қаражат 1-Кезеңге жатқызылған. Жыл ішіндегі ККШ бойынша бағалаушы корпардың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(19)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	3
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(16)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(8,904)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(8,920)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер		
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	154,950,314	167,084,734
Шағын және орташа кәсіпорындарға берілген кредиттер	83,460,907	89,030,492
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің барлығы	238,411,221	256,115,226
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер		
Тұтынушылық кредиттер	32,061,713	33,894,583
Ипотекалық кредиттер	7,790,716	6,787,993
Кредиттік карталар	58,315	57,973
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттердің барлығы	39,910,744	40,740,549
ККШ бойынша қор есептен шығарылғанға дейін клиенттерге берілген кредиттер	278,321,965	296,855,775
Минус: ККШ қоры	(40,658,922)	(58,241,306)
ККШ бойынша қорды есепке алмағанда, клиенттерге берілген кредиттер	237,663,043	238,614,469

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР

Жалпы баланстық құн және клиенттерге берілген кредиттердің ККШ бойынша қор

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі ірі кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ бойынша жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың тенге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы				
баланстық құны	115,383,993	4,017,791	47,682,949	167,084,733
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	93,252,414	—	—	93,252,414
Өтелген активтер	(79,820,807)	(575,779)	(10,717,951)	(91,114,537)
1-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
2-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
3-Кезеңге аударымдар	(3,624,369)	(3,205,068)	6,829,437	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(18,878,107)	(18,878,107)
Бағамдық айырмашылық	4,505,060	—	100,751	4,605,811
2024 жылдың 31 желтоқсанында	129,696,291	236,944	25,017,079	154,950,314

Мың тенге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ				
бойынша қор	(4,200,799)	(1,874,252)	(29,770,707)	(35,845,758)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(3,519,144)	—	—	(3,519,144)
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	1,178,665	480,693	6,105,087	7,764,445
1-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
2-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
3-Кезеңге аударымдар	72,436	1,156,614	(1,229,050)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	72,436	1,156,614	(1,229,050)	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	601,090	177,000	(6,109,317)	(5,331,227)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	18,878,107	18,878,107
Бағамдық айырмашылық	(418,483)	—	(97,761)	(516,244)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(6,286,235)	(59,945)	(12,223,641)	(18,569,821)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

17. КРЕДИТЫ, ВЫДАННЫЕ КЛИЕНТАМ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Жалпы баланстық құн және клиенттерге берілген кредиттердің ККШ бойынша қор (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі ірі кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ бойынша жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	90,798,690	16,142,547	54,961,651	161,902,888
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	29,264,924	—	—	29,264,924
Өтелген активтер	(10,355,426)	(5,575,416)	(4,622,299)	(20,553,141)
1-Кезеңге аударымдар	9,771,863	(9,771,863)	—	—
2-Кезеңге аударымдар	(2,006,464)	3,447,849	(1,441,385)	—
3-Кезеңге аударымдар	(1,542,031)	—	1,542,031	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(2,756,651)	(2,756,651)
Бағамдық айырмашылық	(547,563)	(225,326)	(398)	(773,287)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	115,383,993	4,017,791	47,682,949	167,084,733

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,692,559)	(2,728,976)	(32,853,108)	(37,274,643)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(1,130,133)	—	—	(1,130,133)
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	416,810	—	6,296	423,106
1-Кезеңге аударымдар	(2,087,214)	2,087,214	—	—
2-Кезеңге аударымдар	55,589	(1,272,147)	1,216,558	—
3-Кезеңге аударымдар	80,332	—	(80,332)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	(1,951,292)	815,066	1,136,226	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	151,175	—	(816,882)	(665,707)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	2,756,651	2,756,651
Бағамдық айырмашылық	5,201	39,658	110	44,969
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(4,200,799)	(1,874,251)	(29,770,707)	(35,845,757)

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі шағын және орта кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қор өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орташа кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	71,297,012	2,442,409	15,291,071	89,030,492
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	29,473,519	—	—	29,473,519
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(31,025,704)	(797,822)	(1,607,535)	(33,431,061)
1-Кезеңге аударымдар	303,128	(20,101)	(283,027)	—
2-Кезеңге аударымдар	(1,425,626)	1,552,587	(126,961)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,586,064)	(1,456,610)	4,042,674	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(1,674,000)	(1,674,000)
Бағамдық айырмашылық	61,519	—	438	61,957
2024 жылдың 31 желтоқсанында	66,097,784	1,720,463	15,642,660	83,460,907

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жалпы баланстық құн және клиенттерге берілген кредиттердің ККШ бойынша қор (жалғасы)

Мың тенге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орташа кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(4,564,045)	(327,884)	(9,052,797)	(13,944,726)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(1,237,118)	—	—	(1,237,118)
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	1,002,715	8,533	814,727	1,825,975
1-Кезеңге аударымдар	(14,048)	4,425	9,623	—
2-Кезеңге аударымдар	263,583	(267,924)	4,341	—
3-Кезеңге аударымдар	607,942	28,869	(636,811)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	857,477	(234,630)	(622,847)	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	(14,720)	(10,379)	(584,798)	(609,897)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	1,674,000	1,674,000
Бағамдық айырмашылық	(1,305)	—	(9)	(1,314)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(3,956,996)	(564,360)	(7,771,724)	(12,293,080)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі шағын және орта кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қор өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың тенге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орташа кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	71,583,939	381,655	11,744,328	83,709,922
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	15,899,129	—	—	15,899,129
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(9,301,248)	(132,624)	(662,183)	(10,096,055)
1-Кезеңге аударымдар	251,993	(131,050)	(120,943)	—
2-Кезеңге аударымдар	(947,755)	2,450,749	(1,502,994)	—
3-Кезеңге аударымдар	(6,188,967)	(126,321)	6,315,288	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(487,547)	(487,547)
Бағамдық айырмашылық	(79)	—	5,122	5,043
2023 жылдың 31 желтоқсанында	71,297,012	2,442,409	15,291,071	89,030,492

Мың тенге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орташа кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,555,714)	(35,734)	(3,970,438)	(5,561,886)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(3,741,704)	—	—	(3,741,704)
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	76,720	5,169	146,443	228,332
1-Кезеңге аударымдар	(6,610)	3,757	2,853	—
2-Кезеңге аударымдар	183,927	(442,442)	258,515	—
3-Кезеңге аударымдар	69,820	112,424	(182,244)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	247,137	(326,261)	79,124	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	409,516	28,942	(5,790,351)	(5,351,893)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	487,547	487,547
Бағамдық айырмашылық	—	—	(5,122)	(5,122)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(4,564,045)	(327,884)	(9,052,797)	(13,944,726)

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жалпы баланстық құн және клиенттерге берілген кредиттердің ККШ бойынша қор (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда клиенттерін кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	29,898,659	294,446	10,547,444	40,740,549
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	10,155,579	—	—	10,155,579
Мойындауы токтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(9,247,024)	(115,484)	(1,551,811)	(10,914,319)
1-Кезеңге аударымдар	342,113	(103,089)	(239,024)	—
2-Кезеңге аударымдар	(426,118)	494,576	(68,458)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,515,145)	(308,309)	2,823,454	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(112,722)	(112,722)
Бағамдық айырмашылық	—	—	41,657	41,657
2024 жылдың 31 желтоқсанында	28,208,064	262,140	11,440,540	39,910,744

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(794,812)	(39,069)	(7,616,941)	(8,450,822)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(366,790)	—	—	(366,790)
Мойындауы токтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	89,695	4,039	398,183	491,917
1-Кезеңге аударымдар	(79,602)	2,138	77,464	—
2-Кезеңге аударымдар	90,993	(85,637)	(5,356)	—
3-Кезеңге аударымдар	1,463,690	145,902	(1,609,592)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	1,475,081	62,403	(1,537,484)	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	(1,787,908)	(164,655)	410,761	(1,541,802)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	112,722	112,722
Бағамдық айырмашылық	—	—	(41,246)	(41,246)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(1,384,734)	(137,282)	(8,274,005)	(9,796,021)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жалпы баланстық құн және клиенттерге берілген кредиттердің ККШ бойынша қор (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда клиенттерін кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	30,594,969	262,990	11,353,375	42,211,334
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	8,358,587	—	—	8,358,587
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(6,832,870)	(128,371)	(1,799,203)	(8,760,444)
1-Кезеңге аударымдар	336,923	(109,315)	(227,608)	—
2-Кезеңге аударымдар	(515,632)	561,948	(46,316)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,043,110)	(292,806)	2,335,916	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(1,064,345)	(1,064,345)
Бағамдық айырмашылық	(208)	—	(4,375)	(4,583)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	29,898,659	294,446	10,547,444	40,740,549

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(887,319)	(62,934)	(8,264,586)	(9,214,839)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(66,725)	—	—	(66,725)
Мойындауы тоқтатылған немесе өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	9,637	—	456,023	465,660
1-Кезеңге аударымдар	(4,563)	2,140	2,423	—
2-Кезеңге аударымдар	35,874	(37,926)	2,052	—
3-Кезеңге аударымдар	39,288	58,704	(97,992)	—
Жыл ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде жыл аяғына ККШ-ға ықпалы	70,599	22,918	(93,517)	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	78,996	947	(782,606)	(702,663)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	1,064,345	1,064,345
Бағамдық айырмашылық	—	—	3,400	3,400
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(794,812)	(39,069)	(7,616,941)	(8,450,822)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік сапаны қамтамасыз ету мен көтерудің басқа да механизмдері

Берілуін Банк талап еткен қамтаманың көлемі мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелдерді бағалауына тәуелді болады. Қамтаманың рұқсат етілген түрлері мен бағалау өлшемдеріне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Қамтама алудың негізгі түрлері төменде көрсетілген:

- коммерциялық кредиттеу кезінде – жылжымайтын және жылжымалы мүлікті, тауар-материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттарын кепілге қою;
- жеке тұлғаларды кредиттеу кезінде – тұрғын үйді, автокөлік құралдарын кепілге қою.

Банк сондай-ақ еншілес ұйымдарға берілген кредиттерге қатысты бас ұйымның кепілдіктерін алады.

Басшылық қамтама нарықтық құнына мониторинг жүргізеді және күтілген кредиттік шығындарға есептелген бағалаушы қордың жеткіліктігін тексеру барысында негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтама сұратады.

Төмендегі кестеде ұсталатын қамтаманың ағымдағы әділ құнының талдауы мен кредиттік-құнсызданған активтерге (активтердің 3-Кезені) арналған кредиттік сапаны көтеру механизмдері берілген. Қамтама құны көптеген экономикалық сценарийлерді қолдана отырып, келешекте болжанған күннің өзінде, 3-Кезеннің кейбір активтері бойынша ККШ қамтамасы деңгейіне қарай, LGD деңгейінен жоғары қамтама күтілген құны жоғары болған кезде, дербес негізде бағаланбауы мүмкін. Алайда 3-Кезеннің ККШ көптеген экономикалық сценарийлерді қолдана отырып, бағаланған қамтаманың келешек құны төменде көрсетілген таза құнсызданудан төмен болуы мүмкін.

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	69,374,238	63,028,209
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	20,015,661	16,260,847
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	11,459,288	9,658,935
	100,849,187	88,947,991

Банктің саясатына сәйкес, өндіріп алуға алынған жылжымайтын мүлік, белгіленген тәртіпте сатылады. Сатудан түскен түсім берешектерді азайту немесе өтеу үшін қолданылады. Әдетте, Банк өз қызметін не жүзеге асыру мақсатында мұндай жылжымайтын мүлікті ұстамайды. Өндіріп алу айналымына алынған және есеп күні ұсталып отырған активтердің баланстық құны туралы ақпарат төменде берілген.

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде Банк кепілге қойылған қамтамадан өндіріп алу арқылы қаржылық және қаржылық емес активтер алды. 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша басқа активтердің құрамындағы осы активтер 2,108,931 мың теңге және сәйкесінше 1,734,058 мың теңге сомасында «Алынған кепілзаттық мүлік» бабында көрсетілді (21-Ескерту).

Клиенттерге берілген кредиттердің шоғырлануы

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің төрт қарыз алушысы немесе өзара байланысқан қарыз алушылар топтары бар (2023 жылдың 31 желтоқсаны: алты қарыз алушы немесе өзара байланысқан қарыз алушылар топтары), кредиттердің қалдықтарын капиталдың 10% жоғары құрайды. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша көрсетілген қарыз алушылардың кредиттері бойынша қалдықтардың жиынтық көлемін 67,805,602 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 69,734,588 мың теңге) құрайды.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ
ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттердің экономика салалары мен географиялық өңірлер бойынша талдамасы

Кредиттер көбіне Қазақстан Республикасының аумағында экономиканың келесі салаларында қызмет ететін клиенттерге берілді:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер		
Қаржылық делдал қызметі	29,999,313	29,080,482
Тау-кен өнеркәсібі	27,756,359	18,157,154
Байланыс	25,247,519	15,212,229
Көтерме сауда	23,350,287	29,068,611
Тамақ өнеркәсібі	21,580,143	25,370,887
Бөлшек сауда	14,019,910	19,131,735
Білім	13,921,530	14,947,277
Ауыл шаруашылығы	11,940,587	10,684,353
Медицина мен фармацевтика	11,782,820	11,969,437
Демалыс, ойын-сауық, мәдениет пен спорт саласы	7,619,942	15,098,221
Көлік	6,586,185	7,294,287
Қонақүйлер мен мейманханалар	5,474,914	6,464,816
Жеке меншіктегі заттарды жалдау	5,208,086	2,910,744
Инфрақұрылым	4,225,659	8,745,491
Өңдеу өнеркәсібі	4,208,145	11,076,868
Құрылыс	4,066,103	9,772,947
Жылжымайтын мүлік	3,293,316	5,899,419
Баспа қызметі	2,336,780	55,964
Мұнай газ саласы	—	1,940,376
Басқасы	15,793,623	13,233,928
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер		
Тұтынушылық кредиттер	32,061,713	33,894,583
Ипотекалық кредиттер	7,790,716	6,787,993
Кредиттік карталар	58,315	57,973
	278,321,965	296,855,775
Минус: күтілген кредиттік залалдардың қоры	(40,658,922)	(58,241,306)
	237,663,043	238,614,469

Кредиттерді өтеу мерзімі

Есеп күніндегі күй-жай бойынша кредиттік қоржынды құрайтын кредиттерді өтеу мерзімі 30-Ескертуде берілген және ол есеп күнінен бастап кредиттік келісімшарттар бойынша өтеу күнінен дейінгі уақыт кезеңін қамтиды.

Модификацияланған және қайта құрылымдалған қарыздар

Келісімшарттың шарттары іс жүзінде ол жаңа кредитке айналатындай қайта қаралса, ал айырмашылық құнсызданудан болған залал мойындалғанға дейін мойындауды тоқтатудан түскен пайда немесе залал ретінде мойындалса, Банк қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген кредитті мойындауды тоқтатады. Бастапқы мойындау кезінде, жасалған кредит САЖКҚ активі болып саналатын жағдайларды қоспағанда, кредиттер ККШ бағалау мақсаттары үшін 1-Кезеңге жатқызылады. Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация мойындауды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Банк құнсызданудан болған шығын мойындалғанға дейін модификациядан түскен пайданы немесе шығынды мойындайды.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Мың теңге	Жер және ғимарат	Көліктік құралдары	Компьютерлік және банк жабдықтары	Басқасы	Пайдалану құқығы түріндегі активтер	Барлығы
Қайта бағаланған / Бастапқы құны						
2023 жылдың 1 қаңтарындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,535,203	132,266	2,453,363	3,213,594	1,357,114	15,691,540
Түсім	3,056	2,268	118,464	72,005	780,350	976,143
Шығыс	—	(3,883)	(113,276)	(258,632)	(855,982)	(1,231,773)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,538,259	130,651	2,458,551	3,026,967	1,281,482	15,435,910
Түсім	—	1,389	95,417	141,033	674,009	911,848
Шығыс	—	(4,215)	(117,867)	(124,864)	(296,970)	(543,916)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,538,259	127,825	2,436,101	3,043,136	1,658,521	15,803,842
Есептелген амортизация мен құнсыздану						
2023 жылдың 1 қаңтарындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,243,523)	(119,997)	(1,510,546)	(2,542,183)	(669,423)	(6,085,672)
Жыл бойына есептелген амортизация	(122,210)	(1,941)	(188,117)	(132,550)	(578,617)	(1,023,435)
Шығыс	—	3,825	109,908	252,302	827,113	1,193,148
Құнсыздану	—	(76)	(1,185)	(3,716)	—	(4,977)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,365,733)	(118,189)	(1,589,940)	(2,426,147)	(420,927)	(5,920,936)
Жыл бойына есептелген амортизация	(111,598)	(1,752)	(189,057)	(143,033)	(549,621)	(995,061)
Шығыс	—	4,025	113,153	120,995	222,843	461,016
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,477,331)	(115,916)	(1,665,844)	(2,448,185)	(747,705)	(6,454,981)
Таза баланстық құны						
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша	7,172,526	12,462	868,611	600,820	860,555	9,514,974
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша	7,060,928	11,909	770,257	594,951	910,816	9,348,861

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Активтердің құнын қайта бағалау

2022 жылдың маусымында Банк тәуелсіз бағалаушының көмегімен жер учаскелерін, ғимараттар мен құрылыстарды бағалады. Активтерді бағалау үшін, ұқсас ғимараттар мен жер учаскелерінің сатылу нәтижелеріне жасалған салыстырмалы талдауға негізделген нарықтық әдіс қолданылды. Ғимараттарды бағалау үшін шығын әдісі қолданылды. Банктің жер учаскелері мен ғимараттарының әділ құны – Әділ құны иерархиясының 2-Деңгейіне жатады. Банк басшылығы ғимараттар мен жер учаскелерінің құны 2022 жылдан бері шамалы өзгерді деп санап, 2024 жылы тәуелсіз бағалау жүргізбеді. Жер учаскелері мен ғимараттардың құнына қайта бағалау жүргізілмеген жағдайда, 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша олардың таза баланстық құнын 2,456,241 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 2,509,112 мың теңге) құрайтын еді.

19. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтардағы күй-жай бойынша	2,655,051	4,103,125
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерден орнын ауыстыру	–	(830,319)
Шығыс	–	(617,755)
31 желтоқсандағы күй-жай бойынша	2,655,051	2,655,051

2024 жылы инвестициялық жылжымайтын мүлік нысандарын жалға беруден түскен 52,813 мың теңге сомасындағы кіріс (2023 жылы: 39,307 мың теңге) басқа да кірістердің құрамына енгізілді. Банк 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде жалдаудан кіріс алған инвестициялық жылжымайтын мүлікке байланысты операциялық шығындар 11,706 мың теңгені құрады (2023 жылы: 17,995 мың теңге).

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің инвестициялық жылжымайтын мүлік құнын есептеген кезде күн 3-Деңгейге жатқызылған болатын.

20. ЕНШІЛЕС КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банк құнсыздануды шегергенде нақты шығындар жөніндегі есепте көрсетілген, төмендегідей еншілес кәсіпорындарды иеленді:

Атауы	Құрылған / сатып алынған күні	Қызмет жүргізлетін мемлекет	Қызмет түрлері
«NB стреттік активтерді басқару жөніндегі ұйым» ЖШС	2014	Қазақстан Республикасы	Стреттік активтерді басқару
«Нұр-Лизинг» Лизингілік компаниясы» ЖШС	2001	Қазақстан Республикасы	
	2003	Қазақстан Республикасы	
«Money Experts» АҚ		Қазақстан Республикасы	Брокерлік қызмет

Атауы	31 желтоқсан 2024 жыл		31 желтоқсан 2023 жыл	
	Меншік үлесі, %	Сома	Меншік үлесі, %	Сома
«NB стреттік активтерді басқару жөніндегі ұйым» ЖШС	100.00	19,308,281	100.00	19,308,281
«Нұр-Лизинг» Лизингілік компаниясы» ЖШС	100.00	4,262,333	100.00	4,262,333
«Money Experts» АҚ	100.00	715,000	100.00	715,000
		24,285,614		24,285,614
Құнсыздану қорын есепке алмағанда		(9,950,109)		(9,090,110)
Еншілес ұйымдарға жасалған инвестициялар жиынтығы		14,335,505		15,195,504

«НҰРБАНК» АҚ

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

20. ЕНШІЛЕС КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Еншілес компанияларға салынған инвестициялар бойынша құнсыздануынан қорлардың қозғалуы туралы ақпарат төмендегі сипатта берілген:

Мың тенге	
2023 жылдың 1 қаңтарына	(8,646,909)
Қорларды құру	(443,201)
2023 жылдың 31 желтоқсанына	(9,090,110)
Қорларды құру	(859,999)
2024 жылдың 31 желтоқсанына	(9,950,109)

Кестеде 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы еншілес кәсіпорындарға инвестициялар өзгерістерінің талдауы берілген.

Мың тенге	2024 жыл	2023 жыл
Еншілес кәсіпорындарға жыл басындағы инвестициялар	15,195,504	15,638,705
«NB стреттік активтерді басқару жөніндегі ұйым» ЖШС-тағы инвестицияларды құнсыздандыру	(859,999)	(443,201)
Еншілес кәсіпорындарға жыл аяғындағы инвестициялар	14,335,505	15,195,504

21. БАСҚА ДА АКТИВТЕР

Мың тенге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Басқа да қаржылық активтер:		
Банктік қызмет бойынша басқа дебиторлар	4,986,654	5,792,114
ҚҚБ шотындағы пайдалану шектелген қаражаттар	1,755,000	2,055,000
Есептелген комиссиялық кіріс	208,600	73,163
Басқа да қаржылық активтер	6,421	7,951
	6,956,675	7,928,228
Минус: күтілген кредиттік залалдар қоры	(1,662,507)	(2,737,475)
Басқа да қаржылық активтердің барлығы	5,294,168	5,190,753
Басқа да қаржылық емес активтер:		
Алынған кепіл мүлкі	2,108,931	1,734,058
Материалдық емес активтер	1,719,379	1,217,804
Алдын ала төлем	588,410	620,884
Материалдар мен қорлар	140,824	127,436
Келешек кезеңдердегі шығыстар	83,809	309,845
Корпоративтік табыс салығын қоспағанда, алдын ала төленген салықтар	29,837	22,608
	4,671,190	4,032,635
Минус: құнсыздану қоры	(257,321)	(215,915)
Басқа да қаржылық емес активтердің барлығы	4,413,869	3,816,720
Басқа да активтердің барлығы	9,708,037	9,007,473

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

21. БАСҚА ДА АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша өндіріп алынған мүлік 73 392 мың теңге сомасына құнсызданды.

2024 пен 2023 жылдардағы басқа қаржы активтері бойынша күтілген кредиттік шығындар бойынша бағалаушы қорлардың өзгерістерін талдау төменде берілген:

Мың теңге	3-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,090,111)
ККШ бойынша қорларды жасау шығындары (5-Ескерту)	(1,712,544)
Есептен шығару	73,154
Бағамдық айырмашылық	(7,974)
2023 жылдың 31 желтоқсанына	(2,737,475)
ККШ бойынша қорларды жасау шығындары (5-Ескерту)	(7,032,493)
Есептен шығару	8,115,206
Бағамдық айырмашылық	(7,745)
2024 жылдың 31 желтоқсанына	(1,662,507)

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың қаржылық емес активтердің құнсыздануы бойынша бағалау қорының өзгерістерін төменде берілген:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басындағы күй-жай бойынша құнсыздану қорының шамасы	(215,915)	(312,405)
Қорды қалпына келтіру бойынша кірістер/ (жасау бойынша шығындар)	(69,733)	95,503
Есептен шығару	28,327	987
Жыл аяғындағы күй-жай бойынша құнсыздану қорының шамасы	(257,321)	(215,915)

2024 жыл ішінде құнсызданған өндіріп алынған мүлік бойынша таза өткізу құнын арттырудан түскен кіріс 11,552 мың теңгені құрады.

22. БАНКТЕР МЕН БАСҚА ДА ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАРАЖАТЫ

Осы кестеде 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаттары туралы ақпарат берілген:

	Берілген жыл	Өтеу мерзімі	Номиналды сыйақы мөлшерлемелері	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Мың теңге					
Мемлекеттік ұйымдардан берілген кредиттер мен депозиттер	2014–2018	2023–2035	1.00% – 4.5%	6,920,197	4,396,124
Басқа да қаржы ұйымдарынан ағымдағы шоттар мен депозиттер	2024	2025	2.00%	640,849	836,459
				7,561,046	5,232,583

Мемлекеттік ұйымдардың кредиттері мен депозиттеріне шағын және орта бизнесті қаржыландыру үшін Дамудан алынған ұзақ мерзімдік қарыздары, корпоративтік бизнесті қаржыландыру үшін ҚДБ-дан алынған ұзақ мерзімдік қарыздары жатады. Банктің басшылығы бір қатар басқа да ұқсас қаржылық құралдарда Даму мен ҚДБ-дан алынған қарыздардың жоғарыдағы сегментке ұқсас болғандықтан, оларды қызметін белгілі бір салаларда жүргізіп отырған компанияларды қолдау мақсатында Мемлекеттік ұйымдар берген қарыздарды жеке сегментке жатқызу керек деп есептейді. Нәтижесінде осы қарыздар бойынша алынған сомалар бастапқы мойындау транзакциялар шеңберінде алынды, бұл орайда осы қарыздар бойынша алынған сомалар бастапқы мойындау кезіндегі қарыздардың әділ құны ретінде көрсетіледі.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

23. КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚАРАЖАТЫ

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер		
Корпоративтік клиенттер	72,982,860	58,025,067
Бөлшек сауда клиенттері	22,953,237	41,361,373
Мерзімді депозиттер		
Корпоративтік клиенттер	152,584,076	107,541,803
Бөлшек сауда клиенттері	146,837,749	136,424,624
	395,357,922	343,352,867

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банк клиенттерінің депозиттері түріндегі 31,072,977 мың теңге жалпы сома (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 36,704,291 мың теңге) Банк берген кредиттік құралдармен мойындалмаған кредиттердің міндеттерін орындау қамтамасы болып табылады.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің төрт клиенті (о.і. тобы) бар (2023 жылдың 31 желтоқсаны: төрт клиент), олардың шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтарын капиталдың 10% көп үлесін құрайды. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша аталған клиенттердің шоттары мен депозиттеріндегі қалдықтардың жиынтық көлемін 97,264,254 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 81,022,212 теңге) құрайды.

24. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШКЕРЛІК ҚҰНДЫ ҚАҒАЗДАР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Номиналды құны	10,000,000	10,000,000
Есептелген сыйақы	374,125	374,125
	10,374,125	10,374,125

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша ҚҚБ листингінде теңгедегі облигациялық шығарылымдар туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Шығарылған күні	Өтеу мерзімі	Купон мөлшерле месі	Тиімді мөлшерле ме	Баланстық құны	
					31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Төртінші шығарылым облигациялары	27.02.2019	27.02.2026	10.95%	11.50%	10,374,125	10,374,125
					10,374,125	10,374,125

25. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Номиналды құны	56,311,675	55,014,050
Дисконт	(26,391,678)	(27,419,939)
Есептелген сыйақы	1,415,182	1,393,123
	31,335,179	28,987,234
Реттелген облигациялар	31,335,179	28,987,234
Артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті	2,720,249	2,494,553
	34,055,428	31,481,787

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша реттелген борышқа артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті кіреді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

25. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ (ЖАЛҒАСЫ)

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша реттелген облигациялық шығарылымдар туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Шығарылған күні	Өтеу мерзімі	Номиналды мөлшерлеме	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Банктік сектордың қаржы тұрақтылығын көтеру бағдарламасы бойынша реттелген облигациялар	29.04.2020	29.04.2035	4.0%	21,691,569	20,663,275
Үшінші шығарылымның девальвация жылдамдығына индекстелген, реттелген облигациялар	27.01.2015	27.01.2028	4.0%+ девальвация эффектісі	9,643,610	8,323,959
Реттелген облигациялардың барлығы				31,335,179	28,987,234
Артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті				2,720,249	2,494,553
Реттелген борыштың барлығы				34,055,428	31,481,787

Реттелген облигациялардың қозғалысы туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Реттелген облигациялар индекстелген	Бағдарлама бойынша реттелген облигациялар	Жиынтығы
2023 жылдың 01 қаңтарында	8,493,145	19,776,655	28,269,800
Сыйақы төлемі	(344,573)	(1,855,329)	(2,199,902)
Есептелген сыйақы	341,745	1,855,329	2,197,074
Шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконттар			
амортизациясы бойынша шығыстар	—	886,620	886,620
Индекстелген құндар	(166,358)	—	(166,358)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	8,323,959	20,663,275	28,987,234
Сыйақы төлемі	(333,390)	(1,873,161)	(2,206,551)
Есептелген сыйақы	338,736	1,873,161	2,211,897
Шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконттар			
амортизациясы бойынша шығыстар	15	1,028,294	1,028,309
Индекстелген құндар	1,314,290	—	1,314,290
2024 жылдың 31 желтоқсанында	9,643,610	21,691,569	31,335,179

Артықшылықты акциялар

Банктің артықшылықты акцияларының иелері акцияларының номиналды құнының жылдығы 10% көлемінде ең төменгі шоғырланбалы дивидендтер алады. Дивидендтер төлеуде мерзім кешіктірілген жағдайларды есепке алмағанда, артықшылықты акциялар дауыс беру құқығын бермейді. Банктің таза активтерінің қалдық құнын белгілеу кезінде барлық акциялардың кезектілігі бірдей, алайда артықшылықты акциялардың иелері дивидендтер төлеу сомасына қарай түзетілген акцияларды орналастыру құны аясында ғана таза активтердің қалдық құнын белгілеуге қатысуы мүмкін. Барлық артықшылықты акциялар орналастыру құны акция үшін 1,000 теңге түрінде шығарылған және толықтай төленген болатын.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде Банк артықшылықты акциялар бойынша 225,695 мың теңге (2023 жыл: 225,695 мың теңге) көлемінде дивидендтер аударды.

Реттелген облигациялар

ҚРҰБ Басқармасының 2017 жылдың 30 маусымындағы №129 қаулысымен Банктің Қазақстан Республикасы банк секторының қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасына (бұдан әрі – «Бағдарлама») қатысуы мақұлданды. Банк Бағдарлама шарттарына сәйкес 2020 жылдың 29 сәуірінде айналым мерзімін 15 жыл құрайтын және купон мөлшерлемесінің жылдығы 4.0% құрайтын, 46,829,031 мың теңге сомасындағы, «Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ-дан сатып алынған купондық реттелген облигацияларын (бұдан әрі – «Облигациялар») ҚТҚ-ға орналастырды. Облигацияларды орналастыру күніне Банк орналастыру мөлшерлемесі мен жылдығы 15,6% нарықтық мөлшерлеме арасындағы 30,131,746 мың теңге сомасындағы айырмашылықты дисконт ретінде көрсетіп берді.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

25. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ (ЖАЛҒАСЫ)

Реттелген облигациялар (жалғасы)

Банк облигацияларды орналастыру күнінен бастап 5 жыл бойы әрекет ететін келесі шектеулер мен шарттарды қабылдады:

- Банк Агенттік белгілеген меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициентін сақтауға тиіс.
- Банк нәтижесінде Банкке айтарлықтай залал келген немесе залал келуі мүмкін және Банктің қаржылық жағдайының және/ немесе төлем қабілетінің нашарлауына ұрындыруы мүмкін жағдайларды қоса, өз активтерін шығару бойынша әрекеттер жасамауға міндеттенеді:
- мүлікті ұстау мен сатуға қатысты жұмсалған Банктің барлық шығындарын есепке ала отырып, тәуелсіз бағалаушы белгілеген құнмен, мүліктің нарықтық құнынан төменгі бағада Банктің мүліктерін үшінші тұлғаларға сату/адалау;
- үшінші тұлғалардан сапасы төмен немесе тәуелсіз бағалаушы белгілеген нарықтық құнынан жоғары бағада мүлікті және (немесе) қызметті сатып алу немесе үшінші тұлғалардан балама болатын мүлік және (немесе) қызмет сатып алынбаған;
- номиналды ұстаушылар – Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінде ашылған Банктің жеке шотынан, сонымен қатар нарықтық құнынан төменгі бағадағы тізімдемелер жүйесінде, ұйымдасқан нарық айналымындағы бағалы қағаздарды үшінші тұлғаларға сату/адалау;
- әдеттегіден тыс, типтік емес немесе ауыртпалықты келісімшарттар жасау, оның ішінде қайтарылмайтыны белгілі қарыздар немесе әдеттегі шеңберден шығып кеткен жеңілдік шарттарымен қарыздар беру;
- дербес сипатта бағаланатын қарызды тұрақты емес кепіл затына 70% және одан жоғары жатпайтын қамтамамен жауып, жабу деңгейін төмендету;
- Банк, онымен ерекше қатынаста байланысқан тұлғамен келісімшарт жасаса және ол келісімшарт шарттарын орындамаса, ал келісімшартта шегінбелі сома ретінде Банкпен ерекше қатынаста байланысқан тұлғаға берілетін мүлік алынған жағдайда, Банктің мүлкін борышкерлік міндет бойынша шегінбелі құн ретінде өткізу;
- әдеттегі шаруашылық қызметі облигацияларды орналастырған күні жүргізілетін тәртіпте қызметтің үздіксіз орындалуы тиіс ұстанымы бойынша Банкке және Банктің еншілес ұйымдарына шаруашылық қызметін жүргізуіне кедергі келтіретін әрекеттер жасау.

Банк осы ережелер бойынша міндеттерін орындамаған жағдайда, облигацияларды ұстаушылар Облигацияларды Банктің жай акцияларына айырбастай алады.

Банк басшылығы 2024 пен 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің облигацияларды ұстаушылармен жасаған келісім шарттарына Банк сәйкес келеді деп есептейді.

26. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңге	
2023 жылдың 1 қаңтарында	765,739
Түсім	793,191
Түрленуі	19,321
Шығыс	(39,201)
Пайыздық шығын (4-Ескерту)	105,251
Төлемдер	(695,619)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	948,682
Түсім	674,008
Шығыс	(74,128)
Пайыздық шығын (4-Ескерту)	180,364
Төлемдер	(711,871)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	1,017,055

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

27. БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша қорлар	5,241,413	9,293,567
Берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша кредиторлық берешек	1,258,269	846,941
Есептелген операциялық шығыстар	935,280	935,353
Шығарылған электрондық ақша бойынша міндеттемелер	713,966	37,805
	8,148,928	11,113,666
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	1,096,457	953,688
Банктік операциялар бойынша алдын ала төлемдер	882,192	109,155
Басқа да төленуі тиіс салықтар	22,076	266,951
Басқа да транзиттік шоттар	425,660	215,246
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер	243,093	249,292
	2,669,478	1,794,332
	10,818,406	12,907,998

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған кездегі берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша қорлардың өзгеруі келесі түрде берілуі мүмкін:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басындағы күй-жай бойынша қордың шамасы	9,293,567	5,705,999
Қорды таза (қалпына келтіру)/ (жасау) (5-Ескерту)	(4,057,603)	3,587,568
Бағамдық айырмашылық	5,449	—
Жыл аяғындағы күй-жай бойынша қордың шамасы	5,241,413	9,293,567

28. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ МЕН ҚОРЛАР

Шығарылған акционерлік капитал

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шығаруға рұқсат етілген акционерлік капиталды 133,700,000 жай акциялар мен 300,000 артықшылықты акциялар құрайды. Шығарылған және айналымдағы акционерлік капитал 2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанында 13,494,766 жай акциядан және 225,876 артықшылықты акциядан тұрады (25-Ескерту). Акциялардың номиналды құны жоқ.

Жай акциялардың иелерінің жариялануына қарай дивидендтер алуына құқығы бар, сондай-ақ олар Банк акционерлерінің жалпы жиналыстарында бір дауыс құқығын иеленеді.

Қорлардың сипаттамасы мен мақсаты

Жерлер мен ғимараттарды оң бағытта қайта бағалау

Қалған корпоративтік салықты есепке алмағанда, жерлер мен ғимараттарды бастапқы құн мен активтерді мойындау немесе олардың құнсыздануы тоқтатылған сәтке дейінгі жерлер мен ғимараттарды оң бағытта берілген жинақталған әділ құндары арасындағы айырмашылық бойынша оң бағытта қайта бағалау.

Әділ құн бойынша қор

Әділ құн бойынша қорға БЖКӨҚ бойынша бағаланған әділ құнды таза өзгертуде жинақталған борышкерлік және үлестік қаржылық активтер, сондай-ақ осы активтер шығарылған сәтке дейін осы активтер бойынша бағалаушы қорлардың өзгеру шамалары кіреді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

28. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ МЕН ҚОРЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Дивидендтер

Қазақстан Республикасы заңнамасының және Банктің құрылтай құжаттарының талаптарына сәйкес қорларды белгілеу үшін қол жетімді шамалар Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің реттеуінде болады. Жай акциялардың дивидендтері, олар аударылған кезең үшін белгіленбеген пайда ретінде көрсетіледі. Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер белгіленген шарттарға сәйкес есептеледі. (25-Ескерту). 2024 пен 2022 жылдарға жай акциялар бойынша дивидендтер жарияланбады.

Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банк 698 жеке жай акциялар мен 181 артықшылықты акцияны сатып алды.

29. ЖАЙ, БАЗАЛЫҚ ЖӘНЕ БЫТЫРАҢҚЫ АКЦИЯЛАР ТАБЫСЫ

Акцияға базалық табыс

Акциялардың базалық пайда көрсеткіші жай акциялардың иелеріне тиесілі таза пайдаға және айналымдағы жай акциялардың орташа есептелген санына негізделеді және олар төмендегідей анықталады.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жыл ішіндегі пайда	13,020,372	7,614,700
Акциялардың базалық пайдасын есептеудегі орташа есептелген жай акциялардың саны	13,494,068	13,494,068
Жай акциялардың базалық табысы, теңгеде	964.90	564.30

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылы әлеуетті бытыраңқы акциясы төмендегідей берілді:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Акциялардың базалық пайдасын есептеудегі орташа есептелген жай акциялардың саны	13,494,068	13,494,068
Бытыраңқылық тиімділігі, шартталған айырбасталатын реттелген облигациялар	13,359,818	13,359,818
Бытыраңқылық тиімділігін есепке ала отырып, түзетілген жай акциялардың орташа өлшенген саны	26,853,886	26,853,886

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Жыл ішіндегі пайда	17,800,564	7,840,395
Акцияның бытыраңқы табысын есептеуге қажетті жай акциялардың орташа өлшенген саны	26,853,886	26,853,886
Жай акциялардың бытыраңқы табысы, теңгеде	662.87	291.97

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Тәуекелдерді басқару банктік қызметтер негізінде жатыр және ол Банктің операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Банк өз қызметін жүзеге асыру үдерісі кезінде кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады.

Тәуекелдерді басқару саясаты мен жосықтары

Банктің тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Банк ұрынатын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдерге лимиттер мен сәйкесті бақылау белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған.

Тәуекелдерді басқару саясаты мен жосықтары ұсынылған банктік өнімдер мен қызметтерге қарай нарықтық жағдаяттың өзгерістеріне қарсы тұру мақсатында жүйелі негізде қайта қарастырылады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқаруды бақылау жүйелерінің лайықты жұмысы, басты тәуекелдерді басқару мен тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар мен жосықтарды мақұлдау, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдау үшін жауапкершілікке тартылады.

Басқарма тәуекелдерді төмендету шараларына мониторинг пен енгізу, сондай-ақ Банк қызметін белгіленген тәуекелдер шегінде жүргізуін бақылау үшін жауапкершілікке тартылады. Тәуекел менеджмент басшысының міндетіне жалпы тәуекелдерді басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуына бақылау жүргізу, сондай-ақ жалпы ұстанымдардың қолданылуына бақылау жүргізу мен анықтау әдістерін бағалау, қаржылық та, қаржылық емес те тәуекелдер бойынша есептер әзірлеу кіреді. Ол тікелей Басқарма Төрағасына (Төрайымына) және Директорлар кеңесіне жанама түрде есеп беруге міндетті.

Кредиттік және нарықтық тәуекелдер мен өтімділік тәуекелі жалпы қоржын деңгейінде де, сонымен қатар жекелеген мәмілелер деңгейінде де, Кредиттік комитеттер және Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитеттің (АПБК) жүйелері арқылы басқарылады және бақыланады. Шешімдер қабылдау үдерісінің тиімділігін арттыру мақсатында Банк тәуекелдерге ұрыну түрі мен шамаларына қарай кредиттік комитеттердің иерархиялық құрылымын жасады.

Тәуекелдің сыртқы, сонымен қатар ішкі деректері ұйымның шеңберінде анықталады және басқарылады. Тәуекелдің деректерінің толық тізімін анықтауға және тәуекелдерді төмендетудің ағымдағы жосықтарының жеткілікті деңгейін белгілеуге ерекше назар аударылады. Кредиттік және нарықтық тәуекелдерге стандарттық талдау берумен қатар, Тәуекелдер департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық баға алу үшін операциялық бөлімшелермен тұрақты түрде кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық құндардың өзгерістер себебінен қаржылық құралдарға қатысты әділ құнның немесе ақша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгеру тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлемелер өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ басқа да құнға қатысты тәуекелдерден тұрады. Нарықтық тәуекел нарықта жалпы және ерекше өзгерістердің ықпалына және нарықтық құндар мен валюталардың айырбас бағамдарындағы өзгерістер деңгейінің әртараптылығының әсеріне түсетін қаржылық құралдардың пайыздық және үлестік орнынан қатысты туындайды. Нарықтық тәуекелді басқару тапсырмасы нарықтық тәуекелдің қолайлы шамалардан артып кетпеуін бақылау болып табылады, бұл орайда қабыл етілген тәуекелден алынатын кірістердің оңтайлылығын қамтамасыз етілуі қажет.

Банктің Басқарма Төрағасы басқаратын АПБК нарықтық тәуекелді басқарғаны үшін жауапкершілікке тартылады. АПБК Тәуекелдер департаментінің ұсыныстарына сүйене отырып, нарықтық тәуекелдің лимиттерін бекітеді. Банк қоржынның шамасына қатысты ашық орындар бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту мерзімдерін, валюталық жай мен нәтижесін Банк Басқармасы қарайтын және бекітетін жүйелі мониторингі жүргізу арқылы нарықтық тәуекелдерді басқарады.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту себебінен қаржылық құрал бойынша әділ құнды немесе ақша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгертуден келетін тәуекел. Банк, оның қаржылық жағдайына басымдықты нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді толқуынан және ақша қаражаттары ағымының өзгеруіне болатын ықпалға ұрынуы мүмкін. Мұндай құбылу пайыздық маржаның деңгейін өсіруі мүмкін, алайда түсіруі де, әлде өзгерістер пайыздық мөлшерлемелер аякасты өзгерген жағдайда, шығындарға ұрындыруы да мүмкін.

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдау

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі көбіне пайыздық мөлшерлемелердің өзгерістеріне мониторинг жүргізу арқылы басқарылады. Негізгі қаржылық құралдар бойынша пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат төмендегідей берілуі мүмкін:

Мың теңге	Пайыздар есептелетін активтер					Басқа да қаржылық активтер	Баланстық құны
	3 айдан аз	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп		
31 желтоқсан 2024 жыл							
АКТИВТЕР							
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	99,432,107	—	—	—	—	13,401,412	112,833,519
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	15,811	15,811
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	27,866,214	353,967	6,699,429	45,885,254	10,503,900	2,695	91,311,459
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	41,641,848	—	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражат	3,161,152	—	6,762,470	—	—	—	9,923,622
Клиенттерге берілген кредиттер	49,287,564	15,575,992	49,901,049	102,177,034	20,721,404	—	237,663,043
Басқа да қаржылық активтер	—	—	—	—	—	5,294,168	5,294,168
Барлық активтер	179,747,037	15,929,959	63,362,948	148,062,288	72,867,152	18,714,086	498,683,470
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	664,163	—	2,941	—	6,893,942	—	7,561,046
Клиенттердің қаражаты	142,716,603	59,872,982	90,582,202	30,920,282	11,175,515	60,090,338	395,357,922
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	374,125	—	—	10,000,000	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	161,205	—	1,253,977	9,482,405	20,437,592	2,720,249	34,055,428
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	1,017,055	—	—	1,017,055
Басқа да қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—	—	8,148,928	8,148,928
Барлық міндеттемелер	143,916,096	59,872,982	91,839,120	51,419,742	38,507,049	70,959,515	456,514,504
Таза позиция	35,830,941	(43,943,023)	(28,476,172)	96,642,546	34,360,103	(52,245,429)	42,168,966

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдау (жалғасы)

Мың теңге	Пайыздар есептелетін активтер					Басқа да қаржылық активтер	Баланстық құны
	3 айдан аз	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп		
31 желтоқсан 2023 жыл							
АКТИВТЕР							
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	67,545,252	—	—	—	—	14,073,379	81,618,631
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	13,194	13,194
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	6,771,162	5,572,365	584,935	46,543,393	3,830,718	2,695	63,305,268
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	36,251,092	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражат	949,261	53,365	3,488,293	—	—	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	42,564,090	17,536,944	48,382,484	107,886,578	22,244,373	—	238,614,469
Басқа да қаржылық активтер	—	—	—	—	—	5,190,753	5,190,753
Барлық активтер	117,829,765	23,162,674	52,455,712	154,429,971	62,326,183	19,280,021	429,484,326
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	836,459	—	19,669	—	4,376,455	—	5,232,583
Клиенттердің қаражаты	88,691,766	78,520,285	79,336,960	31,295,330	9,115,395	56,393,131	343,352,867
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	374,125	—	—	10,000,000	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	139,145	—	1,253,977	8,184,813	19,409,299	2,494,553	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	948,682	—	—	948,682
Басқа да қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—	—	11,113,666	11,113,666
Барлық міндеттемелер	90,041,495	78,520,285	80,610,606	50,428,825	32,901,149	70,001,350	402,503,710
Таза позиция	27,788,270	(55,357,611)	(28,154,894)	104,001,146	29,425,034	(50,721,329)	26,980,616

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер

Төмендегі келесі кестеде орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме мен 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша міндеттер көрсетілген. Бұл пайыздық мөлшерлемелер сәйкесті активтер мен міндеттемелерді өтеуге дейінгі шамамен алынған кірісті көрсетеді.

	31 желтоқсан 2024 жыл Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %			31 желтоқсан 2023 жыл Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %		
	Тенге	АҚШ доллары	Басқа да валюталар	Тенге	АҚШ доллары	Басқа да валюталар
Пайыздық активтер						
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	14.32	3.64	0.17	15.82	3.24	0.07
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14.5	3.13	1.89	15.73	3.13	2.15
Кредиттік мекемелердегі қаражат	14.30	—	12.62	13.87	—	8.45
Клиенттерге берілген кредиттер	17.06	6.86	5.51	15.08	6.43	5.63
Пайыздық міндеттемелер						
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	2.00	—	—	2.02	—	—
Клиенттердің қаражаты – Ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер	0.40	—	—	0.06	—	—
– Мерзімді депозиттер	13.43	0.99	—	13.02	0.97	—
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	10.95	—	—	10.01	—	—
Реттелген борыш	11.43	—	—	11.34	—	—
Репо мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	6.87	—	—	8.15	—	—

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару қаржылық активтер мен міндеттердің сезімталдық мониторингімен толықтырылады. Таза пайданың немесе шығынның және капиталдың (салықтарды есепке алмағанда), пайыздық мөлшерлемелердің өсу немесе төмендеу жағына 100 базистік орындағы қисық кірістің параллель қозғалуының қарапайым сценарийі негізінде құрылған және 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қолданыстағы пайыздық активтер мен міндеттер қайта қарастырылған орындар негізінде жасалған (пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау тәуекелі) сезімталдығын талдау төмендегідей беріледі:

Мың тенге	2024 жыл	2023 жыл
Мөлшерлемелерді төмендету жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	184,803	119,488
Мөлшерлемелерді өсіру жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	(184,803)	(119,488)

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгерістеріне деген сезімталдықты талдау

Таза пайданың немесе шығынның және капиталдың ТШӘҚ бойынша бағаланған қаржылық құралдардың әділ құны өзгерістеріне қатысты сезімталдықты талдау, 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша әрекет еткен пайыздық мөлшерлемелерді және пайыздық мөлшерлемелердің өсу немесе төмендеу жағына 100 базистік орындағы қисық кірістің параллель қозғалуының қарапайым сценарийінің өзгерістер себебінен кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның және БЖКӘҚ бойынша бағаланған құрамындағы өзгерістер төмендегідей көрсетілуі мүмкін:

Мың теңге	2024 жыл		2023 жыл	
	Табыс немесе шығын	Капитал	Табыс немесе шығын	Капитал
Мөлшерлемелерді төмендету жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	–	1,723,295	–	1,418,072
Мөлшерлемелерді өсіру жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	–	(1,688,689)	–	(1,394,266)

Валюталық тәуекел

Банктің бірнеше шетелдік валютада қамтылған активтері мен міндеттемелері бар.

Валюталық тәуекел – бұл валюта айырбастау бағамдарының өзгеруі себебінен қаржылық құралдар бойынша әділ құн немесе ақша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгеру тәуекелі. Банк өзінің валюталық тәуекелге ұрынуы мүмкін екенін хеджирлеген күннің өзінде мұндай операциялар ҚЕХС сәйкес қарым-қатнасты хеджирлеу анықтамасына сәйкес келмейді.

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шетелдік валюталарға қатысты бөлігінде қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы келесі үлгіде берілген:

	АҚШ доллары	Еуро	Басқа да валюталар	Барлығы
31 желтоқсан 2024 жыл				
АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	9,956,328	2,270,343	9,934,286	22,160,957
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15,811	–	–	15,811
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	8,593,926	4,436,693	–	13,030,619
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	41,641,848	–	–	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражат	9,472,070	–	–	9,472,070
Клиенттерге берілген кредиттер	31,505,803	561	932	31,507,296
Басқа да қаржылық активтер	873,310	25,524	144,594	1,043,428
Активтердің барлығы	102,059,096	6,733,121	10,079,812	118,872,029
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің қаражаты	71,772,546	4,452,873	8,516,768	84,742,187
Басқа да қаржылық міндеттемелер	54,264	12,725	1,991	68,980
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	638,181	1,194	605	639,980
Реттелген облигациялар	9,643,610	–	–	9,643,610
Міндеттемелердің барлығы	82,108,601	4,466,792	8,519,364	95,094,757
Таза баланстық позиция	19,950,495	2,266,329	1,560,448	23,777,272
Таза баланстан тыс позиция	(18,621,096)	(2,186,960)	(522,160)	(21,330,216)
Нетто позициясы	1,329,399	79,369	1,038,288	2,447,056

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Валюталық тәуекел (жалғасы)

31 желтоқсан 2023 жыл	АҚШ доллары	Еуро	Басқа да валюталар	Барлығы
АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	11,245,581	1,790,767	4,198,689	17,235,037
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	12,394	—	—	12,394
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	7,556,144	3,848,708	—	11,404,852
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	36,251,092	—	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражат	3,541,658	—	—	3,541,658
Клиенттерге берілген кредиттер	27,626,147	89	987	27,627,223
Басқа да қаржылық активтер	1,352,763	11,916	201,026	1,565,705
Активтердің барлығы	87,585,779	5,651,480	4,400,702	97,637,961
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің қаражаты	76,606,961	4,619,070	2,238,421	83,464,452
Басқа да қаржылық міндеттемелер	938,834	76,908	920,861	1,936,603
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	823,961	1,096	49	825,106
Реттелген облигациялар	8,323,958	—	—	8,323,958
Міндеттемелердің барлығы	86,693,714	4,697,074	3,159,331	94,550,119
Таза баланстық позиция	892,065	954,406	1,241,371	3,087,842
Таза баланстан тыс позиция	(50,479)	—	—	(50,479)
Нетто позициясы	841,586	954,406	1,241,371	3,037,363

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша туынды қаржы құралдарына келесілер кіреді:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл			31 желтоқсан 2023 жыл		
	Өділ құны			Өділ құны		
	Номиналды сома	Актив	Міндетте лер	Номиналды сома	Актив	Міндеттемел ер
Шетел валютасындағы келісімшарттар						
Своптар	24,998,435	4,118	(8,063)	750,024	—	(734)
Споттар	564,640	840	(13,200)	—	—	—
Форвардтар	164,786	21,602	—	817,567	—	(17,065)
		26,560	(21,263)		—	(17,799)

Қазақстандық теңге бағамын 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша 20 %-ға (2023 жылы 10%-ға) өзгерту келесі валюталарға қатысты бұдан былай капитал мен пайданы немесе шығынды өсіру/ (төмендету) келесі кестеде көрсетілген. Мұндай талдау салықтарды есепке алмастан жүргізіледі және Банктің көзқарасынша, есептік кезеңнің аяғындағы жай-күй бойынша негізделген болып табылатын валюталық бағамдардың өзгерістеріне негізделеді. Талдау калған барлық уақытша мөлшерлемелер, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалатынын білдіреді.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
2024 жылы (2023 жылы: 10%) АҚШ доллары бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	265,880	89,207
2024 жылы (2023 жылы: 10%) еуро бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	15,874	95,441
2024 жылы (2023 жылы: 10%) басқа валюталар бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	207,658	124,137

Қазақстандық теңге бағамының 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша бұрын аталған валюталарға қатысты өсуі, барлық басқа уақытша шамалар өзгеріссіз қалған жағдайда, кері әсер етеді.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – Банктің клиенттері немесе контрагенттері келісілген міндеттерін орындамауы нәтижесінде Банкке келетін тәуекел. Банк кредиттік тәуекелді жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануына қарай тәуекел көлемін шектеу арқылы, сондай-ақ тәуекелге қойылған лимиттерді ұстануына мониторинг жүргізу арқылы басқарады.

Қамтама көлемін қайта қарау кезеңін қосқанда, бұрын орын алған өзгерістерді қамтамасыз ету үшін Банк кредиттік сапаны тексеру жосығын жасап шықты.

Кредиттік сапаны тексеру жосықтары Банкке тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындарды көлемін бағалауға және қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

Туынды қаржылық құралдар

Туынды қаржылық құралдарға қатысты кредиттік тәуекел қаржылық жағдайы туралы жеке есепте мойындалған оң бағыттағы әділ құндағы туынды құралдармен кез келген уақытта шектеледі.

Кредиттік сипаттағы міндеттермен байланысқан тәуекелдер

Банк өзінің клиенттеріне кепілдіктер алу мүмкіндігін береді, соған орай клиенттердің атынан Банкке төлемдер жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер мұндай төлемдерді берілген аккредитивтің шарттарына сәйкес Банкке өтеп береді. Көрсетілген келісімшарттар бойынша Банк тәуекелдерге ұрынады, бұл тәуекелдер кредиттік тәуекелдер ұқсас болады және олар тәуекелдерді бақылау саясаты мен жосықтары көмегімен төмендетіледі.

Өзара есептесу туралы бас келісімдер мен қамтама беру туралы келісімдерді қолдану себебінен болған тәуекелдердің салдарының ықпалын есепке алмағандағы қаржылық жағдайы туралы жеке есеп баптарының баланстық құны осы баптардың кредиттік тәуекелдерінің ең жоғарғы көлемін мейілінше дәл қамтиды.

Әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық құралдар, олардың баланстық құны кредиттік тәуекелдердің ағымдағы көлемі түрінде беріледі, алайда ол құнның келешекте өзгеруі нәтижесінде туындауы мүмкін тәуекелдің жоғарғы көлемін көрсете алмайды.

Қаржылық құралдардың әрбір сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдердің ең жоғарғы көлемі туралы толығырақ ақпарат жекелеген ескертулерде берілген.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Банктің қазынашылық және банкаралық қатынастарына қаржылық қызметтер көрсететін ұйымдар, банктер, брокер–дилерлер, биржалар мен клирингілік ұйымдар секілді контрагенттермен жасалатын қатынастар кіреді. Мұндай қарым-қатнасты бағалау үшін Банктің кредиттік тәуекелдер департаменті қаржылық есептілік, басқа сыртқы көздерден алынған мәліметтер, мысалы, сыртқы рейтингілер секілді жалпы жұртқа мәлім ақпараттарды талдайды және төмендегі кестеде көрсетілгендей ішкі рейтинг деңгейін тағайындайды.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Коммерциялық кредиттеу және шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу

Коммерциялық кредиттеу жағдайында қарыз алушыларға бағалауды Банктің арнаулы тәуекелдер департаменті жүргізеді. Кредиттік тәуекелдерді бағалау әртүрлі тарихи, ағымдағы және болжау ақпараттарына негізделген:

- Клиенттерге қатысты әзірленген болжамдар мен жоспарлармен бірге тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпаратқа алынған және күтілген нәтижелер, төлем қабілеттілігінің коэффициенттері, өтімділік коэффициенттері мен клиенттің қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалауға қолайлы басқа кез келген коэффициенттер туралы мәліметтер жатады. Мұндай көрсеткіштердің бөлігі клиенттермен жасалған келісімшарттарда бекітіледі, демек оларды бағалауға үлкен назар бөлінеді.
- Сыртқы ақпарат көздерінен алған клиенттер туралы жалпы жұртқа мәлім ақпарат. Мұндай ақпаратқа рейтингтік агенттіктер тағайындаған сыртқы рейтингілер, тәуелсіз сарапшылардың есептері, нарық айналымындағы облигациялардың құны немесе баспасөз хаттары мен баптар кіреді.
- Макроэкономикалық немесе геосаяси ақпараттар, мысалы, ІАӨ өсу қарқыны нақты сала мен клиент өз қызметін жүргізіп отырған географиялық өңірге қатысты қолданылады.
- Ұйымның қызметінің нәтижелерін анықтау үшін қолданылуға қолайлы клиентті басқару сапасы мен мүмкіндігі туралы негізделген және расталған басқа да ақпараттар.

Кредиттік сапаны бағалау күрделілігі мен әдістерінің егжей-тегжейі Банктің тәуекелге ұрынғыштығына және клиенттің күрделілігі мен көлеміне қарай ерекшеленеді. Шағын бизнес кәсіпорындарының кейбір күрделі емес кредиттерін Банк бөлшек сауда өнімдеріне арналған моделдерді қолдана отырып бағалайды.

Тұтынушылық кредиттеу мен ипотекалық кредиттеу

Тұтынушылық кредиттеуге жеке тұлғалардың кепілдерімен қамтамасыз етілмеген кредиттері, Кредиттік карталар мен овердрафттар жатады. Бұл өнімдерді бағалау негізгі көрсеткіші кешіктірілген күндер саны болып табылатын скорингтің автоматтандырылған жүйелерін қолдана отырып, ипотекалық кредиттермен және шағын бизнес кәсіпорындарының кейбір күрделі емес кредиттерімен бірге жүргізіледі. Жұмыссыздық деңгейі, халық кірістерінің/еңбек ақы деңгейінің өзгеруі, жеке борыштардың сомалары, сондай-ақ ипотекалық кредиттеу жағдайында кредит сомасының сатып алынатын мүліктің құнына қатынастылығының коэффициенті моделдерде қолданылатын басқа негізгі бастапқы мәліметтер болып табылады.

Банк ішкі кредиттік рейтингтің келесі деңгейлерін қолданады:

Ішкі рейтинг деңгейі	Ішкі рейтинг санаты	Қаржылық жағдайдың интерпретациясы
Төменгі кредиттік тәуекел	AA-дан AAA дейін A	Оң бағыттағы қаржылық жағдай Тұрақты қаржылық жағдай
Орташа кредиттік тәуекел	BB-дан BBB-ға дейін B	Қанағаттанарлық қаржылық жағдай Тұрақты емес қаржылық жағдай
Жоғарғы кредиттік тәуекел	C-дан CCC-ға дейін	Қанағаттанарлық емес қаржылық жағдай
Дефолт алды жағдайы	D	Сыни қаржылық жағдай

Дефолт тәуекеліне ұрынған шама

Дефолт тәуекеліне ұрынған шама (EAD) құнсыздануы бағалануы қаржылық құралдардың жалпы баланстық құны түрінде беріледі және ол клиенттің дефолт жақындаған кезде өз берешектерін арттыруы, сондай-ақ мерзімінен бұрын өтеу тәсілдерін қамтиды. 1-Кезең кредиттерінің EAD есептеу мақсатында Банк 12 айлық ККШ бағалау үшін 12 ай ішіндегі дефолттың орын алу ықтималдығын бағалайды. Қаржылық активтердің 2-Кезең мен 3-Кезең активтерінің көрсеткіші үшін құрал әрекет еткен бүкіл мерзім ішінде орын алуы мүмкін оқиғаларға арналған EAD құралдары қарастырылады.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дефолт тәуекеліне ұрынған шама (жалғасы)

Банк әртүрлі уақыт кезеңдеріндегі дефолт орын алған кездегі мүмкін болған нәтижелерді моделдеу арқылы EAD көрсеткішін анықтайды, бұл көптеген сценарийлерге сәйкес келеді. Осыдан кейін Банк моделдерінің нәтижелеріне қарай ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес әрбір экономикалық сценарийге PD көрсеткіші тағайындалады.

Банк өзінің корпоративтік және жекелеген клиенттеріне Банктің бір-ақ күн ішінде хабарлай отырып, кері шақыруға және/немесе лимиттерін азайтуға құқығы бар әртүрлі овердрафттар мен Кредиттік карталар ұсынады. Банк кредиттік шығындардың тәуекелге ұрынғыштығын хабарлау үшін келісілген мерзімдермен шектемейді, есесіне Банк клиенттің әрекетіне қатысты болжамын, дефолт ықтималдығы мен кредиттік тәуекелдерді төмендету бағытында Банк қолданған келешек шаралар қамтитын, кезеңнің ішіндегі ККШ есептейді. кредиттік карталарға арналған ККШ дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлеме күтілген кезеңдегі тәуекелге ұрынғыштыққа қатысты қолданылады деп күтілген орташа тиімді пайыздық мөлшерлемеге негізделеді. Мұндай бағалауда көптеген кредиттер ай сайын толық көлемде төленеді, осыған орай оларға пайыз есептелмейді.

Дефолт кезіндегі шығын деңгейі

Коммерциялық кредиттеу жағдайында LGD көрсеткішін клиенттермен жұмыс істеу жөніндегі менеджерлер аз дегенде үш айда бір рет бағалайды және оны Банктің кредиттік тәуекелдер департаменті қайта қарастырады және бекітеді.

Кредиттік тәуекелдерді бағалау нәтижесінде LGD белгілі бір деңгейлері белгіленетін LGD бағалау стандартты моделдеріне негізделеді. LGD бұл деңгейлері ұсталған қамтаманы қалпына келтіру немесе сату нәтижесінде қол жеткізілетін сомалармен салыстырғанда EAD күтілген көрсеткішін есепке алады.

Банк өзінің бөлшек сауда кредиттік өнімдерін келешек ақша ағымдарын орынды бағалауға қажетті негізгі сипаттамаларға сүйене отырып, біртекті банктерге біріктіреді. Осы мақсатта өткен кезеңдердің шығындар туралы ақпараттар қолданылады және мәмілелерге тән (мысалы, өнімнің түрі, қамтама түрі), сондай-ақ қарыз алушы сипаттамаларының кең спектрі қарастырылады.

Қажет болған кездерде, ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша қаржылық құралдардың әрбір тобына арналған LGD деңгейін анықтау үшін жаңа мәліметтер мен болжанған экономикалық сценарийлер қолданылады. Болжама ақпараттарын бағалау кезінде күтілген нәтижелері көптеген сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы мәліметтердің мысалдарына ипотекалық кредиттеу жағдайында тұрғын үйдің құнын қосқанда, қамтама құнының, тауарлар құнының, төлем мәртебесінің немесе құралдар тобына қатысты шығындарды білдіретін басқа да деректердің өзгеруі жатады.

1, 2, 3-Кезеңдер мен КҚСЖ активтерінің барлық сыныптарына арналған LGD деңгейлері бағаланады. LGD мұндай деңгейлерінің бастапқы мәліметтері бағаланады және мүмкін болған жағдайларда жақында қалпына келтірілген тарихи мәліметтер негізінде тестілеу арқылы түзетіледі. Қажет болған жағдайда әрбір экономикалық сценарийдің мұндай мәліметтері анықталады.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуі

Банк тұрақты түрде ККШ есептелетін барлық активтерді тексеріп отырады. Құрал немесе құралдардың қоржыны бойынша (яғни сомада 12-айлық ККШ немесе ККШ бүкіл мерзімде) құнсызданудың бағалаушы қорын қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін бастапқы мойындау сәтінен бастап бұл құралға немесе құралдардың қоржыны бойынша кредиттік тәуекелдер бірталай өскен өспегенін Банк талдайды. Егер PD көрсеткіші кредиттің бүкіл әрекет ету мерзімінде бастапқы мойындау кезіндегі көрсеткіштен (200%-дан (екі жүз пайыздан) кем емес) айтарлықтай асып кетсе, Банк қаржылық құралдың кредиттік тәуекелі, айтарлықтай өсті деп есептейді. Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін бағалау үшін 12 (он екі) ай ішінде дефолт ықтималдығы 5 (бес) пайыздан асатын қарыздар есепке алынады.

Банк сондай-ақ актив бойынша кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуінің орын алғанын көрсету үшін қосымша сапалы мысалы, кредиттік оқиғаларға байланысты клиентті/кредитті проблемалы немесе қайта құрылымдау тізіміне аудару секілді әдіс қолданады. Кейбір жағдайларда Банк сондай-ақ жоғарыда «Дефолтты анықтау» тарауында берілген оқиғаларды, дефолт ретінде емес, кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуі ғана деп қарастыруы мүмкін. Кредиттік рейтинг деңгейлерінің өзгерістеріне қарамастан, егер келісімшартта қарастырылған төлемдер 30 күннен артық мерзімге кешіктірілсе, онда бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер бірталай өскен деп есептеледі.

ККШ топтық негізде бағаланған жағдайда, Банктің ұқсас активтердің тобына онда бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер бірталай өскен активтерге пайдаланылған бағалау ұстанымдарын қолданады.

Топтық негізде бағаланатын қаржылық активтердің топтамасы

Төменде көрсетілген деректерге қарай Банк дербес негізде, әлде топтық негізде ККШ есептейді.

Банк дербес негізде ККШ есептейтін активтердің сыныптары төмендегідей:

- қаржылық активтердің сыныбына қарамастан, 3-Кезеңнің барлық активтері;
- коммерциялық кредиттеу қоржыны мен Банктің меншікті капиталының 0,2% мәнділік шегінен асатын басқа да активтер;
- шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу қоржынындағы ірі және ерекше құралдар;
- қазынашылық және банк аралық қатынастар (мысалы, банктегі қаражаттар, амортизацияланған құнмен және БЖКӨҚ бойынша бағаланатын ақша қаражаттары мен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар баламалары).

Банк топтық негізде ККШ есептейтін активтердің сыныптары төмендегідей:

- шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу қоржыны аясындағы кішігірім және стандартты активтер;
- 1 мен 2-Кезеңдердің ипотекалық және тұтынушылық кредиттері, сондай-ақ 1-Кезеңнің коммерциялық кредиттеу қоржыны;
- топтық негізде басқарылатын сатып алынған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер.

Банк осы қаржылық активтерді кредиттердің ішкі және сыртқы сипаттамаларына, мысалы, ішкі кредиттік рейтингіне, төлемдерді кешіктірген мерзіміне, өнім түріне, кепілзаттық коэффициентіне немесе қарыз алушы өз қызмет жүргізетін саласына қарай біртекті банктерге біріктіреді.

Кредиттік сапасының (құнсыздануды қосқанда) нашарлауымен қарыз алушының берешегінің дербес қорының шамасын есептеу үшін, кредит шығынның әртүрлі сценарийлерге арналған ықтимал бағалары бойынша өлшенген берешектерді өтеудің/реттеудің әртүрлі сценарийлер негізінде қарыз алушының барлық келісімшарттары бойынша берешектерге арналған күтілген кредиттік шығындар бағаланады.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дербес негіздегі күтілген кредиттік шығындарды бағалау

Дербес негізде қорландыру шеңберінде келесі кезеңдер анықталды:

- 1) қарыз алушымен жұмысының ағымдағы стратегиясын анықтау;
- 2) берешектерді өтеу мен олардың орын алу ықтималдығын анықтау сценарийлері;
- 3) ақша ағымдарын сценарийлерге қатысты моделдеу.

Бастапқы кезеңде, есеп жүргізу сәтіндегі барлық қолда бар ақпараттарды ескере отырып, кредитті өтеудің ең ықтимал сценарийлеріне сараптамалық бағалау жүргізіледі. Қарыз алушымен жұмыс істеу стратегиясына қарай әртүрлі сценарийлер жүзеге асырылуы мүмкін.

Күтілген кредиттік шығындарды ұжымдық негізде бағалау

Күтілген кредиттік шығын бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер біршама өсуіне қарай 12 айлық немесе қызмет мерзімі негізінде бағаланады немесе қаржылық актив кредиттік-құнсызданған деп есептеледі. Күтілген кредиттік шығындар тәуекелдің келесі өлшемдерінің дисконтталған нәтижесі түрінде беріледі – Дефолт ықтималдылығы (PD), Дефолт жағдайындағы шығындар тәуекелі (EAD) мен төмендегідей анықталған Дефолт жағдайындағы шығындар (LGD). Қаржылық активтердің құнсыздану қорлары мен кредиттік сипаттағы міндеттерді ұжымдық бағалау, кредиттік тәуекелдер ұқсас сипаттарына сәйкес қоржын бөлінетін біртекті банктер негізінде жүргізіледі.

Дефолт ықтималдылығының коэффициенті (PD) артық күш және шығын шығармастан, бағалау күні қол жетімді болған тарихи статистикалық негізде миграция матрицасын қолдана отырып есептеледі. PD бағалау мақсатында Банк кредиттердің өткізілген мерзім санаттары арасынан өту ықтималдығының әдістемесін пайдаланады.

Дефолт тәуекеліне ұшырауы мүмкін қаржылық актив бойынша берешек шамасын бағалау EAD параметрі болып табылады. Демек есептік күннен кейін кредиттік талаптар шамасының сомаларын, атап айтқанда, қаржылық құралдың пайыздары мен номиналды құндарының төлемдерін өзгертуден тұратын дефолт тәуекеліне ұрынуы мүмкін сомалар. Дисконттау мөлшерлемесі ретінде қаржы құралының бастапқы тиімді мөлшерлемесі пайдаланылады.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған ККШ қорларын бағалау

Қарыз алушыда кредиттер бойынша ағымдағы баланстық берешектер болған кезде кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған қорларды бағалау, қабылданған қарыз алушымен жұмыс істеу стратегиясына қарай, сол қарыз алушының баланстық берешектерін қорландыруда қолданылатын тәсілдерге сәйкес жүргізіледі. Кредиттік тәуекелдердің кәдімгідей өсуін бағалау үшін қорландыру талаптарын қолдануды бастапқы мойындау мақсатындағы күні ретінде Банк өзіне кері қайтарылмайтын міндеттерді алған күн қолданылады.

Кредиттік тәуекелдердің біршама өскендігін білдіретін деректері қарыз алушының сегментіне қарай қолданылады. Кредиттік сипаттағы міндеттерге арналған күтілген кредиттік шығындардың есебі кредиттік сипаттағы міндеттердің көлеміне қарай дербес немесе ұжымдық негізде есептеледі.

Кредиттік сипаттағы міндеттер бойынша қорларды дербес бағалау, Банк бенефициар алдындағы шартты міндеттерді орындау ықтималдығын есепке ала отырып, қабылданған қарыз алушымен жұмыс жүргізу стратегиясына (кредиттік немесе дефолттық) қарай жүргізіледі.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған ККШ қорларын бағалау (жалғасы)

Берешектері бар қарыз алушының кредиттік сипаттағы маңызды және құнсызданған болып табылатын барлық міндеттері бойынша Банк келесі істерді жүргізеді:

- күтілген ақша түсімдері мен күтілген ақша қаражаттарын шығару уақыты мен сомаларын бағалау;
- күтілген бастапқы ақша ағымдарының ағымдағы келтірілген құны мен әрбір сценарий шеңберінде күтілген ақша түсімдерінің келтірілген құны арасындағы айырмашылықтарды бағалау. Дисконттау үшін қолданылатын мөлшерлеме осы нақты міндеттерге тән нарықтық пайыздық мөлшерлеме мен тәуекелдерді көрсетуі тиіс.

Ақша ағымын құру мүмкін болмаған жағдайда, Банктің ақша қаражаттарын қарыз алушының қолдану ықтималдығын есепке ала отырып, уәделген пайым негізінде кредиттік сипаттағы міндеттердің қорлары дербес бағалануы мүмкін:

- егер қарыз алушы кредиттік стратегия қабылдаса – шартты міндеттер мен құжаттамалық операциялардың дебиторлық берешектері бойынша бағалау ұжымдық негізде жүргізіледі, күтілген бастапқы ағымдардың ағымдағы келтірілген құны мен күтілген ақша түсімдерінің келтірілген құны арасындағы айырмашылық кредиттік желілер бойынша баға болып табылады, әлде баланстық берешек бойынша қорландыру мөлшерлемесі қолданылады;
- егер қарыз алушы бойынша дефолт стратегиясы қабылданса – шартты міндеттер мен құжаттамалық операциялардың дебиторлық берешектері бойынша бағалау баланстық берешектердің қорларын бағалауға ұқсас негізде жүргізіледі, қол жетімділік болмаған жағдайда, кредиттік желілер бойынша қорларды бағалау жүргізілмейді, ол нөлге тең.

Ұжымдық негізде кредиттік сипаттағы міндеттер бойынша қорларды есептеу тәсілі біртекті қарыздарға қолданылатын тәсілге ұқсас қорландырудың үш сатысына негізделеді.

Болжамдық ақпараттар мен көптеген экономикалық сценарийлер

Егер ККШ есептеу үшін қолданылатын басты рұқсаттар, 1 пайыздық орынға өзгертін болса, негізгі қоржындар бойынша ККШ қалай өзгертініне қатысты сезімталдыққа Банк талдау жүргізді. ККШ өзінің есептік моделдерінде Банк бастапқы экономикалық мәліметтер ретінде болжамдық ақпараттың кең спектрін қолданады, мысалы:

- жұмыссыздық деңгейін;
- ҚРҰБ базалық мөлшерлемелерін;
- айырбас бағамдарын.

Болжамдық ақпаратты алу үшін Банк сыртқы көздердің (сыртқы рейтингтік агенттіктердің, мемлекеттік органдардың, мысалы, орталық банк пен халықаралық қаржылық институттардың) мәліметтерін қолданады.

Қаржылық активтердің сыныптары бойынша кредиттік сапа

Банк қаржылық активтердің кредиттік сапасын жоғарыда баяндалғандай, рейтингтер тағайындаудың ішкі жүйелерінің көмегімен басқарады. Төмендегі кестеде Банктің кредиттік рейтингтері жүйелерінің негізіндегі қаржылық жағдай туралы жеке есептің кредиттік тәуекелдердің баптарына байланысты активтердің сыныптарына қатысты кредиттік сапаға талдау берілген.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ
ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

	Еске рту		Жоғарғы рейтинг	Стандартт ы рейтинг	Стан- дартты рейтингте н төмен	Құнсызд анған	Жиынтығы
31 желтоқсан 2024 жыл							
Қолма-қол қаражатты есепке алмағанда, ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	1-Кезең	99,432,107	—	—	—	99,432,107
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14	1-Кезең	41,641,848	—	—	—	41,641,848
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	1-Кезең	91,311,459	—	—	—	91,311,459
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	1-Кезең	9,923,622	—	—	—	9,923,622
– Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	66,230,041	57,180,014	—	—	123,410,055
		2-Кезең	—	—	177,000	—	177,000
		3-Кезең	—	—	—	12,793,438	12,793,438
– Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	3,584,970	58,555,819	—	—	62,140,789
		2-Кезең	—	—	1,156,101	—	1,156,101
		3-Кезең	—	—	—	7,870,937	7,870,937
– Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	17	1-Кезең	10,379,152	16,444,179	—	—	26,823,331
		2-Кезең	—	—	124,859	—	124,859
		3-Кезең	—	—	—	3,166,533	3,166,533
Басқа да қаржылық активтер	21	1-Кезең	208,600	—	—	—	208,600
		3-Кезең	—	—	5,085,568	—	5,085,568
Шартты қаржылық міндеттемелер	32	1-Кезең	33,891,182	43,246,430	—	—	77,137,612
		2-Кезең	—	—	1,184,678	—	1,184,678
		3-Кезең	—	—	—	583,924	583,924
Жиынтығы			356,602,981	175,426,442	7,728,206	24,414,832	564,172,461

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ
ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

	Ескерт у	Жоғарғы рейтинг	Стандартты рейтинг	Стан- дартты рейтингте н төмен	Құнсызд анған	Жиынтығы
31 желтоқсан 2023 жыл						
Қолма-қол қаражатты есепке алмағанда, ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	1-Кезең	67,545,252	—	—	67,545,252
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14	1-Кезең	36,251,092	—	—	36,251,092
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	1-Кезең	63,305,268	—	—	63,305,268
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	1-Кезең	4,490,919	—	—	4,490,919
– Ірі кәсіпорындарға	17	1-Кезең	11,203,007	99,980,187	—	111,183,194
берілген кредиттер	17	2-Кезең	—	—	2,143,540	2,143,540
		3-Кезең	—	—	17,912,242	18,072,906
– Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	10,790,401	55,942,566	—	66,732,967
		2-Кезең	—	—	2,114,525	2,114,525
		3-Кезең	—	—	6,238,274	6,238,274
– Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	17	1-Кезең	15,491,592	13,612,255	—	29,103,847
		2-Кезең	—	—	255,377	255,377
		3-Кезең	—	—	2,930,503	2,930,503
Басқа да қаржылық активтер	21	1-Кезең	73,163	—	—	73,163
		3-Кезең	—	—	5,190,753	5,190,753
Шартты қаржылық міндеттемелер	31	1-Кезең	8,077,741	33,149,752	—	41,227,493
		2-Кезең	—	—	14,778	14,778
		3-Кезең	—	—	1,187,850	1,187,850
Жиынтығы			217,241,629	202,684,760	9,718,973	457,914,231

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Бұдан былайғы кестеде берілген ақпараттарға қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер туралы төмендегідей ақпараттар кіреді:

- Банктің қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзара алынатын; немесе
- қаржылық жағдайы туралы жеке есепте өзара есепке алынбайтындығына қарамастан, ұқсас қаржылық құралдарға қатысты қолданылатын, заңдық қолданыстағы өзара есепке алу туралы бас келісімдердің немесе ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын.

Ұқсас қаржылық құралдарға туынды қаржылық құралдар, репо мәмілелері, кері репо мәмілелері, кірме мен құнды қағаздар қарыз беру туралы келісімдер жатады.

Банк орталық контрагент арқылы туынды қаржылық құралдармен биржада атқарылмайтын операциялар жүргізеді. Басшылық мұндай келісімдер мәні жағынан өзара есепке алмасумен теңестіріледі деп есептейді және де Банк өзара есеп алмасуды жүргізу өлшемдері үшін жауап береді, өйткені толық сомадағы есептердің механизмінде кредиттік тәуекел мен өтімділік тәуекелін жоқ ететін немесе ең төменгі деңгейге түсіретін сипаттар бар, сондықтан Банк бірыңғай есептілік үдерістің немесе циклдың шеңберінде дебиторлық және кредиторлық берешекті реттей алады.

Банк репо және кері репо келісімдеріне қатысты клиенттерге берілген кредиттер және нарық айналымындағы бағалы қағаздар бойынша депозиттер түріндегі қамтаманы алады және қабылдайды.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу (жалғасы)

Бұл қамтама ретінде алынған/кепілге берілген аталған бағалы қағаздар мәмілені өтеу мерзіміне дейін қайтарылуы тиіс дегенді білдіреді. Сондай-ақ мәміле шарттары әрбір контрагентке, контрагент қамтама беруге шамасы жетпеуі нәтижесінде мәмілелерді тоқтатуға құқық береді.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша бұдан былайғы кестеде заңдық қолданыстағы өзара алмасу туралы бас келісімдер мен ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттер берілген:

Қаржылық активтердің/міндеттемелердің түрі	Мойындалған қаржылық активтердің/(міндеттемелердің) толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте қаржылық активтердің/(міндеттемелердің) таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзара орын баспайтын сомалар		
			Қаржылық құралдар	Алынған ақшалай қамтама	Таза сома
Клиенттерге берілген кредиттер	120,772,533	120,772,533	–	(25,092,899)	95,679,634
Қаржылық активтердің барлығы	120,772,533	120,772,533	–	(25,092,899)	95,679,634
Клиенттердің қаражаты	(31,072,977)	(31,072,977)	–	31,072,977	–
Қаржылық міндеттемелердің барлығы	(31,072,977)	(31,072,977)	–	31,072,977	–

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша бұдан былайғы кестеде заңдық қолданыстағы өзара алмасу туралы бас келісімдер мен ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттер берілген:

Қаржылық активтердің/міндеттемелердің түрі	Мойындалған қаржылық активтердің/(міндеттемелердің) толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте қаржылық активтердің/(міндеттемелердің) таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзара орын баспайтын сомалар		
			Қаржылық құралдар	Алынған ақшалай қамтама	Таза сома
Клиенттерге берілген кредиттер	97,043,701	97,043,701	–	(35,144,372)	61,899,329
Қаржылық активтердің барлығы	97,043,701	97,043,701	–	(35,144,372)	61,899,329
Клиенттердің қаражаты	(36,704,291)	(36,704,291)	–	36,704,291	–
Қаржылық міндеттемелердің барлығы	(36,704,291)	(36,704,291)	–	36,704,291	–

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Банктің қаржылық міндеттерді орындау кезінде туындайтын қиыншылықтармен байланысқан тәуекел, оның есептері ақша қаражаттарын өткізу арқылы жүргізіледі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттердің өтеу мерзімдерінде сәйкессіздік болған кезде туындайды. Активтер мен міндеттердің мерзімдері мен пайыздық мөлшерлемелерінде сәйкестік және/немесе бақылаудағы сәйкессіздік өтімділік тәуекелдерін басқарудағы ең басты негіздеме болып табылады. Жүргізетін операциялардың әр алуандығы себебінен және активтер мен міндеттердің өтеу мерзімдеріне қатысты белгісіздіктің, толық сәйкестіктің болуы қаржылық институттары үшін әдеттегі практика болып табылмайды, бұл операциялардың табыстылығын арттырады, алайда шығындар тәуекелінің туындауын арттырады.

Банк өтеу мерзімдерінің келуіне қарай барлық міндеттерді орындауға қажетті ақша қаражаттарының тұрақты түрде болуын қамтамасыз ету мақсатында керекті өтімділік деңгейін ұстайды. Өтімділік жөніндегі басқару саясатын Басқарма қарастырады және бекітеді.

Банктің жедел және ойланбастан, болжау мүмкін болмаған өтімділік талаптарына қатысты әрекет етуі үшін Банк шығарылған борышкерлік құнды қағаздары, басқа банктердің ұзақ мерзімдік және қысқа мерзімдік кредиттері, негізгі корпоративтік клиенттер мен жеке тұлғалардың депозиттері, сондай-ақ өтімділігі жоғары активтердің әртараптандырылған қаржы секілді әртараптандырылған және тұрақты құрылым қаржыландыру көздерін белсенді түрде қолдауға ұмтылады.

Өтімділікті басқару саясаты төмендегідей бөліктерден тұрады:

- өтімді активтердің деңгейіне қажетті ақша қаражаттарының ағымы туралы мәліметтерге байланысты негізгі валюталар мен шоттарға қатысты ақша қаражаттарының ағымдарын болжау;
- қаржыландыру әртараптандырылған құрылым көздерін қолдау;
- қарыз қаражаттарын жинақтылығы мен құрылымын басқару;
- қарыз қаражаттарының есебінен қаржыландыру тарту жоспарларын әзірлеу;
- кассалық өтімділік әлсіреген кезде қорғаныс шаралары ретінде еркін сатуға болатын өтімділігі жоғары активтерді қоржынына қолдау көрсету;
- өтімділік пен қаржыландырудың жоғарғы деңгейін қолдау мақсатында қосалқы жоспарлар әзірлеу;
- өтімділік көрсеткішінің сәйкестігін бақылауды белгіленген нормативте заңды түрде жүзеге асыру.

Тәуекелдер департаменті бөлімшелерден өздерінің қаржылық активтері мен міндеттерінің өтімділік құрылымы мен келешекте бизнестен жоспарлы күтілген ақша қаражаттарын ағымдарының болжамы туралы ақпараттарды алады. Содан кейін, Қазынашылық Банктің жалпы өтімділігінің қажетті деңгейін қамтамасыз ету үшін негізінен жоғары өтімді мемлекеттік бағалы қағаздардан, банктер орналастырған депозиттерден және басқа да банкаралық өнімдерден тұратын бағалы қағаздар қоржынын құрайды.

Қазынашылық күн сайын өтімділік позициясына мониторинг жүргізеді, ал Тәуекелдер департаменті қалыпты және жайсыз жағдайлардағы әртүрлі мүмкін болған сценарийлерді есепке ала отырып, нарықтың жағдайына жүйелі негізде «стресс-тест» өткізеді. Қалыпты нарықтық жағдайларда өтімділік жағдай туралы есептер апта сайын жоғарғы басшылыққа тапсырылып отырады. Өтімділікті басқару жөніндегі саясатқа қатысты шешімдерді АПБК қабылдайды және Қазынашылық оларды орындайды.

Бұдан былайғы келесі кесте келісімшарттарда белгіленген өтеу мерзімдері орын алған күндерді ең ерте мерзімін көрсете отырып, қаржылық активтердің, қаржылық міндеттердің дисконтталған ақша қаражаттарын ағымы мен кредиттік сипаттағы шартты міндеттерін көрсетеді. Бұл кестелерде аталған ақша қаражаттары ағымдарының түсімі мен шығуындағы жинақталған шамалар қаржылық активтердің, кредиттік сипаттағы міндеттердің немесе шартты міндеттердің ақша қаражаттарының келісілген дисконтталмаған ағымы түрінде беріледі. Келісімшарттарға шығарылған қаржылық кепілдіктерге қатысты кепілдіктердің ең жоғарғы шамасы кепілдік қолданылуы мүмкін ең ерте кезеңге жатқызылады.

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес салымшылар кез келген уақытта банктен өздерінің мерзімдік депозиттерін алуға құқылы, бұл орайда, көп жағдайларда, олар есептелген пайыздық кірісті алу құқығынан айырылады. Бұл депозиттер келісімшартта белгіленген өтеу мерзімдерін ескере отырып берілген.

Дегенмен де, басшылық мерзімінен бұрын алу үдерісі болғанына карамастан, салымшылардың басым көпшілігі талап етілгенге дейінгі шоттар мен депозиттерді таңдайды, шоттар мен депозиттердің санына қатысты мәліметтер мен салымшылардың түрлерін диверсификация жасаудан және Банктің өткен тәжірибесінен ұзақ мерзімдік бұл шоттар қаржыландырудың тұрақты көзі деп есептейді.

Банк кассалық өтімділік әлсіреген кезде еркін сатуға болатын өтімділігі жоғары және әртараптандырылған активтердің қоржынына қолдау көрсетеді.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Қаржылық жағдайы туралы жеке есепте көрініс тапқан сомалардың талдамасы келесі кестеде берілген (күтілген өтеу мерзімдеріне қатысты бөлігінде):

31 желтоқсан 2024 жыл	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары	Мерзімсіз өтеу	Мерзімі кешіктірілген	Барлығы
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	112,833,519	—	—	—	—	—	—	112,833,519
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	15,811	—	15,811
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	89,163,953	25,274	—	2,119,537	—	2,695	—	91,311,459
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	41,641,848	—	—	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражат	3,161,152	—	6,762,470	—	—	—	—	9,923,622
Клиенттерге берілген кредиттер	19,130,754	18,773,210	65,767,311	103,931,408	20,431,134	—	9,629,226	237,663,043
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	—	—	—	—	—	14,335,505	—	14,335,505
Басқа да қаржылық активтер	5,294,168	—	—	—	—	—	—	5,294,168
Активтердің барлығы	229,583,546	18,798,484	72,529,781	106,050,945	62,072,982	14,354,011	9,629,226	513,018,975
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының құралдары	640,658	23,505	2,941	—	6,893,942	—	—	7,561,046
Клиенттердің қаражаты	68,060,478	74,656,126	150,455,184	30,920,281	11,175,515	60,090,338	—	395,357,922
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	—	374,125	—	10,000,000	—	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	161,205	—	1,253,977	9,482,405	20,437,592	2,720,249	—	34,055,428
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	1,017,055	—	—	—	1,017,055
Басқа да қаржылық міндеттемелер	8,148,928	—	—	—	—	—	—	8,148,928
Міндеттемелердің барлығы	77,011,269	75,053,756	151,712,102	51,419,741	38,507,049	62,810,587	—	456,514,504
Таза позиция	152,572,277	(56,255,272)	(79,182,321)	54,631,204	23,565,933	(48,456,576)	9,629,226	56,504,471

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

30. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Қаржылық жағдайы туралы жеке есепте көрініс тапқан сомалардың талдамасы келесі кестеде берілген (күтілген өтеу мерзімдеріне қатысты бөлігінде):

31 желтоқсан 2023 жыл	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары	Мерзімсіз өтеу	Мерзімі кешіктірілген	Барлығы
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	81,618,631	—	—	—	—	—	—	81,618,631
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	13,194	—	13,194
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	61,413,963	21,878	—	324,051	1,542,681	2,695	—	63,305,268
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	36,251,092	—	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражат	949,261	53,365	3,488,293	—	—	—	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	12,179,227	20,602,792	65,919,429	107,886,578	22,244,373	—	9,782,070	238,614,469
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	—	—	—	—	—	15,195,504	—	15,195,504
Басқа да қаржылық активтер	5,190,753	—	—	—	—	—	—	5,190,753
Активтердің барлығы	161,351,835	20,678,035	69,407,722	108,210,629	60,038,146	15,211,393	9,782,070	444,679,830
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының құралдары	836,459	—	19,669	—	4,376,455	—	—	5,232,583
Клиенттердің қаражаты	43,489,852	45,201,914	157,857,245	31,295,330	9,115,395	56,393,131	—	343,352,867
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	—	374,125	—	10,000,000	—	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	139,145	—	1,253,977	8,184,813	19,409,298	2,494,554	—	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	948,682	—	—	—	948,682
Басқа да қаржылық міндеттемелер	11,113,666	—	—	—	—	—	—	11,113,666
Міндеттемелердің барлығы	55,579,122	45,576,039	159,130,891	50,428,825	32,901,148	58,887,685	—	402,503,710
Таза позиция	105,772,713	(24,898,004)	(89,723,169)	57,781,804	27,136,998	(43,676,292)	9,782,070	42,176,120

31. КАПИТАЛДЫ БАСҚАРУ

ҚРҰБ Банк капиталының деңгейіне қойылатын талаптарды белгілейді және орындалуын бақылайды. Банк капиталы ретінде заңнамаға сәйкес кредиттік институттардың капиталын құрайтын баптар ретінде белгіленген баптарды анықтайды.

- 1-деңгейдің капиталы негізгі капитал мен қосымша капитал сомасы түрінде беріледі. Негізгі капиталға кейінге қалған салықтық міндеттерді, басқа да қайта бағалау қорларын алып тастап, гудвилді, ағымдағы жыл мен өткен кезеңдердегі шығындарды, кейінге қалған салықтық активті қосқандағы, меншікті сатылып алынған жай акцияларды, материалдық емес активтерді, жай акцияларды, эмиссиялық кірісті, ағымдағы жыл мен өткен кезеңдердегі бөлінбеген табысты, қорлар формасындағы акционерлік капиталдан жатады. Қосалқы капиталға мерзімсіз келісімшарттар мен төленген артықшылықты акциялар, келесі түзетулерді алып тастағанда: жеке мерзімсіз қаржылық құралдар мен сатып алынған артықшылықты акцияларға салынған инвестициялар кіреді.
- 2-деңгейдің капиталына Банк 10% немесе жоғары пайыздық акцияларын иеленетін қаржылық институттардың реттелген борыштарындағы инвестицияларды есепке алмағанда, реттелген теңгедегі борыш жатады.

1-кезең капитал мен 2-кезең капиталының сомасы меншікті капитал болып табылады. Капитал базасының дәрежелеудегі басқа да әртүрлі шектеулер мен өлшемдер жоғарыда көрсетілген элементтерге қолданылады.

ҚРҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес Банк келесі коэффициенттегі жеткілікті капиталды ұстауы тиіс:

- негізгі капиталдың кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_1);
- 1-деңгей капиталының кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_{1-2});
- жалпы капиталдың кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_2).

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттердің ең төменгі деңгейі төмендегідей болып келеді:

- k_1 – 0.055 төмен емес;
- k_{1-2} – 0.065 төмен емес;
- k_2 – 0.080 төмен емес.

Банк капиталға қатысты сыртқы талаптарды ұстанады.

Банк инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау, сондай-ақ бизнесті келешекте дамытуды қамтамасыз ету үшін тұрақты капитал базасын қолдау саясатын ұстайды. Банк капитал пайдасының орташа көрсеткіштерінің ықпалын мойындайды, жоғары деңгейдегі кіріс баланс болғанда жетуге мүмкін болатын артықшылықты және қауіпсіз жоғарғы кірістілік пен тұрақты жағдайда орнығуын қамтамасыз ететін капитал арасындағы жоғары кірістілікті қолдау қажет екенін мойындайды.

Банк 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша сомалардың негізінде капиталдың заңды түрде белгіленген коэффициенттерін сақтайтыны, содан кейін 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша нормативтік қаржылық есептілікте берілгені туралы есепті ҚРҰБ өткізеді.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

32. КРЕДИТТІК СИПАТТАҒЫ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Банктің кредиттік ресурстар беру жөніндегі шартты міндеттер бар. Бұл кредиттік сипаттағы шартты міндеттер кредиттік ресурстар формасындағы мақұлданған кредиттер, кредиттік карталарға лимиттер, сондай-ақ овердрафттар беруді қарастырады.

Банк банктік кепілдіктер береді және өзінің клиенттерінің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттерін орындауын қамтамасыз ету мақсатында аккредитивтер ашады. Аталған келісімдер міндеттердің лимитін тіркейді, әдетте оның мерзімі бес жылға дейін созылады. Банк сондай-ақ құнды қағаздар қарыздарының операциялары бойынша есептік агент ретінде әрекет етіп, кепілдіктер береді.

Банк қаржылық кепілдіктер, кредиттік шартты міндеттер мен аккредитивтер берген кезде, клиенттерге кредиттер берген жағдайдағы тәуекелдерді басқару саясатын мен жосықтарды қолданады.

Кредиттік сипаттағы берілген шартты міндеттердің келісілген сомасының санаттарға қатысты кестесі төменде берілген. Кредиттік сипаттағы шартты міндеттерге қатысты кестеде көрініс тапқан сомалар аталған шартты міндеттердің толығымен орындалатынын білдіреді. Кестеде көрініс тапқан кепілдіктер мен аккредитивтерге қатысты сомалар, егер контрагенттер өзінің міндеттерін келісімшарттар шарттарына сәйкес орындай алмайтын болса, есеп күнгі күй-жайы бойынша бухгалтерлік шығынның жоғарғы шамасын береді.

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Келісімшартқа сәйкес сома		
Кредиттер мен кредиттік желілер беру жөніндегі міндеттемелер	53,831,102	26,096,076
Кепілдіктер мен аккредитивтер	35,384,745	25,627,613
Минус: кредиттік сипаттағы міндеттер бойынша ККШ-ға сай қор (27-Ескерту)	(5,241,413)	(9,293,567)
Минус: берілген кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша кепілге салынған қаражат	(5,068,221)	(5,068,221)
	78,906,213	37,361,901

ККШ бойынша бағалаушы қорлар өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(4,061,064)	(91)	(1,644,844)	(5,705,999)
ККШ өзгерістері	3,502,035	(177)	(7,089,426)	(3,587,568)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(559,029)	(268)	(8,734,270)	(9,293,567)
ККШ өзгерістері және есептен шығару	(477,452)	(1,738)	4,531,344	4,052,154
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(1,036,481)	(2,006)	(4,202,926)	(5,241,413)

Кредиттік сипаттағы аталған шартты міндеттердің көпшілігі ішінара немесе толықтай орындалмастан, тоқтатылуы мүмкін. Осының себебінен бұрын аталған кредиттік сипаттағы келісілген шартты міндеттер ақша қаражаттарының күтілген сыртқы кетуін білдіреді.

33. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салықтық заңнама

Қазақстан Республикасындағы салықтық жағдай өзгерістерге ұшырайды және қолданылуы мен түсініктеме берілуде дәйексіздік байқалады. Қазақстандық уәкілетті органдардың Қазақстан заңдары мен Банктің жағдайларына түсініктеме берудегі қайшылықтары қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың салынуына алып келуі мүмкін.

Қазақстан заңдары мен салық салу тәжірибесі үздіксіз даму үстінде, сондықтан да ол әртүрлі түсініктемелер мен жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл кері күштерге соқтыруы мүмкін. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салықтық заңнамалар ҚЕХС ережелеріне сілтеме жасайды, бұл орайда қазақстандық сәйкесті салық органдарының ҚЕХС шарттарына жасаған түсіндірмелері осы жеке қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде басшылық қолданған есептік саясаттардан, пайымдау мен бағалаудан ерекше болуы мүмкін, бұл өз кезегінде Банкте қосымша салықтық міндеттердің туындауына әкелуі мүмкін. Салықтық органдар салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізуі мүмкін. 2025 жылғы ақпанда Банк резидент еместердің 2006-2007 жылдары берілген кредиттер бойынша кірістерінен 9 695 000 мың теңге сомасында төлем көзінен корпоративтік табыс салығын төлеу бойынша салық агентінің міндеттерін орындады және олардың резидент емес қарыз алушылары елдің аумағында таратылғандықтан Банк балансынан есептен шығарылды. 2025 жылдың ақпан айында Банк бейрезиденттердің 2006-2007 жылдары берілген және бейрезидент қарыз алушылар өздерінің елінде таратылған болғандықтан, Банктің балансынан шығарылған қарыздары бойынша кірістерінен 9 695 000 мың теңге сомасында көзден корпоративтік табыс салығын төлеу бойынша салық агенті ретінде міндеттемелерін орындады.

Банк басшылығы сәйкесті заңнаманың түсіндірмесі қолайлы болып табылады Банктің салық позициясы негізделген деп есептейді.

Сот талап-арыздары мен талаптары

Банк іскерлік операциялармен байланысты әртүрлі сот қарауларының әлеуетті нысаны болып табылады. Банк қанағаттанбаған немесе қатерлі мұндай талап-арыздардың жеке немесе қосыла отырып қауіпті екенін, олардың Банктің қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне айтарлықтай жағымсыз ықпал ету ықтималдығы бар деп есептемейді.

Банк жекелеген жағдайлардың нәтижесінде туындайтын маңызды міндеттердің ықтималдығын бағалайды және міндеттердің туындауына себеп болған оқиғалардың орын алатыны және міндеттердің сомасы жеткілікті деңгейде нақты болуы есептелген ықтималды жағдай туындаған кезде ғана өзінің жеке қаржысы есебінен қорлар құрады. Осы жеке қаржылық есептілікте жоғарыда сипатталған қандай да бір шартты міндеттерге ешқандай қор құрылған жоқ.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Банктің қызметі қоршаған ортаны қорғау туралы заңнамаға сәйкес үкіметтің санкцияларына немесе Банктің климаттың өзгеруіне қатысты міндеттемелерін орындамағаны туралы хабарламаларға байланысты оның беделіне нұқсан келтіруге ұшыратады. Жаңа ережелерге сәйкес климатқа байланысты тәуекелдер бойынша түзету шараларын орындалмағаны үшін ақы алынуы мүмкін немесе кейбір консультациялық өзара шарттар операциялық шығындардың артуына байланысты ауыртпалық тудыруы мүмкін. Банк 2024 жылы экологиялық мәселелерге байланысты қандай да талаптарға ұшыраған жоқ және климатқа байланысты мәселелер бойынша ешқандай ауыртпалық өзара шарттарды анықтамады.

34. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР

Бақылау қатынастары

«J.P. Finance Group» ЖШС Банктің бас кәсіпорны болып табылады. Банктің бас кәсіпорны сыртқы қолданушыларға қолжетімді қаржылық есептілік дайындайды. Р.Т. Сарсенов мырза Банкке соңғы бақылау жүргізетін Тарап болып табылады. Банкке соңғы бақылау жүргізетін Тарап сыртқы қолданушыларға қолжетімді қаржылық есептілік дайындамайды.

Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелерімен жасалған операциялар

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі «Қызметкерлердің шығыстары» бабына енгізілген сыйақылардың жалпы көлемі келесі үлгіде беріледі.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Негізгі қызметкерлер құрамына сыйақы	336,499	198,482
Әлеуметтік қамтаманың шығыстары	3,752	2,913
	340,251	201,395

Көрсетілген соманың құрамына 10 адамнан тұратын (2023 жыл: 9 адам) Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне берілген ақшалай және ақшалай емес сыйақылар кіреді.

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелерімен жасалған операциялар бойынша шоттардағы қалдықтар мен мөлшерлеменің орташа пайызы, төмендегідей:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	31 желтоқсан 2023 жыл	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %
Қаржылық жағдайы туралы жеке есеп				
АКТИВТЕР				
Клиенттерге берілген кредиттер	524	11.0	938	11.0
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің қаражаты	10,399,485	0.0-17.0	5,301,523	0.0-17.0
Басқа да кредиторлық берешек	64	—	51	—

31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелерімен жасалған операциялар бойынша пайданың немесе шығынның құрамына енгізілген сома келесі үлгіде берілуі мүмкін.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Табыс немесе шығын		
Пайыздық кірістер	80	123
Пайыздық шығыстар	(24,466)	(57,983)
ККШ бойынша кірістер	—	5
Комиссиялық кірістер	4,285	2,105
Басқа да шығындар	(1,057)	(2,529)
ККШ бойынша шығыстар	(23)	—

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

34. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Басқа байланысқан тараптармен жасалған операциялар (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шоттардағы қалдықтар мен орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер, сондай-ақ 2024 жыл ішіндегі басқа байланысқан тараптарға сәйкесті операциялар бойынша орын алған табыс немесе шығын төмендегідей:

Мың теңге	Акциянерлер		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа да байланысқан тараптар*		Барлығы мың теңге
	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп							
АКТИВТЕР							
Клиенттерге берілген кредиттер							
- қазақстан теңгесінде	677,639	3.0-14.0	60,804	0.1	8,825,718	3.0-32.5	9,564,161
Басқа да активтер							
- қазақстан теңгесінде	—	—	—	—	9,221	—	9,221
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Клиенттердің қаражаты							
- қазақстан теңгесінде	5,352,461	0.0-15.3	3,162,048	0.0-14.4	60,773,951	0.0-17.5	69,288,460
- АҚШ долларында	5,025,133	0.0-1.0	3,521	0.0-0.9	16,415,610	0.0-1.5	21,444,264
- басқа да валютада	—	—	—	—	4,629,357	—	4,629,357
Қаржылық жалдау							
- қазақстан теңгесінде	—	—	—	—	2,636	—	2,636
Реттелген борыш							
— АҚШ долларында	9,643,610	4.0	—	—	—	—	9,643,610
Басқа да міндеттемелер							
- қазақстан теңгесінде	28	—	—	—	37,207	—	37,235
Қаржылық жағдай туралы жеке есепте мойындалмаған баптар							
Берілген немесе мақұлданған кепілдіктер бойынша болжамды талаптар	1,355	—	—	—	145,011	—	146,366
Келешекте берілетін кері шақырылатын қарыздар бойынша шартты талаптар	—	—	—	—	2,429,442	—	2,429,442
Табыстар мен шығындар туралы жеке есеп							
Пайыздық кірістер	151,904	—	133,106	—	1,382,909	—	1,667,919
Пайыздық шығындар	(11,365)	—	(407,507)	—	(5,348,323)	—	(5,767,195)
Комиссиялық кірістер	30,437	—	2,011	—	90	—	32,538

* Соңғы бақылаушы Бас компанияның тарабынан бақылауға алынған кәсіпорындар басқа байланысқан тараптар болып табылады.

34. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Басқа байланысқан тараптармен жасалған операциялар (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шоттардағы қалдықтар мен орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер, сондай-ақ 2023 жыл ішіндегі басқа байланысқан тараптарға сәйкесті операциялар бойынша орын алған табыс немесе шығын төмендегідей:

Мың теңге	Акционерлер		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа да байланысқан тараптар*		Барлығы мың теңге
	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	
Қаржылық жағдайы туралы жеке есеп							
АКТИВТЕР							
Клиенттерге берілген кредиттер							
- қазақстан теңгесінде	—	—	2,174,775	0.1	10,463,354	0.6-29.0	12,638,129
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	—	—	15,638,705	—	—	—	15,638,705
- қазақстан теңгесінде							
Басқа да активтер							
- қазақстан теңгесінде	—	—	94,653	—	228,652	—	323,305
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Клиенттердің қаражаты							
- қазақстан теңгесінде	926,702	0.0-15.8	3,354,931	0.0-14.5	40,221,086	0.0-16.2	44,502,719
- АҚШ долларында	4,351,970	0.0-1.0	1,993	0.0-0.6	29,136,970	0.0-1.0	33,490,933
- басқа да валютада	1	—	—	—	543,902	—	543,903
Қаржылық жалдау							
- қазақстан теңгесінде	—	—	8,411	—	489,295	—	497,706
Реттелген борыш							
— АҚШ долларында	8,323,958	4.0	—	—	—	—	8,323,958
Басқа да міндеттемелер							
- қазақстан теңгесінде	—	—	106	—	2,448	—	2,554
Қаржылық жағдай туралы жеке есепте мойындалмаған баптар							
Кепілдіктер мен аккредитивтер	—	—	—		740,445	—	740,445
Кредит пен кредиттік желі беру жөніндегі міндеттемелер	—	—	—		556,611	—	556,611
Табыстар мен шығындар туралы жеке есеп							
Пайыздық кірістер	—	—	240,097		1,528,769	—	1,768,866
Пайыздық шығыстар	2,016,648	—	289,461		3,315,733	—	5,621,842
Комиссиялық кірістер	26,277	—	3,524		354,646	—	384,447

* Соңғы бақылаушы Бас компанияның тарабынан бақылауға алынған кәсіпорындар басқа байланысқан тараптар болып табылады.

«НҮРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

35. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ

Есептік сыныптау мен әділ құн

Төмендегі кестеде 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша активтер мен міндеттердің баланстық және әділ құнын қамтиды:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл			31 желтоқсан 2023 жыл		
	Баланстық құны	Әділ құны	Мойындалмаған табыс/ (шығын)	Баланстық құны	Әділ құны	Мойындалмаған табыс/ (шығын)
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	112,833,519	112,833,519	—	81,618,631	81,618,631	—
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15,811	15,811	—	13,194	13,194	—
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	91,311,459	91,311,459	—	63,305,268	63,305,268	—
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	41,641,848	41,774,433	132,585	36,251,092	36,128,488	(122,604)
Кредиттік мекемелердегі қаражат	9,923,622	9,923,622	—	4,490,919	4,490,919	—
Клиенттерге берілген кредиттер	237,663,043	235,809,333	(1,853,710)	238,614,469	242,092,375	3,477,906
Негізгі құралдар құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар	7,060,928	7,060,944	16	7,172,526	7,172,526	—
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	2,655,051	2,655,051	—	2,655,051	2,655,051	—
Басқа да қаржылық активтер	5,294,168	5,294,168	—	5,190,753	5,190,753	—
	508,399,449	506,678,340	(1,721,109)	439,311,903	442,667,205	3,355,302
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	7,561,046	7,561,046	—	5,232,583	5,232,583	—
Клиенттердің қаражаты	395,357,922	393,493,587	1,864,335	343,352,867	341,460,846	1,892,021
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	10,374,125	10,757,375	(383,250)	10,374,125	9,165,945	1,208,180
Реттелген борыш	34,055,428	31,074,521	2,980,907	31,481,787	31,481,787	—
Жалдау бойынша міндеттемелер	1,017,055	1,017,055	—	948,682	948,682	—
Басқа да қаржылық міндеттемелер	8,148,928	8,148,928	—	11,113,666	11,113,666	—
	456,514,504	452,052,512	4,461,992	402,503,710	399,403,509	3,100,201
Таза қаржылық активтердің барлығы	51,884,945	54,625,828	(2,740,883)	36,808,193	43,263,696	(6,455,503)

35. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік сыныптау мен әділ құн (жалғасы)

Әділ құнды бағалау, бағалау жасалған күнгі нарықтың қатысушылары арасындағы ұйымдастырылған нарықта жасалатын активті сатқанда немесе міндеттер өткізгенде төленгенде алынуы мүмкін шартты операциялар құнын анықтауға бағытталған. Дегенмен де, белгісіздік пен субъективті пайымдауды пайдалану жағдайын есепке ала отырып, әділ құн активтерді жедел сатудан немесе міндеттерді өткізу шеңберінде іске асырылатын активтер немесе міндеттер ретінде түсіндірілмеуі тиіс.

Белсенді нарық айналымындағы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттердің әділ құны нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Банктің барлық басқа да қаржылық құралдарының әділ құнын Банк бағалаудың басқа да әдістерін қолдана отырып анықтайды.

Бағалау жасалған күнгі нарықтың қатысушылары арасындағы ұйымдастырылған нарықта жасалатын активті сатқанда немесе міндеттер өткізгенде төленгенде жасалуы мүмкін операциялардың құнын көрсететін әділ құнды бағалау тәсілдеріне қол жеткізу бағалау мақсаты болып табылады.

Бағалау әдістемесіне, нарықтық баға белгілеу қатысты болған, ұқсас құралдармен салыстырылған, ағымдағы берілген құн мен ақша қаражаттарының ағымдарының таза дисконттаудан келген бағалау моделдері кіреді. Бағалауда қолданылатын пайымдар мен мәліметтерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, кредиттік спрэдтер мен басқа да түзетулер, бағалауда қолданылатын мөлшерлемелерді дисконттау, акциялар мен облигацияларға құн белгілеу, валюта бағамдары, қорлардың индекстері, сондай-ақ күтілген құбылмалы құндар мен салыстырмалар кіреді. Бағалау әдістемесі нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтай алатындай, есеп күнгі жай-күй бойынша қаржылық құралдардың құны көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

Банк қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін бағалаудың танымал моделдерін кеңінен қолданады. Бақылауға алынған баға белгілеу борышкерлік және үлестік құнды қағаздар нарығындағы және нарық айналымындағы моделдерге арналған бастапқы мәліметтер әдетте биржа айналымындағы туынды құралдар, сондай-ақ биржалық емес жай туынды қаржылық құралдар, пайыздық айырбастар қол жетімді болады.

Банк әділ құн бойынша есептелмейтін қаржылық құралдардың мәліметтердің әділ құнын бағалау үшін келесі әдістер мен рұқсаттарды қолданады.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттар және кредиттік мекемелердің қаражаттары

Өтеу мерзімі бір айдан аспайтын активтер мен міндеттерге жататын қаржылық құралдарды салыстырмалы түрде қысқа болғандықтан, олардың баланстық құны әділ құнмен шамалас болып келеді. Өтеу мерзімі бір айдан жоғары активтер мен міндеттердің әділ құнын бағалауда жыл аяғындағы пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, ақша қаражаттарының қозғалысын дисконттау негізіне сүйенеді.

Клиенттерге арналған қарыздар

Жыл аяғында барлық банктер бойынша тартылған депозиттер мен орташа пайыздық спред көрсеткен нарықтық мөлшерлемелерді қолдана отырып, өтеудің есептік мерзімдеріне қарай жекелеген сомалар бойынша келешекке болжанған ақша қаражаттарының қозғалысын дисконттау арқылы бағалау жүргізілді.

Клиенттердің қаражаты

Клиенттердің қаражаттары бойынша пайыздық мөлшерлемелер нарықтық мөлшерлемелерге жақындатылған, сондықтан да баланстық баға әділ құнмен шамалас болып келеді.

35. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік сыныптау мен әділ құн (жалғасы)

Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар

Нарық айналымындағы шығарылған борышкерлік бағалы қағаздардың әділ құнын бағалау үшін нарықтық бағалар қолданылды. Шығарылған басқа да борышкерлік құнды қағаздарды бағалау келешекке болжанған акша қаражаттарының қозғалысын жыл аяғындағы нарықтық мөлшерлемелерді қолдана отырып, жүргізілетін өтеудің есептік мерзімдеріне қарай жекелеген сомалар бойынша дисконттау арқылы орындалады.

Әділ құн бағаларының иерархиясы

Әділ құнды құру кезінде қолданылатын маңызды мәліметтер есепке алатын әділ құны бағаларының келесі иерархиясын қолдана отырып, Банк әділ құнды бағалайды.

- 1-Деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықта баға белгілеу (түзетілмеген).
- 2-Деңгей: 1-Деңгейге жататын баға белгілеуге ұқсамайтын, тікелей қол жетімді (яғни баға белгілеу) немесе жанама (яғни туынды баға белгілеу мәліметтері) мәліметтер. Бұл санатқа: белсенді нарықтағы ұқсас құралдарға арналған нарықтардағы баға белгілеу, белсенді ретінде қарастырылмайтын ұқсас құралдардың нарығындағы нарықтық баға белгілеу немесе барлық қолданылатын мәліметтер жанама емес немесе жанама негізде бақылаудағы бастапқы мәліметтерге негізделген басқа да әдістерін бағалауды қолдана отырып бағаланатын құралдар кіреді.
- 3-Деңгей: мәліметтері қолжетімді емес. Бұл санатқа бақылаудағы бастапқы мәліметтерге негізделмеген акпараттарды қолдана отырып бағаланатын құралдар жатады, бұл орайдағы мұндай бақылауға алынбаған мәліметтер бағалау құралына біршама ықпал етеді. Бұл санатқа құралдар арасындағы айырмашылықтарға қарсы тұру үшін, маңызды бақылауға алынбаған түзетулерді немесе пайымдауды пайдалану талап етілетін ұқсас құралдарға баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдар жатады.

Төмендегі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлеріне қатысты 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша әділ құн бойынша талдау берілген. Сомалар қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрініс тапқан сомаларға негізделді.

Мың теңге	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Деңгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Деңгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Деңгей)	
Әділ құн бойынша бағаланатын активтер					
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер					
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2024 жыл	91,311,459	—	—	91,311,459
Негізгі құралдар					
құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар	31 желтоқсан 2024 жыл	15,811	—	—	15,811
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	7,060,944	7,060,944
Әділ құны ашық берілетін активтер					
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	2,655,051	2,655,051
Кредиттік мекемелердегі қаражат	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	—	—
Клиенттерге берілген кредиттер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	9,923,622	—	9,923,622
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	235,809,333	235,809,333
Басқа да қаржылық активтер	31 желтоқсан 2024 жыл	41,774,433	—	—	41,774,433
	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	5,294,168	5,294,168

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ЖЕКЕ ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

35. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құн бағаларының иерархиясы (жалғасы)

Мың теңге	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Денгей)	Қадағалаудағы алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
			Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
Әділ құны ашық берілетін міндеттемелер					
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	31 желтоқсан 2024 жыл	—	7,561,046	—	7,561,046
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2024 жыл	—	393,493,587	—	393,493,587
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	31 желтоқсан 2024 жыл	10,757,375	—	—	10,757,375
Реттелген борыш	31 желтоқсан 2024 жыл	—	31,074,521	—	31,074,521
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	1,017,055	1,017,055
Басқа да қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	8,148,928	8,148,928

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша әділ құн қайнар көзіндегі иерархия деңгейлеріне қарай қаржылық есептілікте берілген активтердің әділ құн бойынша талдауы:

Мың теңге	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Денгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
Әділ құн бойынша бағаланатын активтер					
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	63,305,268	—	—	63,305,268
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	13,194	—	—	13,194
Негізгі құралдар құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	7,172,526	7,172,526
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	2,655,051	2,655,051
Әділ құны ашық берілетін активтер					
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	31 желтоқсан 2023 жыл	81,618,631	—	—	81,618,631
Кредиттік мекемелердегі қаражат	31 желтоқсан 2023 жыл	—	4,490,919	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	242,092,375	242,092,375
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	28,637,280	—	—	28,637,280
Басқа да қаржылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	5,190,753	5,190,753

35. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құн бағаларының иерархиясы (жалғасы)

Мың теңге	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу мәліметтер (1-Денгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
Әділ құны ашық берілетін міндеттемелер					
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	31 желтоқсан 2023 жыл	—	5,232,583	—	5,232,583
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2023 жыл	—	341,460,846	—	341,460,846
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	31 желтоқсан 2023 жыл	9,165,945	—	—	9,165,945
Реттелген борыш	31 желтоқсан 2023 жыл	—	31,481,787	—	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	948,682	948,682
Басқа да қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	11,113,666	11,113,666

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде 1, 2 және 3-Денгейлер арасында аудармалар болмады.

Бастапқы мойындау кезіндегі бақылауға алынбаған бағалаушы мәндер арасындағы айырмашылықтар

Көп жағдайларда, бағалау әдістері барлық маңызды негізделетін бастапқы мәліметтер толықтай қолжетімді болып табылады, мысалы, көтерме дилерлік нарықтағы ұқсас мәмілелер бойынша ақпаратты ескере отырып. Барлық бастапқы мәліметтер бақылаудағы болмаған жағдайларда, мысалы, есеп күнгі күй-жайы бойынша ұқсас сипаттамалары бар тәуекелдерге байланысты бақылауға алынған мәмілелер жоқ болғанда. Банк бақылаудағы емес бастапқы мәліметтерге ғана негізделген әдістерді қолданады, мысалы, мәмілелердің тоқтатылу мерзімдерін күтіп жатқан қаржылық құралдардың негізінде орналасқан құбылмалы әдіс. Бастапқы мойындау кезінде әділ құн белсенді нарықтағы баға белгілеу ісімен расталмаған немесе бақылауға алынған бастапқы мәліметтер ғана қолданылатын бағалау әдістеріне негізделмеген жағдайда, бастапқы мойындау кезіндегі әділ құн мен мәмілелердің бағалары арасындағы кез келген айырмашылық пайданың немесе шығынның құрамында бірден көрсетілмейді, бірақ келешек кезеңдерге аударылады (3-Ескерту).